

Hrvatska riječ

Informativno-politički tjednik, izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003.

ISSN 1451-4257

SUBOTICA, 18. VELJAČE 2005. * CIJENA 35 DINARA * BROJ 106

Intervju:
Marija Šeremešić

Vrijeme vov / raščišćavanja

TEMA BROJA: ODBOR ZA MEĐUNACIONALNE ODNOSI R SRBIJE U OBILASKU MANJINSKIH VIJEĆA

kolpa·san®

KUPATILA

stvorena za uživanje
i za ponos

sanitarija i pločice, kade, tuš kade, tuš kabine,
saune, masažni sistemi-vodeni i vazdušni,
bazeni za masažu, nameštaj za kupatila,
ugradni vodokotlići i kupatilska galanterija

Banijska 2, SUBOTICA (u poslovnom centru preko puta FB "PARTIZAN"),

Tel: 024/ 547-274 , 547-886

Novi Sad - Rumenački put 11; 021/518-091

Beograd - Lješka 4; 011/354-8063

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ: Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg Cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica**UPRAVNI ODBOR:**Mr. Mato Groznica (predsjednik), Dušica Dulić,
Kalman Kuntić, dr. Marija P. Matarić,
Dražen Prčić, Stipan Stipić, Zvonko Sarić,
Zvonko Tadijan, Tomislav Žigmanov**V. D. DIREKTORA I****V. D. ODGOVORNOG UREDNIKA:**

Zvonimir Perušić

**POMOĆNICA I ZAMJENICA
ODGOVORNOG UREDNIKA:**

Dušica Dulić

REDAKCIJA: Ivan Andrašić (Podunavlje),
Davor Bašić Palković (glazba i kazalište),
Jasminka Dulić (politika),
Ivan Ivković Ivandekić (fotografije),
Dražen Prčić (sport i zabava),
Zdenko Samaržija (povijest),
Zvonko Sarić (kultura),
Nada Sudarević (fotografije),
Željka Vukov (društvo)**TEHNIČKI UREDNIK:**

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk**KOREKTOR:** Mirko Kopunović**TELEFON:** ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78**ŽIRO RAČUN:** 355-1023208-69**E-MAIL:** hrvatskarijec@tippnet.co.yu**WEB:** www.hrvatskarijec.co.yu**TISAK:** »Dnevnik« Holding sa p.o. Novi Sad,
»Dnevnik« ŠtamparijaList je registriran kod Tajništva za informiranje
Skupštine AP Vojvodine pod rednim brojem 73.List je oporezovan PDV-om od 8 posto, po
Službenom glasniku broj 140 od 1. siječnja 2005.**FOTOGRAFIJA NA NASLOVNICI:**

Nada Sudarević

Trodnevni monitoring

Ako vas ovih hladnih, snježnih dana ophrva viroza i prikuje za krevet, nemojte očajavati, jer imamo prijedlog za vas. Uradite nešto što vjerojatno nikad ne činite, a i zašto bi, ta predložimo vam najdosadniju moguću stvar: ipak, gledajte program TV Novi Sad. I prvi i drugi kanal. Tko uspije dokazati da je izdržao tri dana zadovoljstva iz čarobne kutije sa zaštitnim znakom TV NS, mogao bi računati i na nagradu. Već ćemo naći sponzore.

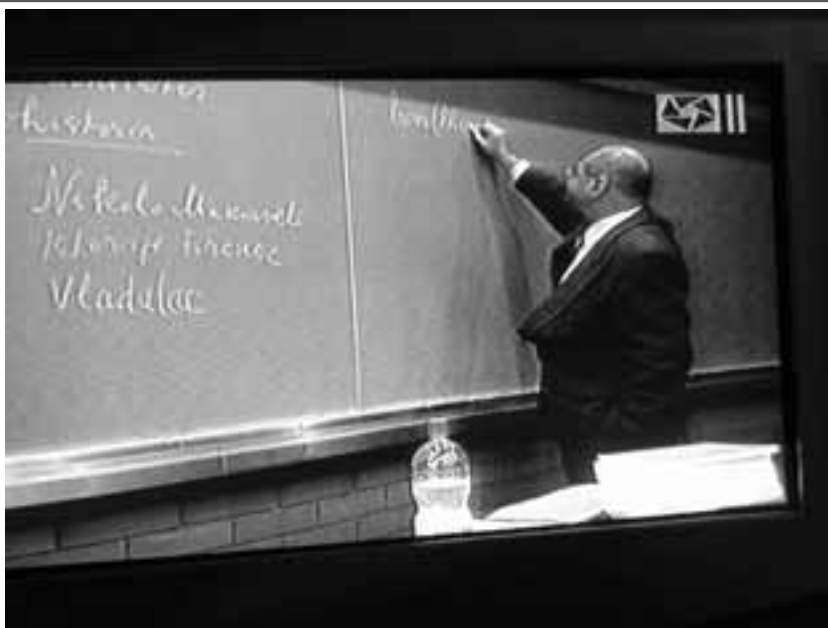
Da ne bude zabune za brzopotezne tužitelje, iznosimo vrijednosni sud na koji svaki građanin ma koje slobodne zemlje ima pravo, osobito ako je poreski obveznik i uredan platiša, a spomenuta televizija, budući da je državna, financira se upravo iz prikupljenog poreza.

I tako, poslije tri dana hrabro provedena pred TV ekranom, najviše se zadržavajući na programima »naše« televizije, možemo izvući nekakve zaključke. Prvo, da se dobar dio dana i na prvom i na drugom kanalu TV Novi Sad emitira u isto vrijeme apsolutno isti program. Čemu onda dva kanala, zapitat će se neuk, zašto bar jedan ne bi ustupili onome tko bi ga znao pametnije iskoristiti? Drugo, da kod ne malog broja emisija na ekranu piše REPRIZA. Tko li bi znao zbog čega? Treće, da je kod ne malog broja emisija, bile one originalne ili reprizirane, bile istovremeno puštane na oba kanala ili samo na jednom, stupanj zanimljivosti na diskutabilnoj razini. Četvrto, da emisija na manjinskim jezicima nema dovoljno, a svakako ih nema ni blizu 35 posto, koliki je otprilike udio manjina u populaciji Vojvodine. Možda, reći će netko, nikakav zakon ne regulira taj postotak, što je ok. Ali, bilo bi dobro da netko odgovoran i javno kaže kako bi 35 posto programa na manjinskim jezicima bilo previše. I, peto, u emisijama na manjinskim jezicima, bar u ta tri dana kada je ovaj privatni monitoring vođen, prečesti su bili tancaj-tancaj sadržaji. Možda bi manjine znale i nešto drugo raditi, ako bi im se povjerilo?

Da nešto ne funkcionira dobro u toj posmuljoj skalameriji, koja bi trebala biti glavna radijsko-televizijska kuća u Pokrajini, pokazalo se na hrvatskom primjeru »TV divana«. No, ovih dana stižu pritužbe i s drugih strana. Pobunili su se uposlenici u radio redakciji na slovačkom jeziku, pa i u radio redakciji na mađarskom jeziku, ističući loše uvjete i još gori tretman matične kuće, odnosno RTV Novi Sad. Netko bi rekao da se radi o protumanjinskoj tendenciji, ali to bi već bila politizacija, zar ne?

U svakom slučaju, problem čije se rješavanje neopravdano odlaže obično se napuhava do granica izdržljivosti, a onda puca. Na koju li će stranu ovaj problem puknuti?

Z. P.

Suvremeno obrazovanje na suvremenoj televiziji

O jeziku bunjevačkom, dalmatinskom, čakavskom, istrijanskom...

Besmisleno otvaranje jezičnog pitanja.....8-10

Članovi Odbora za međunacionalne odnose
Republike Srbije u Subotici

Incidenata nema, negativan odnos spram manjina ostao.....12-14

Intervju

Marija Šeremešić.....16-19

Najpoznatiji svjetski izdavač turističkih vodiča

Hrvatska – najpopularnija u 2005....24,25

»Šokačko prelo« u Bačkom Bregu

Bereška večer za pamćenje.....40,41

Premijera »Ždripca zlatne grive« u Tavankutu

Predstava koja i dalje živi.....42,43

ČETVRTAK, 10. 2.

Jovanovići

Čedomiru Jovanoviću i njegovoj obitelji ugrožena je sigurnost, kaže odvjetnik obitelji Jovanović, Radivoje Paunović. Prema riječima bivšeg potpredsjednika Demokratske stranke i Vlade Srbije, prijetnje dobiva on, ali i njegova supruga te desetomjesečni sin. Odvjetnik obitelji Jovanović kaže da se preko pisanja medija poziva na linč i fizičku likvidaciju Jovanovića i kao da se želi repriza događaja od prije nekoliko godina.

Odvjetnik je podsjetio da se bliži termin kada bi Jovanović trebao svjedočiti pred Specijalnim sudom u procesu za ubojstvo premijera Zorana Đinđića, pa se može zaključiti zašto se na njega vrši ovakav pritisak koji je izravna prijetnja.

Čedomir Jovanović optužio je direktora BIA Radeta Bulatovića da stoji iza medijskih napada na njega i da pokušava spriječiti nastavak procesa za ubojstvo premijera Đinđića. Osiguranje MUP-a dobio je pet dana kasnije.

Maturantkinja

Ukoliko SiCG ne pristupi EU sa Hrvatskom oko 2010., do sljedeće šanse mogla bi čekati i više od 10 godina, ocjenjuje Bruce Jackson.

Predsjednik američke nevladine organizacije Projekt demokracije u tranziciji kaže za B92 da Hrvatska zavarava sebe i da bi pravi datum njenog priključenja bio oko 2009. ili 2010, a da je vrlo realno da se i Srbija tada pridruži Uniji.

»Međutim, ukoliko Srbija i Bosna i Hercegovina propuste ovaj datum, morat će sačekati da Turska završi sve pripreme za pridruženje Uniji, što može biti više od 10 godina«, kaže on.

On kaže da se Srbija »ponekad ponaša kao maturantkinja koja kod kuće čeka da je netko pozove na ples«. »To u Briselu tako ne funkcioniše. Ukoliko sami ne uradite sve što je potrebno, nitko to neće uraditi za vas«, kaže Jackson.

Nagodba

Pravni zastupnik Hrvatske u tužbi protiv SiCG kaže da bi bilo najbolje postići nagodbu o tužbama Hrvatske i BiH protiv SiCG. Ivo Josipović je, govoreći o tužbi Hrvatske protiv Srbije i Crne Gore, rekao da bi time međunarodnoj zajednici bilo pokazano da su Srbi i Hrvati spremni za pomirenje. Odgovarajući na pitanje je li to dobar model i za tužbu BiH protiv SiCG, Josipović je rekao da je to pitanje osjetljivo s aspekta bošnjačkog naroda, ali da bi bilo nekorektno tvrditi da se ta tužba tiče samo Bošnjaka.

»Ona se tiče svih nas. Zato, ako ima volje, zašto se ne nagoditi«, rekao je Josipović.

PETAK, 11. 2.

Topčider

U vojarni na Topčideru otvoren je za javnost podzemni objekt posebne namene

»Karaš«. Objekt je do sada nosio oznaku državne tajne, a otvoren je u prisustvu ministra obrane SiCG Prvoslava Davinića, njegovog zamjenika Vukašina Maraša i načelnika Generalštaba general-potpukovnika Dragana Paskaša.

Objekt je otvoren samo za pojedine državne medije, odnosno za RTS. Prvoslav Davinić je rekao da je posjet predstavnika Ministarstva, Vojске i medija tom vojnom objektu organiziran skoro »na prepad«:

Ministar je kazao da je VSO jednoglasno odlučio o skidanju karaktera državne tajne s tog jedinstvenog podzemnog objekta, koji može izdržati i nuklearni napad.

Preduvjet

Premijer Luxembourgja Jaen Claude Juncker, čija zemlja predsjedava EU-om, izjavio je nakon razgovora s glavnom haškom tužiteljicom Carlom del Ponte da još nije donesena konačna odluka o početku pristupnih pregovora s RH, ali da će oni početi 17. ožujka samo ako general Ante Gotovina do tada bude predan Haškom sudu, a u suprotnom će se čekati da Hrvatska ispuni svoju obvezu pune suradnje s Haagom. Ako Gotovina do 17. ožujka bude u Haagu, pregovori mogu početi odmah, ako ne, čekat ćemo dok RH ne ispuni svoju obvezu pune suradnje sa ICTY-jem, rekao je premijer Juncker.

Pomoć

U prijedlogu američkog državnog proračuna za 2006. godinu predviđeno je da Hrvatska dobije pomoć od 15 milijuna dolara za jačanje demokracije i privatnog ekonomskog sektora. Hrvatska bi trebala dobiti pomoć od 15 milijuna dolara u okviru programa Potpore za istočnoeuropske demokracije (SEED). Pomoć privatnom sektoru usredotočit će se na poticanje rasta ključnih sektora poput poljoprivrede, kako bi se pojačalo zapošljavanje i smanjile razlike u prihodima između gradskih centara i manje razvijenih ili ratom pogođenih područja Hrvatske.

SUBOTA, 12. 2.

Prisutan

Bivši tjelohranitelj Ratka Mladića, Branislav Puhalo, radi u Vojsci Srbije i Crne Gore potvrdila je za B92 njegova supruga. Poslije nekoliko dana izričitog demantiranja bivšeg i sadašnjeg vrha vojske ali i Ministarstva obrane da nije točno ono što je Vladimir Popović iznio u emisiji »Insajder« da u gardijskoj brigadi radi Branislav Puhalo, koji je bio šef osiguranja Ratka Mladića, te da takav čovjek u vojsci uopće ne postoji, ispostavilo se da demanti nije točan.

Televizija B92 utvrdila je da kapetan Branislav Puhalo živi i radi u Beogradu, odnosno prema neslužbenim informacijama do kojih je B92 došao, Puhalo je kapetan prve klase i radi na mjestu zamjenika komandira čete u bataljonu opće podrške, 46. logističke brigade u kasarni Topčider. Njegova supruga Suzana potvrdila je da se njen muž nalazi na crnoj listi Europske unije.

NEDJELJA, 13. 2.

Štapić

Prvi put u posljednjih šest godina jedan predsjednik Republike Srbije, Boris Tadić, boravio je na Kosovu. Prije razgovora sa šefom UNMIK-a, Sorenom Jensenom-Petersenom, predsjednik Tadić je obišao sela Cernicu i Šilovo. Govoreći građanima Šilova, Tadić je kazao da je tu da skrene pozornost na položaj Srba i drugih nealbanaca na Kosovu: »Ja sam

došao ovdje skrenuti pozornost i svjetskoj javnosti u kakvim uvjetima živi naš narod, naša djeca, naši starci, žene. Želio sam razgovarati i s predstavnicima međunarodne zajednice na Kosovu, o Kosovu i o položaju srpskog naroda, o položaju svih građana koji žive na Kosovu i Metohiji i to su razlozi mojeg posjeta. Nažalost, nisam došao s čarobnim štapićem, volio bih da jesam, ali oni postoje samo u bajkama, ali ono što vam mogu reći je da ću apsolutno svom snagom i svim što je u mojoj moći, dati da se izborim i borim za prava našeg naroda i svakog građanina naše zemlje Srbije, koji živi na Kosovu i Metohiji«, kazao je Tadić

Sveto

Predsjednik SiCG Svetožar Marović najavio je nastavak dogovaranja Beograda, Podgorice i Brisela o rješavanju pitanja neposrednih izbora za parlament SiCG. Prema njegovim riječima, problem neposrednih izbora bit će riješen promjenom Ustavne povelje, uz dogovor država-članica. Kao moguće rješenje, Marović je spomenuo vezivanje redovnih izbora u Srbiji i Crnoj Gori s izborom novog sastava Skupštine SiCG. Marović je rekao i da je Savjet za europske integracije u jednom trenutku bio na dohvatu tog sporazuma oko promjene Ustavne povelje, ali do toga nije došlo zbog rezerve jedino od Vojislava Koštunice. Marović je dodao i da »ništa nije Sveto pismo, a da se ne može, ili ne smije promijeniti«.

PONEDJELJAK, 14. 2.

Rekonstrukcija

Predsjedništvo HDZ-a odlučilo je da će Hrvatskom saboru predložiti da za novog potpredsjednika Vlade za gospodarstvo imenuje dosadašnjeg člana Uprave Podravke Damira Polančeca, za novog ministra zdravstva dosadašnjeg pomoćnika ministra Nevena Ljubičića, te da se resori vanjske politike i europskih integracija spoje u jedno ministarstvo. Predsjedništvo HDZ-a odlučilo je da će na čelu novoga ministarstva biti sadašnja ministrica europskih integracija Kolinda Grabar-Kitarović, izvijestio je predsjednik HDZ-a i Vlade Ivo Sanader. Naglasio je kako razdvajanjem dužnosti potpredsjednika Vlade za gospodarstvo i ministra zdravstva, koje je do sada obnašao Andrija Hebrang, HDZ i Vlada jasno daju do znanja da, uz vanjskopolitičke prioritete, žele posebno ojačati gospodarstvo.

UTORAK, 15. 2.

Praznik

U Srbiji je 15. veljače obilježen državni praznik, Dan državnosti. Na taj dan je 1835. u Kneževini Srbiji usvojen Sretenjski ustav, prvi Ustav u modernoj srpskoj povijesti.

Potruga

Predsjednik Hrvatske Stjepan Mesić izjavio je da je Hrvatska udvostručila napore da nađe i uhti Antu Gotovinu. »Ako je u Gotovina u Hrvatskoj, naći ćemo ga«, izjavio je Mesić i dodao da će, ako se ispostavi da

taj haški optuženik nije u Hrvatskoj, biti potrebno dati čvrste dokaze kako bi se u to uvjerila i Europska unija.

SRIJEDA, 16. 2.

Nedavno

Istraga Ministarstva obrane BiH nije u potpunosti potvrdila navode predstavnika za BiH o Ratku Mladiću. Paddy Ashdown je izjavio kako je Ratko Mladić otpušten iz Vojske Republike Srpske tek prije dvije godine i da je boravio u vojnom objektu kod Han Pijeska prošlog ljeta. Ministar obrane Bosne i Hercegovine Nikola Radovanović rekao je u utorak da je Ministarstvo sprovelo istragu radi utvrđivanja sistemskih slabosti komande i kontrole nad Oružanim snagama BiH. »Istragom nije

u potpunosti potvrđena tvrdnja Ashdown o bivšem vojnom lideru bosanskih Srba. Ipak, potvrđeno da su na Mladićevo ime vršene isplate razlika plaća od 1. srpnja 1999. do 31. prosinca 2001., a istragom je utvrđeno da je za te transakcije odgovorno šest osoba, od kojih je jedna još u VRS«, rekao je Radovanović.

PONOVNO VIZE?

Nakon što je privremeno ukinut vizni režim između dvaju država, smanjio se broj državljana SiCG koji su zaticani u ilegalnim prelascima državne granice. Tako smo, recimo, 2002. godine, dok je još na snazi bio vizni režim, imali 2.762 slučaja ilegalnog prelaska granice, dok je 2003. zabilježeno 1.537, a prošle godine svega 1.102 slučaja. Međutim, problemi i dalje postoje, a čak bih se usudio reći da su još i veći. Razlog je, naime, neujednačenost viznog režima Republike Hrvatske prema državljanima SiCG i onog kojeg imaju članice Europske unije prema Srbiji i Crnoj Gori. Nama se događaju situacije da državljani SiCG legalno uđu u Hrvatsku da bi zatim, prilikom izlaska, ilegalno pokušali prijeći hrvatsku granicu. Najčešće je to slučaj s hrvatsko-slovenskom granicom. Stoga će se u budućnosti, s obzirom na status kandidata Republike Hrvatske za članstvo u EU i skori početak pregovora o pridruživanju, najvjerojatnije postaviti pitanje usklađenja viznog režima s onim većine europskih zemalja.

Ivica Franić, šef hrvatske policije, Dnevnik, 13. veljače

GALAMDŽIJE SU UVIJEK BRŽE

Situacija se bitno promijenila. Prije deset godina Sibila Petlevski i ja bili smo predstavnici Hrvatskog PEN-a u Pragu. Poticali smo usvajanje rezolucije u kojoj smo tražili suradnju s ostalim PEN centrima i kulturnim sredinama u regiji, što je u Hrvatskoj dočekano neprimjereno. Nije se vidjela pozadina te rezolucije u kojoj je Hrvatska prvi put priznata kao cjelovita zemlja, u svojim granicama, a Srbi su dobili status nacionalne manjine, što je bio vrlo važan politički čin.

U Hrvatskoj su nam zamjerili što širimo ruke Srbima. Naravno da širimo ruke svakome tko je pametan, moralan i čist; njegova nacionalna pripadnost nas se ne tiče. U temeljnoj ideji PEN-a stoji međunarodna suradnja, a ne zatvaranje u lokalne jezike i granice. Deset godina kasnije nema više tako otvorenih napada zbog želje za suradnjom s našim susjedima, i to iz vrlo jednostavnih razloga: preduhitrili su nas naši napadači. Želim reći da još nisam bio u Beogradu, niti mi je tamo objavljena knjiga, ali galamdžije su odavno pohrlile. Trebalo im je deset godina da shvate o čemu smo govorili u Pragu. **Zvonko Maković**, pjesnik, sveučilišni profesor i publicist, predsjednik Hrvatskog centra PEN-a, Novi list, 13. veljače

MANJINSKI JEZIK I ZA VEĆINCE?

Na razini prava nacionalnih manjina na obrazovanje na vlastitom jeziku i uz respektiranje kulturnih osobnosti uglavnom smo suglasni (s Ministarstvom prosvjete Srbije). Ali, u pogledu potrebe da i učenici iz većinskog naroda stječu znanja o onima s kojima dijele isti prostor stvari stoje drugačije. Što bi falilo da u mjestima u kojima žive izmiješani pripadnici različitih nacionalnih manjina i većinskog naroda daci uče u školi i jezik svojih susjeda. U Vojvodini je bilo uobičajeno i prije Drugog svjetskog rata da ljudi govore srpski, mađarski, njemački i još poneki jezik. Mi smo živjeli u društvenoj klimi koju kao vrijednost prihvaća ujedinjena Europa. Bilo bi dobro da tu dobru vođansku tradiciju i kroz obrazovni sustav budemo u situaciji poticati, da ne nailazimo na prepreke na razini Republike Srbije i republičkog Ministarstva za prosvjetu. **Zoltán Bunyik**, pokrajinski tajnik za obrazovanje i kulturu, Danas, 12. veljače

RECEPT ZA VRAČKU

Danas se pitamo kako su Goran Bregović i njegovo Bijelo dugme uspjeli začarati cijelu nekadašnju državu, prodavati albume u nakladama više od 200 tisuća primjeraka, zbog čega su u Jugotonu morali izmisliti tzv. dijamantnu ploču... Bregovićovo hrvatsko podrijetlo, »bosansko biće« i koketiranje sa srpskim folklorom, čak i pjesma na albanskom, osiguravali su mu prođu na 22-milijunskom tržištu. **Jure Ilić**, Večernji list, 13. veljače

POREZ NA NEŽENJE

Ja sam neženja koji ima više od 30 godina i prihvaćam plaćati porez na neženje pod uvjetom da autori ovog prijedloga plaćaju porez na glupost, i to najvišu stopu! Čuo sam da je takvih prijedloga bilo i u drugim zemljama. Ovo je klasična desničarska varijanta po kojoj nacija izumire. Tako se progone obitelji bez djece i žene koje »izbjegavaju« ulogu majke. Mislim da to nije izdržljivo. Ako ovaj prijedlog ima svijetlu budućnost, onda ova zemlja ima mračnu budućnost! **Teofil Pančić**, novinar, Glas javnosti, 9. veljače

Dujizmi

- ✓ *Učimo se na svojim greškama. U tuđe sumnjamo;*
- ✓ *Mi smo odveć mala zemlja da bismo poznavali svoju veliku prošlost;*
- ✓ *Zdravstvo stalno podmazujemo, a ono sve hrđavije;*
- ✓ *Greške malih ljudi se uvijek uveličavaju;*

Dujo Runje

Uloga Matice hrvatske

Tajna Matičine citatnosti

Prije točno deset godina tadašnji potpredsjednik Hrvatskoga centra PEN-kluba *Tonko Maroević* zatekao se u Pragu sa skupinom hrvatskih pisaca na svjetskom kongresu te asocijacije koja za sebe drži da se skrbi o probitku prava na dostojanstvo i slobodu riječi kao djela.

Bilo je to prvo veliko okupljanje PEN-a nakon onoga godinu prije u Dubrovniku i na Hvaru, na poprištu praktično ratne, ali i Hrvatske koja je i time pokazala odlučnost i spremnost da bude sljednicom duha i ideje prethodnoga dubrovačkoga PEN-ova kongresa iz tridesetih godina 20. stoljeća, kada su se pisci usprotivili mržnji i pogromu koji su se slutili i dogodili s nacističkoga horizonta. Praški je susret za hrvatske pisce bio izazov utoliko što se od njih kao sudbinskih baštinka mjesta koje je, ne prvi put, bilo simbolom prava na razliku, a to uvijek znači i pravo na manjinsku perspektivu, očekivalo da i na konkretnoj, a ne tek simboličnoj razini, budu dostojni odgovornosti koju nose.

Tako je nastala Praška rezolucija u kojoj PEN po- tiče, a njegov Hrvatski centar prihvaća zauzimanje za priznanje i obranu prava kulturnih, socijalnih i političkih manjina u državama bivše jugoslavenske zajednice, kakvima su međunarodno priznate.

Među hrvatskim piscima u Pragu posebno je s razlogom bio primijećen Vlado Gotovac, predsjednik Matice hrvatske, uznik sive zone istočno od željezne zavjese, kojemu zatvorske grinje nisu rastočile osjećaj pripadnosti vrlini i budućnosti. Praški tekst, napose na način kako ga je tumačio Vlado Gotovac, danas je onaj sigurni govor europske Hrvatske s kojim nismo dobrodošli tek na dvorovima i u nadležstvima, nego što je važnije na velikim platnima filmskih festivala i na drugim ekranima entuzijazma koji ne možemo ne primijetiti onkraj svojih granica i kojemu s razumnim razlozima, ali i intuitivno, želimo pripadati.

Tipološki, povijesno gledano, poopćenje Gotovčeva teksta je normalno i nema ničega posebno nepravednoga u tome što zaboravljamo da je bio njegov. Ne samo stoga što je Vlado Gotovac crpio duh i smisao takva teksta iz kulturne podloge Matice hrvatske i Hrvatske same nego i zato što bi samo po sebi trebalo biti jasno da zajednica ima pravo na tekst koji je mišljen kao njezin bez citatnih navodnika.

Stoga nema razloga prigovoriti Tonku Maroeviću, sada akademiku i potpredsjedniku Matice hrvatske, što se u svojem prigodnome slovu ovih dana na proslavi 15. obljetnice obnove Matičina rada u njezinoj novoj dvorani u Zagrebu nije spomenuo ni Vlade Gotovca niti drugih koji su zajedno s njime, govornikom Maroevićem, tih godina, devedesetih godina prošloga stoljeća, osluškivali bilo Matičina nakladništva. Cijela građanska epoha naše povijesti obilježena je Matičinim izdanjima, kaže Maroević, i to je točno, ali se ne trudi objasniti što je u tome »osnovni zadatak« s kojega je u međuvremenu nisu uspjele skrenu-

Matica hrvatska je svoju ulogu u preobrazbi hrvatskoga društva iz zatvorenoga i prisiljenoga na autonomiju prema vrijednostima unutrašnje i opće slobode prihvatila na vrijeme i nema razloga odustajati.

Sumnja je intelektualno i kritički

Piše:
Vlaho Bogišić

obvezujuća kategorija kojom se pisci koji drže do sebe često naslovno koriste, ali sumnja ne može biti raspoloženje društva, društvo kao Matica i društvo kao Hrvatska ne živi od citata, nego od produkcije novoga citatnoga potencijala

ti »nemale političke i socijalne nevolje«.

Ni jedno Matičino izdanje, knjiga ili časopis, uključujući *Vijenac*, pokraj kojega se u tom pregledu prolazi evidencijskom nezainteresiranošću, nije u tih petnaest godina bilo niti moglo biti sredstvo kojim bi se prenijela njezina »osnovna poruka«, iako, naravno, time ne gube ništa od svoje važnosti i svojega realnoga razmjera, samo bez te poruke ne bi bili mogući, niti ih se sada može izložiti, na izložbi ili u tekstu. Sam je Tonko Maroević, vrativši se iz Praga i braneći svoj potpis na rezoluciji, u ovim novinama zapisao kako »supotpisujući je i zalažući se za nju, evidentno ne mogu prihvatiti da je sramotna i da radi na štetu domovine, kao što sam uvjeren da je Penov angažman u Pragu i Santiagu de Composteli, u Barceloni i Rio de Janeiru (o Dubrovniku i Hvaru da ne govorimo) neupitno na korist Hrvatske«.

Kao baštinik toga iskustva, Maroević sada sudjeluje u Zidićevoj upravi u Matici, ali i Makovićevoj upravi u PEN-u, pa se njegova slika stvari paradoksalno otkriva tipičnom, a ne atipičnom. Osnovni zadatak u jedini ili množini, naime, uvijek postoji i uvijek sadrži isti lik, dok se oblici i oni koji se njime bave mijenjaju. Za Maticu hrvatsku taj je osnovni zadatak bio entuzijazam, mnogo prije Praga sročen kao kulturni, ali i socijalni i politički entuzijazam.

Razdoblje u kojem Matica nije smjela djelovati i koje je neizbježno odredilo oblike njezina djelovanja nakon obnove bilo je također prožeto entuzijazmom u njoj samoj. Kao otvoreno, građansko društvo ona nije mogla biti ukinuta i bilo bi lako dokazati da njezin unutrašnji život, njezin razlog i poruka tada nisu imali problema s artikulacijom. Maticu hrvatsku ne određuje ni prije ni sada toliko ona sama ili njezin program koliko potreba društva za onim što ona znači. U povijesnome smislu, iskustvu zajednice, Matica je nesumnjivo činjenica, i to činjenica s pravom na održanje koje bi prelazilo simbolički okvir.

No isto je tako činjenica da veliki poduzetnici nisu spremni poduprijeti njezine, nego prije druge nakane, da je i mediji i studenti doživljavaju kao muzej kulturne povijesti, a o takvim bi se muzejima doista trebala skrbiti država. Kad bi se to i dogodilo, za Maticu i njezino vrijeme ishod ne bi bio ni loš ni nečastan. Ali taj trenutak nije došao i utoliko se za Maticu osnovni zadatak nije promijenio.

Ona je svoju ulogu u preobrazbi hrvatskoga društva iz zatvorenoga i prisiljenoga na autonomiju prema vrijednostima unutrašnje i opće slobode prihvatila na vrijeme i nema razloga odustajati. Sumnja je intelektualno i kritički obvezujuća kategorija kojom se pisci koji drže do sebe često naslovno koriste, ali sumnja ne može biti raspoloženje društva, društvo kao Matica i društvo kao Hrvatska ne živi od citata, nego od produkcije novoga citatnoga potencijala.

**Autor je potpredsjednik Matice hrvatske i član Vijeća HRT-a
Vjesnik, 12. veljače**

O jeziku bunjevačkom, dalmatinskom, čakavskom, istrijanskom, kajkavskom, međimurskom...

Besmisleno otvaranje jezičnoga pitanja

Uostalom, ne žive svi Bunjevci u Bačkoj * Dio ih još uvijek živi u Lici gdje divane svojom ikavicom i istodobno jednako vole i čuvaju svoj hrvatski standardni jezik

Piše: mr.sc. Sanja Vulić

U listopadu prošle godine predstavljala sam u svom rodnom gradu Splitu »Rječnik frazema i poslovice govora Vrboske na otoku Hvaru«. Kao recenzentica toga vrijednoga leksikografskoga djela istakla sam, među inim, koliko je bogatstvo hrvatskoga jezika sadržano u mjesnom govoru Vrboske te zaslugom autora rječnika *Dinka Matkovića* barem dijelom pretočeno u tu jednu knjigu. Još iste večeri javio se jedan vremešni, u splitskim

ski jezik službeno morao nazivati hrvatskosrpskim, razvijao tezu kako su čakavština i kajkavština, a isto tako i ikavica, u jezičnom smislu potpuno nevažne nestrandardne činjenice regionalnoga tipa. Smetalo mu je tada što su čakavština i kajkavština, kao i ikavica, hrvatske posebno sti i zato ih je nastojao omalovažiti. Danas mu je pak ta ista čakavska ikavica odjednom postala poseban čakavski jezik, naravno nehrvatski. Ista se teza, od istoga ti-

Uostalom, politika divide et impera – podijeli pa vladaj – nije od jučer i uvijek se polazi od pretpostavke da će bar donekle biti korisna.

Prešućuje se pritom da se jezik svakoga naroda na svijetu, a ne samo hrvatskoga, najprije sastoji upravo od mjesnih govora. Svaki je mjesni jezik poseban konkretni sustav u pojedinom jeziku. Ako se radi o mjesnom govoru kojim se služe Englezi, onda je to mjesni jezik engleskoga jezika, ako se radi o mjesnom govoru kojim se služe Hrvati, onda je to mjesni jezik hrvatskoga jezika itd. Mjesni govori s velikim brojem istih jezičnih značajki sačinjavaju jednu posebnu skupinu govora pojedinoga jezika, pa se u dijalektologiji rabi dvočlani naziv skupina govora za taj najniži apstraktni jezični sustav. Srodne skupine govora zajedno sačinjavaju jedan dijalekt kao jezični sustav na još višem stupnju apstrakcije. Valja pritom spomenuti da skupine govora s nekom značajnom zajedničkom jezičnom osobinom mogu oblikovati poddijalekt unutar pojedinoga dijalekta. Poddijalekti su apstraktni sustavi jednog jezika koji su na nižem stupnju apstrakcije od sustava dijalekta kojemu pripadaju, ali na višem stupnju apstrakcije od sustava pojedinih skupina govora unutar toga poddijalekta. Više srodnih dijalekata zajedno sačinjavaju jedno narječje unutar jezika. Sustav pojedinoga narječja jednog jezika na još je višem stupnju apstrakcije od pojedinih dijalekatnih sustava unutar toga narječja. Prema tomu, svaki mjesni jezik pojedinoga naroda moguće je smjestiti unutar pojedine skupine govora ili pojedinoga poddijalekta, a u skladu s tim unutar pojedinoga dijalekta i narječja. Dobro je poznato da hrvatski jezik karakteriziraju tri narječja: čakavsko, kajkavsko i danas po broju govornika najbrojnije štokavsko narječje. Kako izgleda put od mjesnoga govo-

Mjesni jezik sa sjevera Bačke je poddijalekt novoštokavskog ikavskog dijalekta

lokalnim krugovima dobro poznati preživjeli relikti propale države, s tumačenjem kako je Dinko Matković zapravo napisao rječnik čakavskoga jezika, jer je na prvi pogled vrlo jasno vidljivo kako govor Vrboske nije baš jako sličan hrvatskomu standardnomu jeziku. Zanimljivo je da je taj isti pojedinac, u vrijeme kada se hrvat-

pa ljudi, može čuti o manje-više svakom hrvatskom mjesnom govoru ili o skupini srodnih govora teritorijalno bliskih. Tako nastaju istrijanski, dalmatinski i bunjevački jezici, ili se iz rukava izvlače kajkavski i čakavski jezik. Ukratko, svi su nazivi dobri, ako mogu poslužiti u pokušaju eliminacije hrvatskoga nacionalnoga imena.

Novoštokavskom ikavicom govori se i u Lici, Dalmaciji, Gorskom kotaru, zapadnoj Hercegovini...

ra do narječja pokazat ćemo na primjerima hrvatskih govora u Bačkoj.

MJESNI GOVORI HRVATSKOGA JEZIKA U VOJVODINI: Autohtoni šokački mjesni govori Sonte, Bačkoga Monoštora, Bačkoga Brega, Plavne i Vajske u Vojvodini te Santova u Mađarskoj pripadaju ikavskoj skupini govora slavonskoga dijalekta, a slavonski dijalekt pripada štokavskom narječju. Slavonskim se dijalektom, kako mu samo ime kazuje, govori u velikom dijelu Slavonije, osobito u njenom podravskom i posavskom dijelu, ali i drugdje u Slavoniji, te u Baranji. Izvan Republike Hrvatske, slavonskomu dijalektu pripadaju govori oko Orašja u bosanskom dijelu Posavine, zatim svi šokački govori u Vojvodini te govori u nekoliko oaza u južnoj Mađarskoj. Na tom je dijalektu temeljen i govor šokačkih Hrvata u Rekašu

kod Temišvara u Rumunjskoj. Valja istaći da slavonskim dijalektom govore samo i jedino Hrvati. Prema tomu, slavonski dijalekt jest štokavski dijalekt hrvatskoga jezika.

Autohtoni mjesni govori Tavankuta, Žednika, Đurdina, Male Bosne, Lemeša i Bikova u Vojvodini, te Bikića, Gare, Kaćmara, Čikerije, Čavolja, Baškuta i dr. u Mađarskoj oblikuju skupinu mjesnih govora koji pripadaju jednomu od dva poddijalekta novoštokavskoga ikavskoga dijalekta, unutar štokavskoga narječja. Novoštokavskom ikavskomu dijalektu pripadaju brojni mjesni govori unutar granica Republike Hrvatske, posebice u Dalmaciji na području između rijeka Neretve i Cetine, na obali i u unutrašnjosti, te svi mjesni govori Hrvata u Dalmatinskoj zagori. Na dalmatinskim otocima tomu dijalektu pri-

pada govor Račišća na Korčuli, Sućurja na Hvaru, Sumartina na Braču, Maslinice na Šolti, a na dalmatinskom obalnom području govor grada Šibenika i pojedinih mjesta oko njega, te u novije vrijeme i govor grada Splita, zatim pojedini govori oko grada Zadra te čitavo podvelebitsko područje u Dalmaciji i Hrvatskom primorju, osim grada Senja i pokojega mjesta oko Zadra koji su čakavski. Govori novoštokavskoga ikavskoga dijalekta također su brojni u Lici, a ima ih i u Gorskom kotaru, te ponegdje u istočnoj Slavoniji. Izvan granica Republike Hrvatske, novoštokavskim se ikavskim dijalektom, osim u Bačkoj, govori u zapadnoj Hercegovini, u velikom dijelu južne, zapadne i sjeverozapadne Bosne te na širem području grada Dervente, dok u Mađarskoj, uz već nabrojene govore u mađarskom dijelu Bačke, tom dijalektu pripadaju mjesni govori Andzabega, Tukulje i Erčina južno od Budimpešte. Govori moliških Hrvata u Italiji također pripadaju novoštokavskomu ikavskomu dijalektu. Opet valja istaći da u sklopu štokavskoga narječja novoštokavskim ikavskim dijalektom govore gotovo isključivo Hrvati, a u manjoj mjeri i bosansko muslimansko stanovništvo hrvatskoga podrijetla koje se danas u nacionalnom smislu smatra Bošnjacima, te iznimno Srbi u Vukovu Polju u blizini Livna, koji su taj govor poprimili pod hrvatskim utjecajem. Iz navedenoga je jasno da su mjesni govori Šokaca i Bunjevacu u Bačkoj tipično hrvatski.

HRVATSKI STANDARDNI JEZIK:

Osim konkretnih mjesnih govora koji oblikuju skupine govora, poddijalekata, dijalekata i narječja, hrvatskomu jeziku još pripada i hrvatski standardni jezik. Vrlo je važno razlikovati hrvatski jezik i hrvatski standardni jezik. Naziv hrvatski jezik obuhvaća cjelokupnu hrvatsku jezičnu stvarnost, tj. ne samo standardni jezik nego i sva tri hrvatska narječja i njihove dijalekte, poddijalekte, skupine govora i mjesne govore. S druge se strane naziv hrvatski standardni jezik odnosi samo na jedan normirani sustav koji se ne može poistovjetiti ni sa jednim mjesnim govorom ili dijalektom. Vrlo često govorimo ili čak pišemo hrvatskim jezikom, a da se pritom ne služimo hrvatskim standardnim jezikom. Prema tomu, nazivi hrvatski jezik i hrvatski standardni jezik ne označuju isti pojam. Pojam hrvatski jezik nadređen je pojmu hrvatski standardni jezik. Hrvatski jezik obuhvaća sve mjesne govore Hrvata, jezik hrvatske književnosti i hrvatski standardni jezik. Što će iz hrvatskoga jezika ući u hrvatski

standardni jezik stvar je dogovora. Standardni je jezik, kao i pojedini mjesni govori, konkretan sustav u jeziku jednoga naroda. Pri utvrđivanju standardnojezičnoga sustava u pravilu se daje prednost jezičnim osobinama iz jednoga narječja i dijalekta, a uzima se u obzir i jezik cjelokupne književne baštine pojedinoga naroda. Ukratko, standardni jezik nije moguće poistovjetiti ni sa jednim mjesnim govorom, dijalektom ili narječjem jer se standardni jezik jednoga naroda razvija i na temelju njegove književne i pismene tradicije, a konačno se oblikuje dogovorom jezikoslovaca i obično se oslanja na jedan dijalekt, ali ne u potpunosti. Suvremeni se hrvatski standardni jezik temelji na hrvatskim govorima štokavskoga narječja, ponajprije novoštokavskoga i jekavskoga dijalekta, a također i na hrvatskoj književnoj tradiciji. Premda je veliki dio hrvatske književne baštine napisan na različitim ikavskim idiomima, za suvremeni standardnojezični izričaj nije izabrana ikavica zbog snažnoga udjela dubrovačkih pisaca u razvoju hrvatske književnosti. Hrvatski jezik i književna baština ne mogu biti osloncem nikakvim regionalnim i subetničkim nazivima standardnoga jezika. Već su u 15. i 16. stoljeću hrvatski glagoljaši na području od Kupe do Velebita pisali mješovitim jezikom u koji su uključivali elemente iz svih triju hrvatskih narječja. Otac hrvatske književnosti *Marko Marulić* Splitsanin, ikavac čakavac, na samom je početku 16. stoljeća napisao da je njegova *Judita* »u verskih hrvacki složena«. U istom stoljeću Hvaranin *Hanibal Luci* također svoj jezik naziva hrvatskim. I Zadrani *Petar Zoranić* u svom poznatom djelu *Planine* svoj jezik zove »jazik hrvacki«, a svoje djelo posvećuje Hrvatima. I Korčulanin *Ivan Vidali* svoj jezik naziva hrvatskim, a Dubrovnik je za njega »kruna svih hrvatskih gradov«. O hrvatstvu Dubrovnika postoje potvrde i u djelima starijih dubrovačkih pjesnika već od 16. stoljeća. Iz poslanica dubrovačkoga komediografa *Nikole Nalješkovića* jasno je spoznatljiva njegova hrvatska nacionalna svijest. I on svoj jezik naziva hrvatskim, kao i njegovi sugrađani *Mavro Vetranović* i *Dominko Zlatarić*. Istodobno u 16. stoljeću, visoko na sjeverozapadu, u Nedelišću u Međimurju, *Ivan Pergošić* objavljuje 1574. svoj »Decretum«, i to u tri inačice. Jedna je kajkavska sa štokavskim i čakavskim elementima, tj. na jeziku kakvim su pisali kajkavski pisci u 16. stoljeću, druga je izrazito kajkavska za manje obrazovane

kojima će djelo drugi naglas čitati, a treća štokavsko-čakavska, pretežito ikavska, za sve ostale Hrvate. Nastojanja hrvatskih pisaca iz različitih krajeva za postupnim stvaranjem jedinstvenoga književnoga jezika nastavljaju se i dalje. Posebno su istaknuta nastojanja hrvatskih književnika, rodod čakavaca, da pišu jezikom temeljenim na dubrovačkoj štokavštini, počevši od *Bartola Kašića* početkom 17. stoljeća. Kašić je bio rodod s otoka Paga, a u svojim je djelima u znatnoj mjeri odstupio od rodne čakavštine u korist štokavštine. Čakavci su bili i Bračanin *Ivan Ivanišević*, Korčulanin *Petar Kanavelić*, Višanin *Andrija Vitaljić* ili pak Splitsani *Jeronim Kavanjin* i *Ivan Dražić* koji, u isto to vrijeme, manje ili više uspješno, nastoje pisati

Šokački mjesni govor u Vojvodini pripada ikavskoj skupini slavonskoga dijalekta

književnim jezikom temeljenim na štokavštini, uglavnom dubrovačkoga tipa. Svi su ti književnici zapaženi kao pojedinci koji su, u težnji za čvršćim povezivanjem različitih dijelova hrvatskoga naroda, svjesno izlazili iz svojih lokalnih okvira pišući jezikom inonarječne, ali zajedničke hrvatske osnovice. U 18. stoljeću pisac *Juraj Mulih*, rodod kajkavac, iste tekstove piše na kajkavskom, čakavskom i na štokavskoj ikavici s izrazitom nakanom da njegova djela čitaju svi Hrvati. Potkraj 19. i početkom 20. stoljeća *Grga Andrin*, hrvatski šokački književnik iz mađarskoga dijela Bačke, nastojao je pisati standardnim jezikom kojim su pisali Hrvati u Hrvatskoj. Hrvatski bunjevački pisac *Ivan Petreš* u prvim desetljećima 20. stoljeća u svojim se

djelima s jedne strane oslanjao na jezik hrvatske književnosti karakterističan za Hrvate u južnoj Ugarskoj, posebice od 18. stoljeća pa nadalje, te na bunjevačke govore, dok se s druge strane oslanjao na suvremeni hrvatski standardni jezik. Slijedio ga je književnik *Antun Karagić*, također bunjevački pisac iz mađarskoga dijela Bačke, koji je glavninu svojih djela napisao na suvremenom hrvatskom standardnom jeziku. Ti su pisci dobro poznavali književnu baštinu podunavskih Hrvata i svoje rodne bunjevačke i šokačke govore, ali su isto tako znali prepoznati i važnost jedinstvenoga nacionalnoga standardnoga jezika. Upravo je ta nacionalna svijest povezivala hrvatske čakavske i štokavske pisce na hrvatskoj obali od samih početaka hrvatske književ-

nosti. Odatle i kasnija težnja čakavaca da svoj jezik što više približe hrvatskim štokavskim piscima, više od dvjesto godina prije *Ljudevita Gaja* i hrvatskoga narodnoga preporoda. Zato je besmisleno da se danas, nekoliko stoljeća nakon tih događaja, otvaraju pitanja bunjevačkih, međimurskih, dalmatinskih i dr. jezika. Uostalom, ne žive svi Bunjevci u Bačkoj. Dio ih još uvijek živi u Lici gdje divane svojom ikavicom i istodobno jednako vole i čuvaju svoj hrvatski standardni jezik.

**Autorica je suradnica na projektu
»Istraživanja hrvatskih dijalekata«
u Zavodu za lingvistička istraživanja
Hrvatske akademije
znanosti i umjetnosti**

Zbog neisplaćivanja autorskih honorara na Radio Novom Sadu

Mađarska redakcija bez zabavnih emisija

Odluka o osnivanju Radio Novog Sada donesena je 31. ožujka 1949. godine na sjednici Glavnog odbora Narodne skupštine AP Vojvodine. Pripreme za početak rada novostvorene radio postaje trajale su oko osam mjeseci. U uto-
rak, 29. studenoga 1949. godine u 12,05 sati svečano je otvorena. Radio postaja Novi Sad.

Time je bio zaokružen proces osnivanja ili obnavljanja radio postaja u glavnim gradovima republika i pokrajina, kao matičnih stanica u tadašnjoj Jugoslaviji. Program je bio emitiran na srpskom, mađarskom, slovačkom, rumunjskom i rusinskom jeziku, a danas postoji i na romskom i ukrajinskom jeziku.

OBUSTAVLJENO EMITIRANJE DIJELA PROGRAMA: Redakcija programa na mađarskom jeziku Radija Novi Sad priopćila je 9. veljače da obustavlja emitiranje zabavnih emisija, jer joj matična kuća ne isplaćuje autorske honorare. Ocjenjuju da je uskraćivanjem sredstava za taj program ozbiljno narušeno pravo na informiranje manjina na materinjem jeziku.

Taj stav se obrazlaže i podatkom da novinari, zbog nedostatka sredstava, ne mogu prisustvovati svim događajima koji zanimaju i koji se tiču mađarske populacije u Vojvodini.

»Radi se o tome da Radio Novi Sad više ne isplaćuje autorske i glumačke honorare, a iz specifičnosti naših zabavnih emisija proistječe da ih ne možemo proizvesti vlastitim snagama, tako da moramo prestati s emitiranjem. Radi se ukupno o četiri emisije u ukupnom trajanju od 235 minuta. S emitiranjem smo prestali 10. veljače i sad ne znamo na čemu smo. Više puta smo ukazivali na taj problem. No, moram reći da nisu problem samo zabavne emisije. Isto tako su problematične literarne i omladinske emisije, sve se to radi besplatno. Naime, ljudi koji pišu tekstove za te emisije, koji ih pripremaju, glumci koji sudjeluju u programu, svi rade besplatno. Nama će oni sutra doći i reći da više ne žele tako

raditi pa ćemo ostati bez još nekih emisija. Isti problem imamo i s dopisnicima. Naši dopisnici iz Sombora, Temerina, Subotice, Zrenjanina, već mjesecima rade također bez nadoknade. Uz sve to, moram reći i da mi faktički radimo u radio muzeju. To što imamo od tehničke opreme je staro, a svih 11 kompjutera koje koristimo dobili smo preko raznih fondacija kao pomoć, a od Radija na kojemu radimo ništa«, kaže o aktualnim problemima glavni i odgovorni urednik Mađarske redakcije Radio Novog Sada *Dezső Ereg*.

treba država odlučiti ima li Srbija novca da financira manjinske programe ili ne. Ako nema, onda to mora biti jasna politička odluka, a ne da mi i imamo i nemamo informiranje na materinjem jeziku«, dodaje urednik mađarskog programa Radio Novog Sada.

Redakcija na mađarskom jeziku ovog radija informirala je javnost o aktualnim problemima, te se pismenim zahtjevima za pomoć obratila rukovodstvu RTV Novi Sad, RTV Beograd, Skupštini AP Vojvodine, Izvršnom vijeću AP Vojvodine, te

Dezső Ereg: ima li novca za financiranje manjinskih programa

RACIONALIZACIJA PRVO PREKO MANJINA: Mađarska redakcija Radio Novog Sada ima 43 uposlenika, što sve skupa uključuje i novinare, te uposlene u administraciji i tehničkoj službi koja realizira 24-satni program. Trenutačno redakcija iz financijskih razloga nema nijednog honorarnog suradnika. Naime, svi prijašnji honorarci, njih desetak, danas rade besplatno.

»Moramo reći da nismo u problemima samo mi, da su u poteškoćama i ostale manjinske redakcije Radio Novog Sada, ali koliko mi je poznato jedino je kod nas došlo do te mjere da smo morali stati s određenim emisijama. Stoga smo se morali obratiti javnosti i tražimo prije svega političku podršku. Informiranje na manjinskim jezicima je ipak samo političko pitanje, te

Mađarskom nacionalnom vijeću. Od rukovodstva Radio Novog Sada za sada nema nikakav odgovor, ali su ih posjetili i pobliže se upoznali s problemom potpredsjednik Skupštine Vojvodine *Sándor Egeresi*, potpredsjednik Izvršnog vijeća AP Vojvodine *dr. Gábor Lódi* i veleposlanik Republike Mađarske u Beogradu *József Pandur*, te su uposlenicima Redakcije na mađarskom obećali podršku.

»Svjestan sam činjenice da racionalizacija u javnom poduzeću kao što je RTS zahtijeva mnogo žrtava«, kazao je mađarski veleposlanik *József Pandur* prigodom obilaska Redakcije na Radio Novom Sadu, te istaknuo da ne misli da je »sretno rješenje da racionalizacija krene od manjinskih medija«.

D. Dulić

Članovi Odbora za međunacionalne odnose Republike Srbije u Subotici

Incidenata nema, negativan odnos spram manjina ostao

Sastanak je održan u okviru projekta kojega financira OEES * Cilj projekta je razgovor s predstavnicima Nacionalnih vijeća kao predstavničkih tijela manjina * Ukazano na aktualnu problematiku pokušaja legitimizacije ikavskog dijalekta kao bunjevačkog jezika * Je li bilo bolje onima koje predstavlja Nacionalno vijeće Bunjevaca za vrijeme režima Slobodana Miloševića?

Pišu: D. Dulić i Z. Sarić

Članovi Odbora za međunacionalne odnose Republike Srbije sastali su se 11. veljače u Hrvatskom kulturnom centru »Bunjevačko kolo« s predstavnicima nacionalnih vijeća Mađara, Hrvata i Bunjevaca, čija su sjedišta u Subotici. Osim članova Odbora i manjinskih vijeća, na susretu su nazočni bili i tajnik Savjeta za nacionalne manjine Republike Srbije *Petar Lađević*, načelnik Sjeverno-bačkog okruga *Zoran Prčić*, predsjednik Općine Subotica *Géza Kucsera*, te načelnik MUP-

a *Borivoj Mucalj*.

Na početku susreta, predsjednik Odbora *Esad Džudžević* pojasnio je kako je cilj projekta kojega financira misija OEES-a u Srbiji i Crnoj Gori obići nacionalna vijeća kao predstavnička tijela manjina, te pripremiti izvještaj o manjinama o kojemu će raspravljati članovi Odbora za međunacionalne odnose i zastupnici republičke skupštine.

»Cilj ovog projekta je doći do novog senzibiliteta u odnosu centralne vlade pre-

ma manjinskom pitanju, prema drugačijem i različitom«, naglasio je Džudžević dodajući da je kod svih manjina prisutan strah od primjene prava, prije svega zbog loših iskustava: »To je problem ambijenta u kojem još uvijek vlada netolerancija i jezik mržnje od predstavnika konzervativnih struja. Problem polako prevladavamo, jer smo do sada imali neadekvatnu reakciju Vlade na sve ove probleme o kojima govorimo.«

NEGATIVNO NASLJEĐE: Prvi su susret članovi Odbora za međunacionalne odnose imali s predstavnicima Mađarskog nacionalnog vijeća koji su goste podsjetili na negativno naslijeđe posljednjeg desetljeća dvadesetog stoljeća kada se iz ove zemlje iselilo oko 50.000 Mađara. Bilo je riječi i o problemima provođenja službene uporabe mađarskog jezika, te o činjenici da u nekim općinskim službama gdje u značajnijem broju žive Mađari nema uposlenih službenika koji govore i mađarski jezik.

Predsjednik Mađarskog nacionalnog vijeća *László Józsa* ocijenio je kako su međunacionalni incidenti s kojima su se suočavale i mađarska i hrvatska zajednica prestali, ali je atmosfera ostala nepromijenjena. Pri tome je naveo primjer nedavne tragedije u Horgošu, nakon koje se kao prvo pitanje nametnulo je li u pitanju tragedija međunacionalnog karaktera, iako je u pitanju bio kriminal.

Ozračje i dalje nepromijenjeno: dužnosnici Mađarskog nacionalnog vijeća na sastanku

EMISIJE NA HRVATSKOM JEZIKU

JOŠ NEMA: Uslijedio je razgovor s predstavnicima Hrvatskog nacionalnog vijeća, na čijem je početku predsjednik Vijeća *mr. Josip Ivanović* iznio aktualnu problematiku o pokušaju legitimizacije novoštokavsko-ikavskog dijalekta kao bunjevačkog jezika, jer je posve jasno da je govor bačkih Bunjevaca zapravo hrvatski dijalekt i stoga je iznenađujuća i neprimjerena najava uvođenja 'bunjevačkog jezika' u subotičke škole u sljedećoj godini. Govoreći o obrazovanju na hrvatskom materinjem jeziku, *mr. Ivanović* je napomenuo kako se takva nastava ostvaruje treću godinu, a istaknuo je problematiku nastavnih kadrova. Kao pozitivan događaj *mr. Ivanović* je naveo što je hrvatski jezik u Subotici u službenoj uporabi, što je ostvareno zalaganjem lokalne samouprave, a istaknuo je važnost Crkve i kulturno-umjetničkih društava u očuvanju kulturne baštine podunavskih Hrvata.

Na koncu, *mr. Ivanović* je istaknuo problem skidanja emisije na hrvatskom jeziku s programa Televizije Novi Sad i ocijenio kako je takva situacija incidentna u odnosu na hrvatsku zajednicu: »Nikako da se riješi problem uvrštavanja emisije na hrvatskom jeziku u program ove televizije. U okviru Televizije Novi Sad na Drugom programu emitiraju se emisije na jezicima nacionalnih manjina i zaista ne vidim razlog zašto ne bi mogla postojati redakcija na hrvatskom jeziku u okviru Televizije Novi

Državne vlasti ne smiju poticati asimilaciju Hrvata: predstavnici HNV-a

Sad«, kazao je *mr. Josip Ivanović*.

POKUŠAJ ASIMILACIJE: U nastavku razgovora članica Odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća za suradnju s državom *Stanka Kujundžić* rekla je kako hrvatska zajednica ima svoje političke predstavnike u Skupštini Općine Subotica, što je rezultat posljednjih izbora, ali je istaknula i incident prilikom posljednjih lokalnih i pokrajinskih izbora kojemu je osobno bila pri-

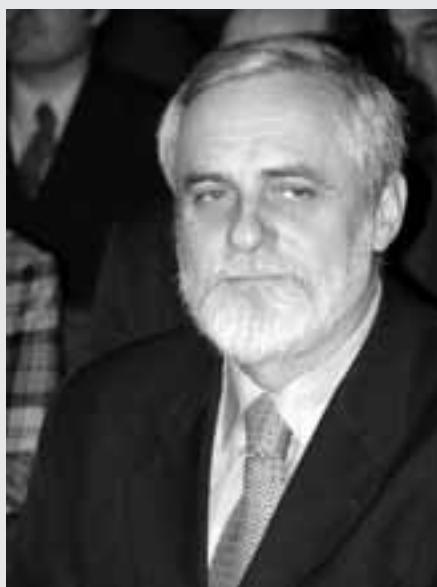
sutna, kada se dogodio nacionalistički ispad u Centralnoj komisiji u Općini. Tada su članovi komisije bili sprečavani u vršenju svoje dužnosti te je morala intervenirati policija.

U daljnjem tijeku razgovora predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini *Petar Kuntić* naglasio je kako je hrvatska nacionalna zajednica najmlađa priznata manjinska zajednica u SiCG i istaknuo potrebu zastupljenosti političkih predstavnika hrvatske zajednice i u Skupštini Srbije. »Prisustvom naših predstavnika u Skupštini problematika hrvatske zajednice moći se efikasnije rješavati i DSHV se protivi svim vidovima aktivnosti koji ne vode u tom smjeru. Protivimo se nametanju takozvanog bunjevačkog pitanja, što je pokušaj asimilacije pripadnika hrvatske zajednice, a ta problematika nametanja priče o Bunjevcima kao nehrvatima nije od jučer, a činjenica je kako ni listopadskim promjenama takve zlonamjerne tendencije nisu riješene. Nove državne vlasti ne smiju poticati asimilaciju vojvođanskih Hrvata«, bio je kategoričan *Petar Kuntić*.

Petar Lađević je zatim kazao kako smatra da je ključni problem neemitiranje emisije na hrvatskom jeziku na programu Televizije Novi Sad: »Postoji u tom slučaju i nešto zle volje koja ne potiče od strane Hrvatskog nacionalnog vijeća, nego od Tele-

Diskreditiranje

»Došli smo čak u apsurdnu situaciju da je dvoje ljudi koji su bili protagonisti emisije na hrvatskom jeziku tuženo od strane Televizije Novi Sad za govor mržnje. Odgovorno tvrdim da je na toj konferenciji za novinare koja je bila povod za tužbu i na kojoj je navodno odjeknuo govor mržnje, govorilo nas nekoliko, i to više-manje iste stvari. Imam izuzetan senzibilitet za takve stvari, nikad ne govorim i neću govoriti jezikom mržnje. Tamo svakako nije bilo govora mržnje. Na sjednici Republičkog savjeta za nacionalne manjine interpretirao sam kako je to diskreditiranje dvoje ljudi koji su uključeni u informiranje na hrvatskom jeziku. Ta situacija ne doprinosi otvorenosti Televizije Novi Sad da se u taj program uključi i informiranje na hrvatskom jeziku«, kazao je *mr. Josip Ivanović*.

Mr. Josip Ivanović

Nacionalna manjina ili konstitutivni narod: funkcionari BNV-a

vizije Novi Sad, dakle ne od Radio Televizije Srbije, ali taj problem ne treba proizvoditi u politički incident. Čini se sve da emisija što prije krene i smatram kako ćemo kroz desetak dana imati jasniju sliku o tom problemu. Spomenuta zla volja potiče od ostataka bivše vlasti čiji su recidivi još i danas prisutni«, kazao je Lađević.

NACIONALNA MANJINA U VLASTITOJ DRŽAVI?: Na koncu susreta članovi Odbora za međunacionalne odnose Skupštine Srbije razgovarali su i s predstavnicima Nacionalnog vijeća Bunjevaca, čiji je predsjednik *Nikola Babić* ustvrdio kako su se Bunjevci jednim dekretom iz 1945. godine preimenovani u Hrvate, a zatim je uslijedio dug historijski period u kojemu je Bunjevcima nanesena velika nepravda, a tek je 1991. godine pružena mogućnost izjašnjavanja bunjevačke nacionalne pripadnosti prilikom popisa stanovništva. Potpredsjednik Nacionalnog vijeća Bunjevaca *Duro Bošnjak* iznio je tvrdnju kako je matična država Bunjevaca Srbija i kako su Bunjevci za nju odvajkada bili vezani: »Bunjevci su uvijek osjećali Srbiju kao svoju matičnu državu, što je i dokazano na velikoj Narodnoj skupštini 1918. godine u Novom Sadu i stoga se i pozivamo na zaštitu Republike Srbije. Spomenuta Skupština je naše pravno utemeljenje, a država se nije prema nama domaćinski ponašala. Neravnopravni smo, jer naša matična država nama ne daje toliku podršku kao hrvatskoj manjinskoj zajednici«, ka-

zao je Bošnjak, a potom je ustvrdio kako Bunjevci pripadaju Srbiji i postavio pitanje nad pitanjima: »Kako biti nacionalna manjina u vlastitoj državi?« U razgovoru je sudjelovala i potpredsjednica Izvršnog vijeća Nacionalnog savjeta Bunjevaca

Đurđica Skenderović koja je rekla kako Bunjevci na ovim prostorima nemaju institucije koje bi osigurale okupljanje, a 2003. godine tiskan je tek jedan broj »Bunjevačkih novina«, koje se objavljuju od 1996. godine. Đurđica Skenderović je među ostalim rekla i kako je dugi niz godina odnos lokalnih vlasti bio nepovoljan spram Bunjevaca, jer su nositelji vlasti mađarsko-hrvatske koalicije u subotičkoj općini zapostavljali Bunjevce. Član IV. NVB *Ivan Sedlak* također je spomenuo famoznu 1945. godinu, kada je prema njegovim riječima Bunjevcima oduzeto pravo na nacionalno izjašnjavanje, a zatim je kategorički ustvrdio kako je to bilo djelo perfidnog komunističkog sustava. Prema njegovim riječima prva svjetlost se pojavila 1991. godine kada su se Bunjevci ponovno mogli izjašnjavati kao Bunjevci. Predsjednik odbora *Esad Džudžević* rekao je nakon sastanka kako će na osnovi prikupljenih informacija Odbor sačiniti izvještaj o kome će se raspravljati i u Skupštini Srbije.

Tajnik Savjeta za nacionalne manjine Republike Srbije Petar Lađević Prvi tehnički posjet Bunjevačkom nacionalnom vijeću

Dan prije sjednice Odbora za nacionalne manjine Republike Srbije, tajnik Savjeta za nacionalne manjine RS *Petar Lađević* sastao se s predstavnicima Bunjevačkog nacionalnog vijeća u Subotici. O temama tog susreta Lađević je rekao:

»U okviru posjeta Savjeta za nacionalne manjine Srbije nacionalnim vijećima nacionalnih manjina registriranih u Srbiji, posjetio sam i bunjevačko nacionalno manjino. Sastao sam se s njihovim predstavnicima, razgovarali smo o različitim temama, ali ključne su bile financiranje nacionalnih manjina i načini utroška sredstava koja su izdvojena iz proračuna za financiranje tih manjina. Bilo je riječi i o njihovim organizacijskim problemima te rješavanju postojećih, budući da je to Vijeće organizirano nešto kasnije od ostalih manjinskih vijeća u Srbiji. Također smo razgovarali i o tome kako bi trebala u budućnosti izgledati što efikasnija suradnja republičkog Savjeta i Bunjevačkog nacionalnog vijeća, u smislu da ta suradnja bude na opću korist, tj. za sva područja gdje republički Savjet može pomoći. Na ovom susretu nije bilo riječi o konkretnim projektima. Ovo je bio prvi tehnički posjet, koji zasigurno nije zadnji«, kaže Petar Lađević.

Petar Lađević

Zajednička sjednica Mađarskog nacionalnog vijeća i Samouprave Srba u Mađarskoj

Nastavak unapređenja međudržavnih odnosa i položaja manjina

U povodu potpisivanja zapisnika s prve sjednice Međuvladine mješovite komisije za nacionalne manjine, koja je utemeljena bilateralnim sporazumom o zaštiti manjina SiCG i Mađarske, u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici okupili su se 11. veljače predstavnici svih državnih institucija koje se bave pitanjem manjina.

institucionalnog organiziranja mađarske manjine, istodobno ističući važnost formiranja manjinskih nacionalnih vijeća koja predstavljaju važne činitelje u komunikaciji manjine i države.

Državni tajnik u Uredu predsjednika Vlade Mađarske i potpredsjednik Komisije Vilmos Szabó je podsjetio okupljene na loša iskustva prošlih vremena, naglasivši

Ministar za ljudska i manjinska prava u Savjetu ministara SiCG *Rasim Ljajić* je rekao kako je prvi, od ukupno četiri do sada potpisana međudržavna sporazuma o zaštiti manjina sa zemljama u regiji, potpisan s Mađarskom.

»Ovaj akt prevladava značaj samo za nacionalne manjine dvije zemlje, on je važan za unapređenje odnosa dvije zemlje i sveukupne klime u odnosima između Beograda i Budimpešte. Mađarska je jedan od naših najvažnijih vanjskopolitičkih partnera« – kazao je tom prigodom Ljajić. Ministar Ljajić je pojasnio kako su u Zapisniku određene konkretne obveze obiju strana neophodne za poboljšanje položaja manjina u Mađarskoj i Srbiji i Crnoj Gori. Govoreći o međunacionalnim incidentima Ljajić je naglasio da država treba odlučno reagirati i pokazati da nema tolerancije za njihove izazivače.

Potpisivanju zapisnika s prve sjednice Međuvladine mješovite komisije u Subotici prisustvovali su i veleposlanik Mađarske u Beogradu *József Pandur*, veleposlanik SiCG u Budimpešti *dr. Dejan Janča*, generalni konzul Mađarske u Subotici *dr. Janos Huszar*, generalni konzul Republike Hrvatke u Subotici *mr. Davor Vidiš*, predstavnici svih nacionalnih vijeća i političkih partija manjina koje imaju sjedište u Subotici, te predstavnici Odbora za međunacionalne odnose republičkog parlamenta na čelu s *Esadom Džudževićem*.

D. D.

Zapisnik s prve sjednice Međuvladine mješovite komisije potpisali su Vilmos Szabó i Rasim Ljajić

Zapisnik su potpisali ministar za ljudska i manjinska prava u Savjetu ministara SiCG *Rasim Ljajić* i državni tajnik u Uredu predsjednika Vlade Mađarske i potpredsjednik Komisije *Vilmos Szabó*.

Predsjednica Samouprave Srba u Mađarskoj *dr. Milica Pavlov* pojasnila je okupljenima kako postoji obrazovno-odgojno pedagoški rad na srpskom jeziku u Mađarskoj od zabavišta do visokoškolskog obrazovanja, te je navela neke od problema s kojima se srpska manjina suočava u susjednoj državi, ističući prije svega potrebu promjene važeće zakonske regulative koja se bavi pitanjem manjina, zatim probleme stručnog kadra u nastavi, itd. Spomenula je brojne uspjehe srpskih kulturnih institucija u Mađarskoj, poput Srpskog profesionalnog kazališta. Srpska manjina u susjednoj državi ima i svoj redoviti dnevni radijski program i polusatnu televizijsku emisiju na materinjem jeziku koja se emitira svakoga tjedna, uz redovitu reprizu.

Predsjednik Mađarskog nacionalnog vijeća *László Józsa* govorio je o iskustvima

kako je sada došlo vrijeme u kojemu manjine spajaju susjede i motiv su zajedničkog djelovanja. Na kraju izlaganja je zaključio kako je iznad svega važno da zaključci Međuvladine mješovite komisije ne ostanu samo fraze na papiru već da se sprovedu u djelo.

Marija Šeremešić, pročelnica Dramske sekcije HKUD-a »Vladimir Nazor«

Njegovanje književnog jezika i ikavice

Na očuvanoj tradiciji možemo graditi sve ono što je suvremeno * Dramska sekcija radi u dvije uzrasne skupine * Komade sama režiram i osmišljam scenografiju * Moramo nuditi nove programe mladima

Razgovor vodio: Zvonko Sarić

Početak veljače u Somboru je održano »Veliko bunjevačko-šokačko prelo« u organizaciji Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor«, što je bila prilika za razgovor s članicom Upravnog i Izvršnog odbora Društva i pročelnicom Dramske sekcije Marijom Šeremešić koja je nositelj brojnih aktivnosti iz oblasti kulture u ovome Društvu.

HR: Kakav kulturološki značaj ima »Veliko bunjevačko-šokačko prelo« koje organizira HKUD »Vladimir Nazor«?

Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo »Vladimir Nazor« održava »Veliko bunjevačko-šokačko prelo« već dugi niz godina. Ne zna se točno zašto je taj oblik druženja prenio iz porodičnih okvira u okvire Društva, ali je postalo jedno od najznačajnijih manifestacija Društva. Ranije se ovo prelo organiziralo siromašnije. Nije bilo večeri s programom i estradnim umjetnicima, nego su se ljudi dolazili družiti, vidjeti se i uz glazbu se naigrati. Danas je prelo manifestacija koja se planira i po godinu dana. U okviru prela, obično dva dana prije, održavamo književnu večer ili otvaramo izložbu. To je prilika za predstavljanje nove knjige, za upoznavanje književnog ili likovnog stvaralaštva ljudi iz Sombora i okolice, te da se pročitaju stihovi pučkih pjesnika ili da se podsjetimo pjesama koje su pisane u povodu prela. Na taj način i prelo dobiva drugi značaj, jer se manifestacija obogaćuje novim sadržajima iz drugih oblasti kulture, a ne samo kroz igru i pjesmu. No, suština prela je, čini mi se, baš u njegovoj tradiciji i očuvanju običaja, te ga ljudi u našoj sredini tako i doživljavaju.

HR: Što mislite o omjeru aktivnosti u hrvatskim udrugama u kojima se njeguje tradicija i onih aktivnosti kojima se promoviraju nova stremljenja u oblasti kulture?

Koliko sam upoznata s radom hrvatskih udruga iz Sombora i okolice, pa i šire, čini mi se da je tradicija u prednosti i to dobrano. Počelo se od tradicije što je dobro, jer samo na očuvanoj tradiciji možemo graditi sve ono što je suvremeno, a to je i razumljivo. Čini mi se da se danas u društvima mora brže raditi na dopunjavanju novih sadržaja. Mladi očekuju brze promjene, a mi stariji smo možda malo inertniji. Problem je po mom mišljenju što se sve aktivnosti odvijaju u kulturno-umjetničkim društvima, a veliki broj pripadnika našeg naroda ne može zadovoljiti svoja interesiranja samo u okviru društava. Moram spomenuti da u Somboru, koji je poznati centar školstva, umjetnosti i kulture, nema momentalno mogućnosti ni za jedan drugi oblik djelovanja, na primjer kroz hrvatsko kazalište, hrvatsku čitaonicu, a u Somboru nije uspostavljen ni ogranak Matice hrvatske, niti ogranak Hrvatskog akademskog društva.

HR: Kakva je općenita slika uvjeta u kojima Društvo radi?

Naše Društvo ima svoju zgradu od osnivanja. Uvjeti za rad prostorno zadovoljavaju, nisu odlični, nego samo zadovoljavaju. Postoji velika dvorana za manifestacije, kazališne predstave i slične aktivnosti. Dvorana je prošle godine renovirana. To je urađeno zahvaljujući donaciji Vlade Republike Hrvatske. No, to nije sve, jer je potrebno nastaviti s radovima i postaviti ton-ski i svjetlosni pult, zamijeniti zavjese na pozornici, zamijeniti parket i nabaviti namještaj. Prostorije na katu s ulične strane služe za održavanje sastanaka, za klupsko druženje članova, za knjižnicu, a tu je i radni prostor tajnika. To su višenamjenske prostorije u kojima se odvija i rad sekcija. Sanitarni čvor nam je veoma dotrajaao i mora se renovirati, zatim je tu ulična fasada, pa kapija. Često se može čuti kako je našem Društvu lako, jer imamo svoj prostor. Da, to je dobro, no prostor se mora i održavati, a mi sredstava nemamo. Naše društvo se ne financira redovito iz proračuna Skupštine općine Sombor. Znači, nema stalni izvor financiranja. Po zahtjevu dobivamo jedino dio sredstava za određene manifestacije. Dijelom se financiramo novcem od zakupnine, jer smo izdali dio zgrade Meridijan banci, a dijelom izdavanjem velike dvorane za svatove. Ne mogu a da ne spomenem, da jedan dio našeg članstva svake godine donira Društvu novac kojim se također potpomaže rad. Nailazimo i na veliko razumijevanje firmi kao što su Lura, Montmontaža, te manjih privatnih firmi iz naše sredine. Što se tiče financiranja programa, u tom dijelu nam mnogo pomaže i Hrvatska matica iseljenika iz Zagreba, a učestvujemo i na raznim natjecanjima koje raspisuje Pokrajina. Zbog toga što mislimo ozbiljno osnažiti naše Društvo, angažirali smo menadžera koji će lobirati za nas, a to je gospodin *Josip Jelić*.

HR: Koji su oblici aktivnosti kroz koje djeluje Društvo »Vladimir Nazor«?

Naše Društvo djeluje kroz sljedeće oblike aktivnosti: manifestacije, sekcije, likovne kolonije, turnire, izdavačku djelatnost, književne i duhovne tribine. Godinu začinjemo »Kokica balom« pod maskama, zatim dolazi »Veliko bunjevačko-šokačko prelo«, a u periodu ljeta se, nakon žetve, održava »Dužionica«, pa se obilježava blagdan svetog Franje »Divojačkim vašarom«. Nakon toga pred Božić, na Oce, održava se Božićni koncert. Od sekcija rade dvije uzrasne grupe u Folklornoj sekciji, dvije uzrasne grupe u Dramskoj sekciji, jedna grupa tamburaša, sekcija za vez i pjevačka grupa. S jeseni se održava likovna kolonija »Colorit«. Šahovski turnir se

organizira u tijeku zimskog perioda, kao i kurs za rad na kompjutorima. Društvo je izdalo do sada tri knjige uz pomoć donatora i Hrvatske matice iseljenika: objavljena je monografija Društva, knjiga o žetvenim svečanostima i »Dukat ravnice« o Hrvatima – Bunjevcima i Šokcima iz Sombora i okolice čiji sam autor uz *Antoniju Čotu*. Već petu godinu društvo izdaje svoj list »Miroljub« koji izlazi četiri puta godišnje, a tijekom godine se održavaju književne i duhovne tribine.

HR: Što karakterizira rad Dramske sekcije čija ste pročelnica?

Društvo je nekada davno imalo Dramsku sekciju koju su tada zvali diletantska. Nakon veoma duge stanke, 2000. godine, sek-

igrala dvije predstave »Ivica i Marica na naš način« i »Igramo se kazališta«. Obje predstave su igrane za roditelje te za učenike od prvog do četvrtog razreda osnovnih škola u Somboru. S drugom predstavom smo sudjelovali na Općinskoj smotri dječjeg dramskog stvaralaštva i tu smo, uz još dvije predstave, proglašeni za najuspješnije i time smo osigurali sudjelovanje na zonskoj smotri u Crvenki. Mlađa skupinasvake godine igra prigodnu bajku u povodu Božićnog koncerta, a također priprema tekstove za dječju stranicu lista »Miroljub«. Sada smo na kraju priprema s predstavom »Pogubljen bajka« te se očekuje premijera. Starija skupina igra pučke komade kroz koje uglavnom čuvamo običaje i njegujemo ikavicu. Tri godine za redom smo sudjelovali na »Danima

cija je ponovo oformljena. Tada sam izabrana za voditeljicu, a kasnije i za pročelnicu ove sekcije. Dramska sekcija radi u dvije uzrasne skupine. Mlađa njeguje hrvatski književni jezik kroz predstave za koje uglavnom sama pišem scenarije i režiram ih na osnovu tekstova suvremenih hrvatskih književnika. Ova grupa je do sada

pučkog teatra« u Hercegovcu, a igrali smo i u Rešetarima, kao i u Somboru, Bačkom Monoštoru, Ljutovu i Tavankutu. Imali smo izuzetnu čast da svoje dvije predstave igramo u profesionalnom Hrvatskom kazalištu u Peču, u Mađarskoj. Do sada smo igrali »Meldovanje«, »Prosodbu« od Čehova i »Albin bircuz« *Jakočevića*, a posljed-

nji je bio »Scenski prikaz života oca Gerarda Tome Stantića«. Sada je u pripremi pučki komad »Bono se ženi«. Komade sama režiram i osmišljam scenografiju. Što se tiče izvorne ikavice, najčešće se konzultiram sa starijim osobama koje još i danas tako govore. Ja inače ne govorim na taj način, pošto Šokci imaju sasvim drugačiji izgovor, pa mi je zbog toga potrebna duža priprema za predstavu. U obje grupe ima dvadeset i dva člana i svi zajedno učestvujemo ne samo u pripremama predstava, nego i u pripremama i realizaciji

književnih večeri, duhovnih tribina i manifestacija Društva. I recitatori potiču iz dramske grupe i sudjeluju na smotrama recitatora na hrvatskom jeziku u Subotici u sve tri uzrasne grupe i nikada se nisu vraćali bez više nagrada. Sudjeluju i na Općinskoj smotri u Somboru s pjesmama na hrvatskom jeziku.

HR: Od kada postavljate predstave na scenu?

Kao prosvjetna djelatnica, učiteljica, već prve godine po zaposlenju postavila sam

predstavu »Orlovi rano lete«, a zatim sam sljedeće godine postavila »Snježanu i sedam patuljaka«. Pa kad je krenulo, trajalo je to tako jedno desetak godina. Išli smo na smotre, bilo je i rezultata, a tada sam radila u školi u Bačkom Monoštoru. Održavali smo priredbe, sletove, igrali, pjevali s djecom. Kroz sve to, kao i radom u izvornoj folklornoj grupi, osposobila sam se za više aktivnosti. U toj oblasti sam nastavila raditi i u somborskoj školi »Nikola Vukićević«. Dva puta smo bili s predstavama sudionici »Majskih igara« u Bečeju, gdje smo osvojili nagrade i pohvale. Pohađala sam i završavala seminare iz oblasti dramskog stvaralaštva u Somboru, Novom Sadu, a posljednjih godina u Hrvatskoj. Završila sam i seminar za voditelja dječjeg dramskog stvaralaštva. Pred odlazak u penziju počela sam raditi u Društvu »Vladimir Nazor«. Sada imam jaku skupinu, dobre glumce, a nadam se da će od mene naslijediti barem malo entuzijazma i znanja.

HR: Kakav oblik suradnje ostvaruje HKPD »Vladimir Nazor« s drugim hrvatskim kulturno-umjetničkim društvima u Vojvodini?

U Bačkoj i Srijemu postoji niz društava s hrvatskim predznakom. S njima se uglavnom surađuje u povodu manifestacija. Mi ih pozivamo, najčešće samo predstavnike, na prela, »Dužionice«, godišnjice Društva, likovne kolonije, a tako i mi odlazimo kod njih. Članovi folklorne sekcije učestvuju na »Dužijanci« u Subotici, na »Smotri folklora« u Tavankutu, na »Šokačkoj večeri« u Sonti, na »Zavitnom danu« u Bačkom Monoštoru, na godišnjici Društva u Golubincima, a tamburaši na »Mikinin dani« u Bačkom Bregu. Dramska sekcija je bila gost, a i uzvratila je gostoprimstvo Ljutovčanima. U »Bunjevačkom kolu« u Subotici nismo nikada igrali i tu nema suradnje, a moram istaći posebno dobru suradnju s ravnateljicom Hrvatske čitaonice, Subotica, *Katarinom Čeliković*.

HR: S kojim udrugama iz Republike Hrvatske ostvarujete suradnju?

Surađujemo s udrugama »Barbara« iz Bedekovčine i s KLD »Rešetari« iz Rešetara kod kojih gostujemo ponovno na proljeće. Prošle godine smo ostvarili s projektom »Dukati s ravnice« suradnju s čakovečkim Društvom »Veseli Međimurci«. Bila sam idejni tvorac projekta te suradnje, koji je sadržavao trodnevni program gostovanja u mjesecu svibnju. U projektu je učestvovalo naše društvo i članovi KUDH »Bodrog« iz Bačkog Monoštora. Izveli smo cjelovečernji program i predstavili baštinu Bunjevaca i Šokaca iz Sombora i okolice, otvorili smo likovnu izložbu slika naših

Prosvjetna djelatnica uz višestruke aktivnosti

Marija Šeremešić rođena je u Somboru 1948. godine, gdje je završila osnovnu i učiteljsku školu. Nakon završetka škole zapošljava se u OŠ »22. oktobar« u Bačkom Monoštoru. Uz rad završava Pedagošku akademiju u Somboru. Nakon desetak godina vraća se s porodicom u Sombor. Tri godine je radila u OŠ »Nikola Vukićević«. Bila je ravnateljica Doma pionira u Somboru od 1985. do 1990. godine. Nakon »jogurt revolucije« smijenjena je kao nepodoban kadar. Nakon toga radi u gradskoj OŠ »Bratstvo-jedinstvo« sve do septembra 2003. godine kada odlazi u mirovinu. Tijekom radnih desetljeća, bavila se izvornim šokačkim folklorom, bila je i voditelj folklora Roma, a završila je više seminara iz oblasti dramskog stvaralaštva. Radeći s djecom, postavila je brojne predstave na scenu, a svoje pjesme objavila je u listu »Mirosljub« i knjigama »Svjetlost riječi« i »Lira naiva 2004«. Član je HKUD-a »Vladimir Nazor« od početka 2000. godine. Pročelnica je Dramske sekcije, član Upravnog i Izvršnog odbora Društva i član Odjela za obrazovanje pri HNV-u.

članova te prezentirali gastronomsku ponudu naše kuhinje, a za vrijeme mise Šokice su se predstavile sa šokačkim izvornim pjesmama, a nakon mise u čakovečkoj crkvi, servirale su razne vrste gibanica za sve sudionike mise. Uzvratna posjeta »Veselih Međimuraca« koncem prošle godine protekla je u izuzetnom raspoloženju. Prezentirane su im sve kulturne vrijednosti Sombora, a za uzvrat darovali su nam predivan koncert. Suradnja će postati trajna, a potpomaže je Hrvatska matica iseljenika.

je imamo. To je velik problem, ali se uz veliko strpljenje može riješiti. Mislim da je takvo stanje u svim voždanskim društvima s hrvatskim predznakom. Sve nas muče iste brige.

HR: Mogu li mladi pronaći dovoljno zanimljivih sadržaja koje nude programi Društva?

U našem društvu mladima nudimo najčešće rad u folklornoj, dramskoj i muzičkoj sekciji. Vez ih najčešće ne zanima.

Folklorna sekcija već treću godinu surađuje s Društvom »7 Kaštela« iz Kaštel Lukšića. Oni su bili kod nas na Prelu, a mi kod njih uglavnom ljeti, u osmom mjesecu, pa se na turneju nadoveže i ljetovanje. Bilo je susreta s Valpovčanima, Županjcima, Gundinčanima, Osječanima, gostovalo se u Čepinu, u Đakovu.

HR: Postoji li trend porasta okupljanja mladih u Društvu »Vladimir Nazor«?

Društvo je nakon vraćanja hrvatskog predznaka izgubilo dosta mladih članova, a broj članstva koje je ostalo, održava se već petu godinu tu negdje na istoj razini. Dolaže nam i novi članovi, ali sporo. Međutim, svi čimbenici o kojima sam već govorila, kao što su financijski problemi, prostor i oblici rada, doprinose takvom stanju. Danas je vrlo teško pronaći kvalitetnog voditelja, koreografa ili pedagoga koji će raditi s mladima besplatno, kao što mi radimo. Znači to je jedan od većih razloga za ovakvo stanje, a drugi razlozi su, po mom mišljenju, oblici rada. Oni se moraju dopunjavati ili u potpunosti mijenjati. Moramo nuditi nove programe, nove oblike rada i stručne ljude, te ih prilagoditi uvjetima ko-

Pokušavamo se na neki način osuvremeniti, pa organiziramo tečajeve za rad na kompjutoru koji nisu samo interesantni nego su i korisni. Zatim, tu je i ljetovanje uz minimalnu doplatu. Činjenica je da to nije dovoljno, ali svaka promjena zahtijeva i financijsku potporu i ljude koji će se angažirati. Možda bi trebalo napraviti jednu opsežnu anketu i ponuditi je mladima, pa vidjeti što oni zapravo žele.

HR: Kakvi su Vaši dojmovi o manifestaciji »Lira naiva 2004«, koja je prošle godine održana u Somboru, i u čijoj ste organizaciji sudje- lovali?

Nisam bila sudionica prve manifestacije »Lira naiva«, ali sam se u drugu, na nagovor suradnika, uključila s nekoliko pjesama za koje smatram da su samo odraz jednog komadića moje duše. Prihvatila sam se i dijela organizacije »Lire naive 2004« koja je bila održana u Somboru. Iznenadila sam se i sama tako brojnom publikom. Na žalost, to su sve bili pripadnici one 'srednje' generacije, mladih je bilo jako malo. Nadam se da će i mlada generacija pronaći svoj oblik organiziranja i da će svoje pjesničke radove prezentirati u nekoj drugoj

ediciji.

HR: Na koji je način Društvo »Vladimir Nazor« sudjelovalo u proslavi jubileja prisustva karmelićana u Somboru?

Mi smo se, kao Društvo, aktivno uključili u prošlogodišnju proslavu stote godišnjice Karmelićanskog samostana u Somboru. U našoj velikoj dvorani, uz angažman velikog broja ljudi, a na inicijativu glavnog organizatora oca mr. Mate Miloša su priora, održan je mjeseca srpnja međunarodni znanstveni skup 'Baština za budućnost: Karmel u Somboru 1904. -2004.', koji su organizirali hrvatska karmelska provincija svetog oca Josipa i Institut za kršćansku duhovnost Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Tijekom ljeta održavane su duhovne tribine, a godišnjica našeg Društva je dobrim dijelom bila obilježena programom iz oblasti duhovnog života oca Gerarda Tome Stantića. Tom prilikom je naša Dramska sekcija prikazala igrokaz o njegovom životu. Dobra suradnja se nastavlja i dalje, jer će se svakog korizmenog ponedjeljka održavati korizmena duhovna tribina u prostorijama Društva.

HR: Što mislite o značaju amaterskog stvaralaštva?

Amatersko stvaralaštvo je uvijek imalo značaj, ali je često to ovisilo i od interesa šireg društva. Nekada je amaterizam bio na visokom nivou, imao je svoje mjesto na ljestvici kvalitete i okupljao je veliki broj stručnih i sposobnih ljudi. Smatram da amatersko stvaralaštvo i danas treba imati svoje mjesto, ali interes šireg društva, vjerojatno, nije takav, jer se bez financijske podloge uglavnom 'ne zna raditi'. Promijenio se način razmišljanja ljudi, promijenio se stav prema amaterizmu i uglavnom se svako znanje naplaćuje. U tim uvjetima amaterizam polako odumire.

HR: Postoji li potreba za uspostavljanjem kalendara manifestacija hrvatske zajednice u oblasti kulture?

Takva potreba odavno postoji. Ideja o uspostavi kalendara manifestacija je odlična i ne samo da je potreba, nego je i neophodnost. Došli smo u situaciju da svako društvo za sebe planira i veoma rijetko se dogovara o velikim manifestacijama. Dešava se da i po četiri društva imaju istoga dana veliku manifestaciju. To se mora zaustaviti i uspostaviti suradnja, te što prije izraditi kalendar velikih manifestacija. Smatram da bi o tome trebalo voditi brigu Hrvatsko nacionalno vijeće uz suradnju svih hrvatskih institucija i društava.

Pokrajinski tajnik za informacije Milorad Đurić

Medije u Vojvodini tehnički i kadrovski obnoviti

Vojvođanski tajnik za informacije *Milorad Đurić* izjavio je prošloga petka da regionalni i lokalni mediji u pokrajini moraju biti obnovljeni i tehnološki i kadrovski, a njihov rad mora biti usuglašen s potrebama suvremenog društva.

»Da bi takav cilj bio ostvaren potrebni su

stalni, pouzdani izvori mladih novinara, koji će svojim duhom i načinom rada pomoći da svaka od regija i sredina u Vojvodini dobije vlastite profesionalne i dobre novinare i medije«, rekao je Đurić prilikom posjeta Novosadskoj novinarskoj školi.

SiCG podržala Hrvatsku?

Podrška susjeda na putu u Vijeće sigurnosti UN-a

List Danas je iz svojih izvora dobio potvrdu da je Hrvatska dobila od Srbije i Crne Gore podršku za svoju kandidaturu za mjesto nestalnog člana Vijeća sigurnosti UN.

Praksa je da podršku za svoju kandidaturu za mjesto nestalnog člana Vijeća sigurnosti, države kandidati traže pet – šest, pa i deset godina ranije. O svim tim zahtjevima za podršku zemlji kandidatu, odluku može donijeti samo kolegij Ministarstva vanjskih poslova Državne zajednice. Kolegij je potvrdno odgovorio na zahtjev Hrvatske, ali, kako Danas saznaje, tek nakon »dugog vaganja i razmatranja«.

Kada je Hrvatska zatražila podršku SiCG, ona je to učinila »na fonu daljeg popravljivanja bilateralnih odnosa i razvijanja dobrosusjedske suradnje, a u tome je u prilog išao i niz bilateralnih sastanaka u posljednje vrijeme između dužnosnika Hrvatske i Srbije i Crne Gore, a ne na fonu toga što je tko kome radio u povijesti«.

Hrvatska strana je naznačila da joj je podrška SiCG jako bitna, a obvezala se »na apsolutni reciprocitet«, odnosno da će ona dati podršku kada SiCG bude istakla kandidaturu za mjesto istog ili sličnog ranga.

Podrška SiCG kandidaturi Hrvatske ne

znači da će ona biti i izabrana za nestalnu članicu Vijeća sigurnosti. Naime, UN imaju 191 člana, a izbor se vrši na Plenumu Generalne skupštine UN.

Prošloga tjedna

Antisemitski pamfleti u Novom Sadu

Gradonačelnica Novog Sada *Maja Gojković* osudila je prošloga petka pojavu antisemitskih pamfleta u Novom Sadu. U priopćenju za javnost ona je ocijenila da pojavljivanje reprinta knjige »Srpski narod u kandžama Židova« predstavlja uvredu za židovski i srpski narod koji, zajedno s pripadnicima svih ostalih nacija u Novom Sadu, pokušavaju izgraditi odnos međusobnog povjerenja i suradnje.

»Pred svima nama se, neočekivano, pojavio reprint jednogavnog teksta mržnje, nastalog u užasnim godinama Drugog svjetskog rata. I nitko sebi ne smije dozvoliti da ostane nijem na ovu političansku provokaciju, koja za cilj može imati samo ugrožavanje onoga što nosimo u kolektivnom sjećanju, kao naše zajedničko iskustvo strašnih stradanja od strane onih koji su svojevremeno napisali i tiskali jednu takvu knjigu, navodi se u priopćenju Gojkoviće. Ona je apelirala na sve odgovorne ljude svih vjera i nacionalnosti da svojim ponašanjem pokažu i dokažu zajedničko, ljudsko i građansko dostojanstvo.

U većinski srpskim selima

Na jugu Mađarske antisrpski grafiti

Veleposlanik Mađarske u Srbiji i Crnoj Gori *Jozsef Pandur* osudio je prošlotjednu pojavu antisrpskih grafita koji su početkom tjedna osvanuli u nekoliko mjesta na jugu Mađarske.

»Te grafite osudila je i mađarska vlada, a ja sam uvjeren da oni koji su to počinili nisu bili svjesni koliko štetu mogu načiniti međunarodnim odnosima. Prema informacijama koje sam dobio, policija sprovodi istragu, a nagrada koja je raspisana za informaciju o počiniocima povećana je na 200.000 forinti«, rekao je Pandur u Novom Sadu.

Na gradskoj kući u Deski, većinski srpskom selu kod Segedina, na dvije prodavaonice i jednoj zgradi, kao i na nekoliko privatnih kuća u Sirigu, predgrađu Segedina, sprejom je ispisano »Smrt Srbima«, »Srbe pod led«, »Srbe na vrbe« i »Horgoš«.

Pretpostavlja se da su poruke povezane sa nedavnim zločinom u Horgošu, kada su još uvijek nepoznati počinioci ubili šestoročlanu obitelj Szalma.

Otpočeo sudski proces između RTV Novi Sad i uposlenika »Hrvatske riječi«

Politička obećanja propala, hrvatski novinari na sudu

U tijeku utvrđivanje nadležnoga suda za ovaj proces * Vodstvo HNV-a zahtijeva pokretanje TV emisije na hrvatskom isključivo pod pretežitim utjecajem HNV-a * Najavljeno podizanje krivične prijave i privatnih tužbi protiv RTV Novi Sad

Prva rasprava na Općinskom sudu u Novom Sadu po slučaju podignutih tužbi RTV Novi Sad protiv urednice emisije »Tragom hrvatskim« (nekadašnji »TV divani«) *Dušice Dulić* i v. d. direktora i glavnog urednika »Hrvatske riječi« *Zvonimira Perušića* održana je 10. veljače.

Općinski sud u Novom Sadu, na temelju prigovora optuženih, oglosio se nenadležnim u slučaju tužbe Televizije Novi Sad protiv urednice i predstavnika producenta emisije na hrvatskom jeziku »Tragom hrvatskim«. Budući da je pravni zastupnik RTV Novi Sad *Srđan Sikimić* najavio prigovor na odluku novosadskog Općinskog suda, konačnu će nadležnost suda odrediti Okružni sud u Novom Sadu kojemu će predmet biti proslijeđen na razmatranje.

NAZOČNI: Prvom ročištu na Općinskom sudu u Novom Sadu prisustvovali su i pravni zastupnik optuženih novinara *dr. Slobodan Beljanski*, generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici *mr. Davor Vidiš*, predstavnica Fonda za humanitarno pravo, kao i nekoliko novinara novosadskih medija.

Na zahtjev odvjetnika RTV Novi Sad u sudski je zapisnik unesen podatak da je na raspravi bio nazočan generalni konzul Republike Hrvatske *mr. Davor Vidiš* »kao

Dogovaranje zajedničke strategije

državljanin strane zemlje«, te da će se o tome obavijestiti predsjednik Općinskog suda u Novom Sadu.

DOGOVOR ČELNIKA HNV-a: Budući da brojna obećanja najviših dužnosnika Srbije i Crne Gore o nastavku emitiranja emisije »Tragom hrvatskim« na TV Novi Sad i povlačenju podignutih tužbi protiv novinara »Hrvatske riječi« nisu ispunjena, te da je otpočeo sudski proces, u ponedjeljak 14. veljače održan je sastanak čelnika HNV-a na kojemu su razmotreni i utvrđeni konkretni stavovi i daljnji potezi vezani za ovaj slučaj.

Predsjednik HNV-a i predsjednik IO HNV-a, *mr. Josip Ivanović* i *Lazo Vojnić Hajduk*, usuglasili su se s tuženima, a u nazočnosti generalnog konzula Republike Hrvatske u Subotici *Davora Vidiša*, da se poslije neispunjavanja danih obećanja u protekla četiri mjeseca od strane predstavnika državnih organa vlasti SiCG, u dalj-

njim pregovorima oko rješavanja televizijskog informiranja na hrvatskom na RTV Novi Sad kao jedino moguće rješenje može prihvatiti pokretanje emisije pod pretežitom ulogom HNV-a po pitanju odabira urednika, odobravanja uređivačke koncepcije i odabira producenta emisije na hrvatskom jeziku, te obvezatno povlačenje podignutih tužbi.

Dogovoreno je da se do kraja ovoga tjedna i službeno razmotri mogućnost podnošenja krivične prijave HNV-a i privatnih tužbi protiv RTV Novi Sad zbog povrede ravnopravnosti građana, te zbog narušavanja ugleda hrvatskih novinara koji su se u medijima spominjali kao govornici mržnje optuženi od strane RTV NS.

U povodu početka sudskog procesa, u petak 18. veljače održat će se i sjednica Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća.

D. I.

Nadležan ili nenadležan:
Općinski sud u Novom Sadu

Promjene u zakonu o civilnom služenju Vojske Srbije i Crne Gore

Pooštravanje kriterija za prigovarače savjesti

Civilno služenje trenutačno obavlja 8.468 lica u 602 ustanove na teritoriju SiCG *

»Naša zemlja kao članica Vijeća Evrope ima obavezu zakonski regulirati civilno služenje, kao i da prihvati standarde koje ova institucija određuje«, ocjenjuje Petar Milićević

Piše: Davor Bašić Palković

Iako pravo na prigovor savjesti, iz kojeg proističe civilno služenje vojske, jeste elementarno ljudsko pravo, zakonska regulativa za ostvarivanje ovog prava od ozbiljnijeg stupanja na snagu 27. kolovoza 2003. godine ipak predstavlja izvor brojnih problema. Do donošenja ovih izmjena i dopuna Uredbe o vršenju vojne obaveze, zainteresiranost za civilno služenje bila je veoma mala i kretala se od 1 promila regruta 1995. do 6 promila 2002. S promjenom propisa došlo je do naglog rasta broja

zainteresiranih. U razdoblju od prosinca 2003. do prosinca 2004. broj se povećao na 25 posto. Civilno služenje trenutačno obavlja 8.468 lica u 602 ustanove na teritoriju SiCG. U Srbiji, vojnici u civilu rade u 180 zdravstvenih ustanova, 121 centru za socijalni rad, 89 ustanova socijalne zaštite, pet kulturnih institucija i jednoj vjerskoj. **NOVE UREDBE:** Izmjene Uredbe o vojnoj obvezi, kojom se mijenjaju uvjeti apliciranja za civilno služenje, stupile su na snagu 5. veljače ove godine. Prema ovoj

da postojalo kao mogućnost sve do isteka jedne trećine vojnog roka koji služi pod oružjem. Ukoliko se regrut, zbog disciplinskih prekršaja, s civilnog služenja prebaci na odsluženje vojnog roka u jedinicu, svaki dan proveden na civilnom odsluženju računat će se kao pola dana služenja u trupu. Novim izmjenama pravo pozivanja na prigovor savjesti priznato je i svim regrutima koji su članovi lovačkih i streljačkih društava, bave se prodajom i popravkom oružja ili rade u vojnoj industriji, a što do danas nije bio slučaj. Osim toga, ustanove kulture i zadužbina Hilandara skidaju se za spiska za civilno služenje, a dodaju se komunalna poduzeća, gerontološki centri, organizacije paraplegičara i invalida što će uvećati broj civilnih ustanova za služenje vojnog roka pa će predložena lista koja bi trebala, kako se očekuje, biti prihvaćena do lipnja ove godine, sadržati 995 ustanova. Ministarstvo obrane očekuje da će nova regulativa spriječiti zlorabe u instituciji prigovora savjesti jer prema postojećim zakonskim rešenjima postoji realna opasnost da popuna Vojske SiCG bude ugrožena i da bi civilno služenje moglo postati paravan za izbjegavanje vojne obveze te da bi ovakvo služenje trebalo poboljšati kako bi društvo imalo koristi.

UDALJAVANJE OD MEĐUNARODNIH STANDARDA: Nevladine udruge koje su se prethodnih godina zalagale za uvođenje civilnog služenja vojnog roka s pozornošću prate inicijativu iz Ministarstva obrane da se redefiniiraju uvjeti za civilnu službu. »Sve do kolovoza 2003. godine legislativa o prigovoru savjesti je bila ispod europskih standarda. Oni koji su se pozivali na prigovor savjesti su najčešće bili upućivani na služenje u vojno-ekonomske ustanove, a ne mali broj njih je zbog odbijanja da u takvim ustanovama služe bio osuđivan i na višegodišnje zatvorske kazne. Od donošenja Uredbe o vršenju

Civilno služenje vojnog roka: Crveni križ - Subotica

Prigovor savjesti

Prigovor savjesti na vojnu službu je odbijanje služenja vojnog roka iz vjerskih, filozofskih, moralnih ili bilo kojih drugih razloga savjesti. Ovo pravo je izvedeno iz slobode savjesti, mišljenja i vjerovanja, a pripada osnovnim ljudskim pravima. Prigovor savjesti je pravo svakoga da odbije službu u vojnim jedinicama i ustanovama i samim tim odbije sudjelovanje u bilo kakvom vidu rata ili priprema za rat.

uredbi Vijeća ministara SiCG, poziv za upućivanje na služenje vojnog roka sadržat će pouku o pravu na izjavljivanje prigovora savjesti. Regrut će, ukoliko želi aplicirati za civilno služenje vojnog roka, biti dužan da u roku od osam dana od primanja poziva za upućivanje na odsluženje vojnog roka podnese odgovarajući zahtjev vojnom odsjeku u čijoj je evidenciji. Upućivanje vojnika na civilno služenje više se ne vezuje za obrazovanje, sklonosti i opredjeljenja regruta. Pravo na prigovor savjesti priznaje se regrutu, ali ne i vojniku, koje je do sa-

vojnog roka (27. kolovoza 2003.) kojom je službeno uvedena kategorija potpune civilne službe, broj prigovarača savjesti je u konstantnom porastu, a u rujnu 2004. je iznosio preko 10 posto od svih pozvanih regruta«, istaknuo je *Petar Milićević*, predsjednik beogradske kancelarije Europskog biroa za prigovor savjesti za Balkan.

»Od početka rada civilne službe u SiCG, vojne vlasti pokušavaju konstantno opstruirati njenu provedbu. Uz pomoć ministra obrane *Prvoslava Davinića*, 26. siječnja ove godine tajno i bez ikakve javne rasprave donijeta je nova Uredba o izmjenama i dopunama uredbe o vršenju vojne obveze«, kaže Milićević i dodaje da je novom uredbom civilna služba stavljena pod potpunu kontrolu vojnih vlasti, što je potpuni apsurd i do sada nezabilježeno u europskim i svjetskim okvirima. Po njegovim riječima, ovim aktom se udaljavamo od međunarodnih standarda u ovoj oblasti, u posljednjoj godini određenoj za standardiziranje prava na prigovor savjesti i civilnu službu. Na te standarde smo se kao zemlja obvezali potpisivanjem Preporuke Parlamentarne skupštine Vijeća Europe o obvezama SRJ za prijem u Vijeće Europe, od strane tadašnjeg predsjednika SRJ, današnjeg premijera Republike Srbije, *Vojislava Koštunice*. Neispunjavanje ovih standarda izravno dovodi do još većeg udaljavanja Srbije i Crne Gore od europskih integracija.

Vojska Srbije i Crne Gore

DRUŠTVENO KORISNI RAD: Što se tiče ukidanja ustanova kulture s liste za civilno služenje vojske Ministarstvo obrane SiCG odbilo je još prije zahtjeve Sveučilišta iz Beograda i Novog Sada, da

Pozitivan primjer

Bolnica »Dr Đorđe Jovanović« u Zrenjaninu je angažiranjem preko 100 vojnika u civilu, uštedjela oko devet milijuna dinara. Da nema ovakve suradnje, dio ovog novca bi sigurno završio na računima studentskih zadruga. Na ovakav način, bolnica novac može usmjeriti na renoviranje.

Zrenjaninska bolnica

se na njihovim fakultetima omogućiti civilno služenje vojnog roka. Također su odbijene i još neke institucije – Srpsko narodno kazalište u Novom Sadu i SKC Studentskog grada.

Po članu 26-27 Uredbe o vršenju vojne obveze, koja regulira civilnu službu, svaki rad u civilnoj službi se smatra društveno korisnim radom. Kako kaže Milićević, tu nema diskrecione ocjene je li se neka od službi može time smatrati ili ne. »Ministarstvo jeste organ koji jednu ustanovu može staviti na civilnu službu, može je proceduralno odbiti, ali bez diskrecione ocjene – što je društveno koristan rad, a što nije. Problem je i u tome što su neke ustanove dobile obavještenje o mogućnosti uposlenja civila dok druge, kao primjerice osnovne škole, nisu obaviještene dok u Crnoj Gori jesu. Takve stvari i dosta drugih pokazuju da Ministarstvo obrane ne želi razvijati civilnu službu, nego da je vrlo komplicirano, što zasigurno nije u skladu s našim eurointegracijskim parolama«, navodi Milićević.

CIVILNO SLUŽENJE U HRVATSKOJ: U Hrvatskoj pravo civilnog služenja postoji već osam godina. Danas oko 60 posto regruta odabira odlazak u ovakvu vrstu službe. Ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi vodi evidenciju o civilnim obveznicima što je i standard Vijeća Europe. »U SiCG imamo

standard u preporuci 1518, gdje civilna služba mora biti strogo civilnog karaktera. U ovom trenutku je Generalštab, kao sektor Ministarstva obrane, preuzeo inicijativu. Regulira prava i obveze narednjima. Vojni odsjeci su pod kontrolom Generalštaba«, ističe Milićević dodajući da se tako približavamo kaznenom karakteru civilne službe: »Opet se pozivam na Vijeće Europe, ima točan član jedne preporuke da ne smije biti kaznenog ni prinudnog karaktera, kako u dužini trajanja, tako i u pogledu posla koji prigovarač obavlja«.

Milićević smatra da su predložene izmjene korak ka ukidanju civilnog služenja. S druge strane, veliko zanimanje među regrutima za vojni rok u civilu promatra kao pokazatelj da naše društvo postaje nenasilno i da je to pozitivan trend. »Osim toga, naša zemlja kao članica Vijeća Europe ima obvezu zakonski regulirati civilno služenje, kao i prihvatiti standarde koje ova institucija određuje«, ocjenjuje Milićević.

Važno je napomenuti da u posljednje vrijeme povjerenje građana Srbije u instituciju Vojske SiCG opada, što pokazuje istraživanje Centra za civilno-vojne odnose da samo 38,2 posto građana vjeruje ovoj instituciji, a kao glavni razlog za nepovjerenje navode » aferu Topčider« u kojoj su, iz do sada još ne razjašnjenih razloga, život izgubila dva vojnika. ■

Najpoznatiji svjetski izdavač turističkih vodiča »Lonely Planet« objavio:

Hrvatska – najpopularnija u 2005.

Piše: Lajčo Perušić

Nakon prošlogodišnjeg probijanja prijeratnog turističkog prometa, Hrvatska je danas jedna od rijetkih zemalja koja obzirom na globalne tržišne okolnosti nije zabilježila opadanje turističkog prometa, već upravo suprotno. Poznato je naime da je Hrvatska kao turistička zemlja bila već prošle 2004. godine u mnogim državama turistički hit.

Nedavno je svjetski izdavač turističkih vodiča »Lonely Planet« iz SAD-a proglasio Hrvatsku najpopularnijim turističkim odredištem na svijetu u 2005. godini! Zašto?

PRILAGODITI SE MODERNIM TRENDOVIMA: Turizam je u Hrvatskoj naime na najboljem putu da definitivno uspostavi svoj specifični profil ponude po čemu bi bio, a već i jest, prepoznatljiv u svijetu. Turistički djelatnici nastoje provesti u praksi sve ono što su već i ranije zna-

li, a to je da turizam nije samo 'tanjur i krevel' uz more i sunce i da turisti dolaskom u Hrvatsku ne traže više samo odmor u miru i ljepoti prirode (oni su još dakako u velikom broju!), nego se specifičnost i zanimanje oslikavaju prema motivaciji sukladno modernim trendovima kretanja inozemne turističke potražnje. Tu spadaju u prvom redu različiti selektivni oblici turizma, npr. aktivno odmaranje, aktivna briga o zdravlju (zdrav način života i prehrane), aktivnosti na moru, jezerima, rijekama, planinama itd. U takvom odnosu državne zajednice prema opredjeljenju turističke djelatnosti možemo kratko pogledati kojim su to smjerovima krenule turističke ponude, da bi profilirali sveukupni sadržaj u jednu prepoznatljivu pokretačku snagu emitivnih tržišta.

Vodeće mjesto takvog nestandardiziranog načina odmora zauzima nautički turi-

zam kao najatraktivniji i najperspektivniji oblik turističke ponude. Hrvatska ima danas preko 50 marina s oko 15.000 vezova u moru, zatim 150 charter tvrtki s oko 2.900 plovila. S tim u vezi značajan je i ronilački turizam koji je prošle godine doživio pravu ekspanziju s preko 150 ronilačkih centara na Jadranu. Vrlo zanimljiv segment turističke ponude su ture kroz Hrvatsku tragom kulturne baštine. Godišnje prokstrari na stotine autobusa prijeko i uzduž zemlje sa znatiželjnim stranim turistima koji kroz obilazak naših kulturnih spomenika upoznaju relevantne odrednice naroda i zemlje, a razdoblje za ovu vrstu ponude je u najinteresantnije doba za hotelijere, tj. vrijeme Uskrsa, pa sve do polovice lipnja i u listopadu i studenome. Jedno od vodećih mjesta ima zdravstveni turizam koji je također u porastu, a pruža raznoliku ponudu u primorskim, planinskim i topličkim lje-

tovalištima, a potencijali su u raznolikosti prirodnog bogatstva, ekološke kvalitete i blagog podneblja. Tu su zastupljeni najrazličitiji preventivni oblici medicinskih i Wellness programa.

PRODUŽITI TURISTIČKU SEZONU:

Pustolovni turizam (incentive putovanja) zasigurno je jedan od najperspektivnijih kod mlađe populacije koje Hrvatska može ponuditi svijetu zbog svojeg prirodnog bogatstva i pogodujuće komparativne prednosti. Takvi programi ostvaruju se kroz Team building, pustolovne sportove kao Rafting, slobodno penjanje, pješačenje, biciklizam, kajakarenje na moru i rijekama, vožnja kanuom, špiljarenje, jahanje, avanturističko letenje, zmajarenje, padobranstvo, ratovanje bojama, Jeep safari i još neki ekstremni sportovi. Na vrlo visokom, ali i najprofitabilnijem mjestu je kongresni turizam posebno razvijen u gradovima Zagrebu, Dubrovniku i Opatiji, ali i u drugim manjim mjestima. Hrvatska kao traženo kongresno odredište ima za sada 75 kongresnih centara, a ulaganje u organizaciju kongresa i kongresnu infrastrukturu znači ulaganje u kategoriju visoke usluge i naravno dobro isplative. Ne smijemo pro-

Raznoversna ponuda privlači turiste

pustiti spomenuti ni seoski turizam, trenutno u uzlaznom trendu potražnje, ali još uvijek ne dovoljno razvijen. Važnost seoskog turizma prepoznala je i turistička po-

litika zemlje, te je nizom poticajnih mjera omogućila ubrzani razvoj ovog turističkog proizvoda.

Za ostvarenje svojih turističkih želja i potreba turisti doživljavaju Hrvatsku danas kao zemlju s razgranatim modernim autocestama kroz cijelu zemlju što uvelike pomaže brzu povezanost krajnjeg zapada s istokom i jugom zemlje. Činjenica da dobra cesta za dobre automobile predskazuje i dobroplatežne goste.

Najbolji poznavatelji modernih trendova u turizmu su svakako organizatori putovanja (touroperatori) koji prepoznavanjem tržišne potražnje kreiraju takve aranžmane kojima podlažu sve one aktivnosti pod utjecajem kojih će se gost fizički i psihički relaksirati, spoznati granice svojih mogućnosti, steći i proživjeti svoj osobni doživljaj.

Zadaća u 2005. ostaje da se vidi sposobnost i funkcioniranje svih faktora uključenih u turističku djelatnost, da se rezultat prodaje aranžmana baziranih na oko 700.000 komercijalnih turističkih kreveta očituje na produženju iskorištenosti turističke sezone, barem za 14 dana.

Hrvatska je i u 2004. godini u nekim državama bila turistički hit

U ponedjeljak 14. veljače obilježeno je još jedno

Valentinovo

Piše: Dražen Prčić

Iako je ovaj nježni praznik poglavito rezerviran za mladost, koja slaveći dan Sv. Valentina iskazuje svoje otvorene simpatije prema voljenim osobama, ovaj lijepi datum posvećen je i svim dragim osobama, kojima možemo iskazati svoju ljubav i štovanje. Simpatičnost i nježnost, često po prvi puta razotkrivenih osjećanja, najviše izvire iz brižno odabranih slikovnih i tekstualnih poruka koje se na ovaj dan upućuju u smjeru nečijeg »srca«. U pred elektronskoj eri, u kojoj je cijeli ljudski rod sasvim normalno proživio do današnjih da-

na, na Valentinovo su se slale brojne klasične (papirne ili kartonske) čestitke ili pisamca putem stare, dobre pošte. U želji da se vlastitom originalnošću dopadnu dragoj ili voljenoj osobi kreatori slatkih emotivnih poruka, muškog ili ženskog roda svejedno, puštali su na volju razigranoj mašti i njen plod često je znao efektivno poentirati kod osobe primatelja. Stidljivost, toliko svojstvena mladim ljudima na pragu prvih ljubavnih iskustava, ovog puta je bila »zaštićena« opravdanim povodom u prilici da se po prvi puta, bez pretjerane bojazni,

otkriju iskrene simpatije. Najjače oružje u borbi za voljenu osobu, često puta je bio iskreno sročeni stih, poruka ili simpatična pjesmica, trajno zabilježena na čestitku šarene ljubavne sličice. Opet, za one koji nisu baš talentirani za vredniju osobnu kreativnost, postojao je lakši put u nastojanju da se dopadnu izabranici/ku svog srca. Na ovaj dan je, također, običaj da se voljenoj osobi daruju slatkiši u želji da se »slatkoća« dva srca stopi u jedno. Jer ljubav, a posebice ona slatka, svoj put do srca može pronaći i preko usta i trbuha. U tu svrhu

Darovi za Valentinovo

Pokraj uobičajenih čestitki s prigodnim sadržajem za Valentinovo, klasičnih ili elektronskih, za ovaj lijepi dan uobičajeno je i darivati dragu i voljenu osobu nekim prigodnim darom. Najčešće se kupuju slatki proizvodi, ali i razne male igračke, figurice, šarene teke, spomenari, parfemi...

najbolje je odabrati lijepu bombonjeru adekvatne i prigodne slike, ukusnu i finu čokoladu ili pak neke fine praline u svečarskom pakiranju. Uz kratku poruku na šarenom papiru i obvezatno srce efekt je zagarantiran, ukoliko postoji barem minimum obostranih simpatija.

ELEKTRONSKO DOBA: U svijetu kompjutera, u kojem živimo današnjicom naših života, klasični poštanski oblik komuniciranja (iako se u pojedinim zemljama još uveliko prakticira stari, dobri oblik) sve više se potiskuje suvremenom mail ko-

respondencijom u vidu e mail i SMS poruka. S obzirom da, neovisno o spolu, mladi sve više vremena provode zureći u zaslone svojih računala, posve je normalno da i komunikacija na Valentinovo ne bude izuzetak. Zahvaljujući razvitku računalne tehnologije i brojnim programskim rješenjima, uz samo nekoliko »klikova« posve jednostavno je sastaviti stiliziranu elektronsku poruku i poslati je voljenoj osobi. Bilo na računalo ili pak na mobitel.

Tako su i ovog Valentinova milijuni klasičnih poštanskih čestitki, e-mailova i SMS poruka putovali zemljinom kuglom, premošćujući meridijane i vremenske zone, spajajući »ustreptala« i zanesena srca. Koliko su njihovi pošiljatelji bili uspješni, pokazat će već približavajuće proljeće i prilika da sa svojim »Valentinom« prošeću u javnosti...

DAN SV. VALENTINA: Povijest ovog lijepog običaja i svojevrsnog praznika otvorenog iskazivanja emocija u smjeru voljenih osoba, obavijena je svojevrsnim misterijem i još uvijek se ne zna točna vremen-

ska odrednica njegovog nastanka. Prema jednoj verziji, točnije legendi iz III. stoljeća naše ere, u vrijeme Rimskog Carstva imperator *Claudius II.* je smatrao kako su neoženjeni vojnici mnogo pouzdaniji za ratne pohode, te je zabranio mladim muškarcima ženidbu. Svećenik *Valentin* se, smatrajući je krajnje nepravednom, oglušio o ovu carevu zapovijed i nastavio je vršiti tajno obrede vjenčavanja. Po imperatorovom naređenju je uhićen i osuđen na smrt. Pogubljen je na dan 14. veljače. Nedugo zatim proglašen je za sveca, a papa *Gelasius* 496. godine proglasio je ovaj datum za dan Sv. Valentina, zaštitnika zaljubljenih.

Opet, prema drugoj legendi, ovaj praznik se pripisuje prvoj poruci koju je Valentin za vrijeme svog tamnovanja uputio mlađoj djevojci, tamničarevoj kćerki koja ga je posjećivala u zatvoru. U svojoj poruci, prije pogubljenja, naslovio je potpis »od tvoga Valentina«, što je ostalo do danas najčešći oblik obraćanja na prigodnim čestitkama za ovaj lijepi datum.

Najzaljubljeniji par

Na Prelu mladih 2005. godine, koje se održalo u velikoj dvorani Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo«, 5. veljače, organizatori su priredili malo iznenađenje mladima. Formirali su žiri koji je između ostalih kategorija birao najljepši, odnosno najzaljubljeniji par. »Titulu« tako atraktivne i lijepe nagrade ponio je par *Gordana Dulić* i *Ivica Tumbas*. Na pitanje da li su očekivali nagradu, ljepša polovina je izjavila da su očekivali. Te je večeri bilo puno lijepih i zaljubljenih parova, i pošto je konkurencija bila velika, onda im je ova nagrada još draža. Jedna od nagrada je bila večera za Valentinovo u restoranu »Majur«.

Gordana je trgovac, prodaje kozmetičke proizvode, ali se bavi vrlo zanimljivim hobiem, naime, Gordana šminka. Osim što uljepša sebe, djevojke rado odlaze kod nje, da ih Gordana za posebne prilike našminka i učini što ljepšim. Ivica je radnik.

Pitali smo ih kako će proslaviti Valentinovo i što im znači taj dan. Rekli su nam da im je izuzetno drago što imaju priliku Valentinovo proslaviti u restoranu »Majur«. Iako je sv. Valentin zaštitnik svih zaljubljenih, oni ga ipak doživljavaju kao osobnog sveca i zaštitnika njihove ljubavi i zajedništva.

Naglasili su da im je ovog puta omogućeno da svoje Valentinovo proslave glamuroznije. Smatraju da se taj dan može na vrlo skromniji način proslaviti, kako ga uvijek i slave. Dovoljno je biti pažljiv i romantičan i da ti onda taj dan bude doista poseban. Daruju sebe, ali skromnim poklonima. Drag im je ovaj dan, ali se trude da im svaki dan bude Valentinovo, a ne samo 14. veljače.

Antonija Piuković

Prigodni darovi za naj par

VIJESTI

Tečajevi za buduće poduzetnike

Regionalna agencija za razvoj malih i srednjih poduzeća, u suradnji s Američkom fondacijom za razvoj ADF, organizirat će krajem mjeseca predavanja za oko 200 zainteresiranih koji se žele baviti privatnim poslom. Predavanja će se organizirati po naseljima u okolici Subotice. Cijena tečaja je tisuću dinara po osobi, a predavanja se održavaju u dva dana i traju po 4 sata. Cijena je iznimno povoljna jer ADF subvencionira projekt. Nakon završenog tečaja polaznici imaju pravo i na konzultacije pri realizaciji projekta. Američka fondacija za razvoj uložiti će u ovaj projekt 50 tisuća dolara. Većina potencijalnih poduzetnika želi realizirati projekte u području poljoprivrede i prehrambene industrije

Prosvjed subotičkih umirovljenika

Općinska udruga umirovljenika uputila je, u ime 30 tisuća subotičkih umirovljenika, prosvjedno pismo Administrativnom odboru Skupštine Republike Srbije u povodu stopostotnog povećanja plaća zastupnicima republičke skupštine. »Javnost se zabavlja s drastičnim povećanjem plaća zastupnicima Skupštine Srbije, u dvostrukom iznosu, koje je neprimjereno našoj gospodarskoj situaciji i standardu naših građana«, stoji u pismu, te se ističe da je to povećanje plaća »šamar za sve umirovljenike, kao i za radnike u privredi s najnižim primanjima« i da se ono »ničim ne može opravdati«, osobito ako se uzme u obzir radni učinak zastupnika koji svi možemo vidjeti na TV ekranima. Subotičkim umirovljenicima smeta i što je dogovor o zaradama obavljen iza zatvorenih vrata. Odluka Vlade da od 1. siječnja poveća mirovine za 11 posto odnosno »na žličicu« kako stoji u pismu, je čin milosti spram umirovljenika, koji još uvijek predstavljaju najsiromašniji sloj stanovništva u našoj zemlji, a među kojima 30 posto živi na rubu gladi i egzistencijalnog minimuma. Dodatni udar na standard umirovljenika predstavljaju i posljednja poskupljenja komunalnih usluga. »Kako je moguće da se na jednoj strani plaće dijele kapom i šakom, dok na drugoj strani jedna trećina stanovništva vegetira na rubu gladi« – pitanje je koje umirovljenici upućuju javnosti i ukazuju da zastupnički mandati nisu vječni što će se na izborima i dokazati.

Otplatiti »Azotaru« prije roka

Kupac »Azotare«, austrijska tvrtka »JDS holding«, uplatila je još milijun eura. Kupac koji trenutačno boravi u Subotici i obilazi tvornicu, najavio je da će do 18. veljače uplatiti pun iznos od 7,6 milijuna eura, iako je ugovoreni rok 25. veljače

Opasna epidemija gripa

Ovogodišnja epidemija gripa nije bezazlena, a virusi izazivaju više komplikacija nego ranijih godina, upozoravaju specijalisti za plućne bolesti. U Subotici je u prošlih desetak dana, eviden - tirano preko 130 oboljelih, a pretpostavlja se da je realna brojka

Stiže grip

trostruko veća, jer se mnogi ne obraćaju liječnicima za pomoć. Komplikacije su upala pluća, dugotrajni kašalj bez iskašljavanja i upala sinusa. Najčešći simptomi su temperatura između 37-38 stupnjeva koja traje danima, malaksalost i bolovi u zglobovima. Savjet je obavezan pregled kod liječnika, uzimanje propisane terapije i ležanje do 10 dana.

Prekogranična suradnja

Predstavnici subotičke Regionalne gospodarske komore i Trgovinske komore iz Kecskeméta potpisali su prošloga tjedna u Baji sporazum o zajedničkom projektu o prekograničnoj suradnji. Ove dvije komore dobile su krajem prošle godine od Europske unije novac za edukaciju gospodarstvenika i poduzetnika. Ekonomisti će saznati kako i gdje u Europskoj uniji mogu doći do novca za svoje projekte. Veliki dio novca namijenjen je realizaciji projekata u agrokompleksu. Radi se ukupno o 100 tisuća eura.

Brošura za poljoprivrednike

Na ovoj tjednom brifingu javnosti je predstavljen prvi broj brošure »Subotički info agro« namijenjen poljoprivrednicima. U prvom broju ovoga informatora uz objašnjenja o načinu obračuna PDV-a, našle su se i informacije o registraciji gospodarstava, dobivanju kredita, kao i bespovratnih sredstava iz republičkog proračuna. »Subotički info agro« moći će se nabaviti u Općinskom uslužnom centru i u uredima mjesnih zajednica.

Raspodjela sredstava mjesnim zajednicama

Raspodjela novca namijenjenih mjesnim zajednicama bit će glavna tema sastanka koji je u općini zakazan za danas, 18. veljače u 12 sati. Tome bi skupu trebali prisustvovati predstavnici svih mjesnih zajednica.

Projekt »Jednačina s dvije nepoznate« i u Subotici

Aktivizam mladih na djelu

Projekt »Jednačina s dvije nepoznate«, beogradske nevladine udruge »Grupa 484«, njemačkog »Oxfam«-a i tima od petnaestak mladih »Tin Tim Hoćem« okupljenog oko subotičke nevladine udruge »Školsko zvono«, nakon četiri mjeseca rada našli su se u završnoj fazi. Manifestacijom »Neka netko otvori vrata« kao dijelom završne faze projekta, 15. veljače u prostorijama subotičkog Crvenog križa, još jednom su se predstavili subotičkoj javnosti.

Istodobno osim Subotice ovaj projekt sprovodi se i u Bijeloj Crkvi, Beogradu, Leskovcu i Vranju. Ciljevi ovog projekta su da se inicira od škola prečesto zapostavljen aktivizam mladih, da se mladi uče neophodnosti tolerantnog suživota u multietničkoj sredini (sagledavanjem pozitivnih primjera kroz istraživanje zavičajne prošlosti što podrazumijeva upoznavanje s metodologijom istraživačkog rada), učenje o etničkim svojstvima zajednica, poticanje timskog rada, razvijanje generacijske komunikacije te suradnja s medijima, stručnjacima i političarima. Ovaj kompleksan rad, metodološki se odvija znatno odgovornije i atraktivnije no što to čini škola, a vrlo je važno da se sve odvija u etnički mješovitij grupi.

Tolerantan suživot je potreba u multietničkoj sredini

Sudionici projekta ovom su prigodom prikazali multimedijalnu prezentaciju dosadašnjeg rada koji je obuhvatio dramske radionice zaokružene dramoletom »Balkan šmeka Europu« a koji je kasnije pretočen u fotostrip »Eurobajk@« objavljivan u subotičkom tjedniku »Flash«. Prikazana je i izložba, te brošura koje su rezultat istraživačkog rada u oblasti zavičajne historije, koji je rukovođen uz pomoć višeg

kustosa Gradskog muzeja u Subotici *Mirka Grlice*.

»Tin Tim Hoćem« su u okviru ove manifestacije predstavili nošnje i nacionalna jela vezana za svadbene običaje Mađara, Srba, Hrvata, Roma i Židova te spajanjem trpeza na kraju predstave simbolički ukazali na jasan stav o potrebi tolerantnog suživota u multietničkoj sredini.

D. B. P.

Nova meteorološka stanica na Paliću

Na Paliću će ove godine biti izgrađena nova meteorološka stanica. Novi trajni objekti bit će podignuti preko puta stare lokacije na obali Krvavog jezera. Investitori su Republički Hidro-meteorološki zavod i subotička Općina.

Ipak Tomislav Stantić

Novoizabrani predsjednik Općinskog odbora G 17 plus *Mirko Prčić* je tri dana poslije izbora podnio ostavku. Općinski odbor je za novog predsjednika izabrao njegovog protukandidata *Tomislava Stantića*, koji je tu funkciju obavljao i do Izborne skupštine Općinskog odbora.

Skup »Nasilje nad ženama u obitelji«

Organizaciji Centra za socijalni rad Općine Subotica i Incest Trauma Centra iz Beograda (grupa za podršku seksualno zlostavljenoj djeci, žrtvama incesta i žrtvama rata), u Subotici je prošloga tjedna organiziran edukativni skup na temu »Nasilje nad ženama u obitelji« i to u okviru edukativnog programa »Nasilje temeljeno na rodnoj određenosti iz kuta djece i odraslih osoba koje

su preživjele traumu«. Polaznici edukativnog programa su bili stručnjaci iz Centra za socijalni rad iz Subotice, Bačke Topole i Kanjiže, osnovno-školskih ustanova, Predškolske ustanove »Naša radost« i Službe za zdravstvenu zaštitu žena i djece. Edukatori su bili psihologinja *Dušica Popadić* i liječnica *Ljiljana Boga-vac*.

Mali bijeli medvjed

Zoološki vrt na Paliću je bogatiji za novog stanovnika. U pitanju je mladunče bijelog medvjeda koje je na svijet stiglo 5. prosinca prošle godine. Time je broj stanovara u ZOO vrtu povećan na 505. Publika će medvjedića moći vidjeti sredinom ožujka.

U Somboru bogat korizmeni program

Korizma u znaku stoljetnice Karmela

Hrvatska karmelska provincija sv. o. Josipa i njezin samostan u Somboru u sklopu jubileja stogodišnjice Karmela u Somboru organizirali su niz duhovnih ponuda tijekom ovogodišnje korizme.

Duhovna tribina u Hrvatskom domu

Svih pet katoličkih svećenika koji djeluju u gradu Somboru potpisali su zajedničko pastoralno pismo somborskim vjernicima u kojima ih obavještavaju o duhovnim sadržajima kroz korizmeno vrijeme i pozivaju na sudjelovanje u njima. Župnici *Josip Peka-nović* i *Lazo Novaković*, kapelan *Karoly Szabadi* te karmelićani *o. Bernardin Vizsmeg* i *o. Mato Miloš* izrazili su u Pismu želju da ova korizma u jubilarnoj stotoj obljetnici Karmela u Somboru, u godini Euharistije, bude »prolaz Gospodnji kroz naš grad i somborske salaše«.

U sklopu toga programa na prvu korizmenu nedjelju, 13. veljače 2005., predvodio je pobožnost križnoga puta i svetu misu te održao korizmenu propovijed *o. Jure Zečević*, karmelićanin iz Zagreba. U nedjelju navečer, tijekom dijaloškog susreta somborske mladeži sa svećenikom *o. Jurom Zečevićem*, na temu »Bog, vjera, Crkva i ja«, vrlo se zrelo razgovaralo i izmjenjivalo duhovna iskustva i posvješćivalo ulogu tih stvarnosti u vlastitim životima.

U ponedjeljak, 14. veljače, u prostorijama Hrvatskog doma u Somboru održana je duhovna tribina na temu »Iskustvo prisutnoga Boga«, na kojoj je predavač bio dr. *o. Jure Zečević*, OCD. Povijest odnosa između čovjeka i Boga, rekao je dr. Zečević, poznaje doduše nietscheanski trijumf čovjeka nad »mrtvim Bogom«, poznaje vrijeme ateizma i »humanizma bez Boga«, no, pokušaj amputiranja transcencije i htijenje da čovjek bude dostatan sam sebi nisu izdržali. Razboženi i razduhovljeni čovjek, prošavši kroz ludilo dva svjetska rata i mnogovrsna otuđenja, postupno ponovno počinje priznavati da je sam sebi nedostatan. Upućenost čovjeka na Božansku duhovnu stvarnost pokazala se još jednom kao čovjekova neporeciva potreba, samo što je čovjek sada, mno-

gima se čini, još udaljeniji od nje, nego li u vrijeme bogonalaženja posredstvom Crkve. Postnietscheovski nedostatak prezrene i obezvrijeđene bogoorijentiranosti i religioznosti, njegovanih u zanemarenim tradicionalnim crkvenostima, danas se epidemijski pokušava nadomjestiti ezoterijskim ponudama i New-ageovskim fluidnim duhovnostima, prožetim trgovačko-potrošačkim i marketinškim elementima, uočio je dr. Zečević. On se složio da se današnje vrijeme u određenom smislu može okarakterizirati kao »postateističko«, ali to još ne znači da će suvremeni čovjek u svoime bogotražnju samim time naći put nazad k Crkvi i da će se moći zadovoljiti samo njezinim religiozno-masovnim i formalnim pobožničkim praksama. U tome kontekstu osobno iskustvo ne umišljenoga nego egzistentnoga, stvarnoga i živoga Boga, pokazuje se kao najviši domet čovjekovoga ukupnoga rasta i duhovnoga dozrijevanja. Osobitu pažnju predavač je posvetio zamjećivanju prisutnoga Boga kao Stvoritelja u stvorenju, ilustrirajući to iskustvo primjerima iz Biblije, iz crkvenih otaca i iz poezije. Citirao je među ostalim pjesmu *A. B. Šimića* »Nađeni Bog« i stihove *Vjekoslava Majera* u kojima se prepoznaje da se sve što postoji u svojim skrovitim dubinama korijeni u Bogu. Božanska duhovna i tjelesnom oku nevidljiva stvarnost nedvojbeno je prisutna, no do kojeg ćemo je stupnja i intenziteta prepoznavati ovisi i o tome do kojega smo stupnja progledali očima duha i očima vjere, zaključio je predavač. U raspravi nakon predavanja prisutni su pokazali zanimanje za načine i putove do stjecanja iskustva Božje prisutnosti i iznosili svoja vlastita traženja i iskustva.

Sveta misa u somborskoj crkvi

Sličan program održavat će se svake korizmene nedjelje u karmelićanskoj crkvi i samostanu u Somboru: križni put, sveta misa i korizmena propovijed u 15 sati, nakon toga susret svećenika s mladima, a svakog ponedjeljka navečer u 17,30 u Hrvatskom domu organizirana se duhovna tribina. Kao predvoditelji i predavači, predviđeni su svećenici karmelićani iz karmelićanskih samostana u Hrvatskoj.

o. Mato Miloš, OCD

U organizaciji Omladinskog pokreta »64 županije«

Projekcija filma »Trianon«

Predsjednik Općine Subotica Géza Kucsera izjavio je da nije prisustvo - vao subotnjoj projekciji filma »Trianon« u Mađarskom kulturnom centru »Nepkôr«, koju je organizirao Omladinski pokret »64 županije«.

»Čitao sam kako film sadrži historijske činjenice, ali reakcije koje je izazvao ukazuju da možda jedan takav događaj treba organizirati na drugačiji način«, rekao je Kucsera na konferenciji za novinare, dodajući da je subotnja projekcija izvedena

»veoma nemušto«. Predsjednik Općine Subotica je istaknuo i da ne zna koje su namjere organizatora bile prikazivanjem filma i ocijenio da bi institucije mađarske manjine morale dobro procijeniti neku manifestaciju, prije nego što odobre njeno održavanje.

Film koji je prikazan prošle subote zasnovan je na povijesnim podacima i svjedočenjima, a prikazani su i intervjui sa političarima, povjesničarima, psiholozima, sociolozima i javnim ličnostima iz Mađar-

ske. U filmu je prikazana povijest Mađarske od osnivanja Austro-Ugarske monarhije do raspada Trianonskim sporazumom.

Organizatori su najavili i da bi uskoro mogla biti organizirana još jedna projekcija i da će se potruditi da ga prevedu na srpski jezik.

Omladinski pokret »64 županije« povezuje se sa zalaganjima za Mađarsku u nekadašnjim granicama, a navodi se i da nije blizak političkoj eliti Mađara u Vojvodini. ■

Pokladni bal u Santovu

SANTOVO – U organizaciji Državne udruge šokačkih Hrvata iz Santo - va, u ponedjeljak, 7. veljače, održan je tradicionalni Pokladni bal u Šokačkom muzeju. Predsjednik udruge *Stipan Pančić* je poslije pozdrava prisutnima iznio izvještaj o radu u prošloj godini i govorio o planovima za 2005. godinu. Prošle godine su pokraj pokladnog bala organizirali i bal za Majčin dan, imali su i nekoliko predavanja, redovito su održavali prostorije njihovog muzeja i, kako kaže Pančić, uspjeli su progurati prošlu godinu s dosta poteškoća. Budući da svake godine za svoje članove i simpatizere organiziraju nekoliko putovanja, ove godine je u planu da hodočaste u Međugorje i na Vodicu te da posjete Muzej u Pečuhu. Svake godine seoski pjesnik *Joza Blažev* pripremi za ovaj bal jednu pjesmu, a ove je godine pročitao nekoliko svojih pjesama na oduševljenje prisutnih. Uz bogatu večeru, veselo društvo i tamburaški orkestar iz bratskog sela iz susjedne države, »Bereške tamburaše«, zabava je trajala do jutarnjih sati, a pokladni su ugođaj obogatili i maškare.

Bereški tamburaši

Zlatko Gorjanac

Duh Caritasa u župama

Učetrtek, 10. veljače 2005. godine, u prostorijama Vikarijata srijemskog u Petrovaradinu, u organizaciji Caritasa Srbije i Crne Gore i Caritasa Italije održan je seminar o procesu ukorjenjivanja duha Caritasa u župama. Seminar je organiziran kao jedan u nizu susreta u svrhu formacije djelatnika Caritasa u SiCG.

Pred oko 120 sudionika seminara – biskupa, svećenika, redovnika i redovnica te angažiranih vjernika iz čitave Srbije i Crne Gore, svoja je predavanja izložio *don Salvatore Ferdinandi* iz Caritasa Italije. U prvom prije podnevnom predavanju voditelj je izložio biblijsko-teološke osnove djelatne ljubavi kao pokretačke snage Crkve i jednog od tri njezina temelja, dok je u drugom posebno naglasio potrebu traženja aktualne primjene tih načela u konkretnoj situaciji svake pojedine crkvene zajednice.

Uslijedilo je euharistijsko slavlje kojemu su prisustvovali svi sudionici seminara, a predvodio ga je beogradski nadbiskup *mons. Stanislav Hočevar*. Nakon euharistijskog stola, zajedništvo se nastavilo i za vrijeme ručka. Poslije stanke uslijedio je rad u skupinama te plenum sa zaključcima i definiranjem konkretnog plana djelovanja Caritasa u idućem razdoblju.

Dinko Kalmar

Osnovana nova udruga u Osijeku

Šokačka se grana

U Osijeku je prije poklada, 3. veljače, osnovana udruga Šokaca pod nazivom »Šokačka grana« u nazočnosti više od 400 Šokaca iz Osijeka i okolice i brojnih gostiju, među kojima su bili predstavnik »Vinkovačkih šokačkih rodova« *Zvonimir Liščić*, predstavnik manifestacije »Mladost i ljepota Slavonije« u Starim Mikanovcima *Antun Ferić*, predstavnik »Šokačkog sijela« u Županji *Vinko Filipović*, predstavnik udruge povjesničara i promicatelje »šokačke riči« *Ivica Ćosić – Bukvin*, i dr.

Udruga je, kako je istaknuto na osnivačkoj skupštini, osnovana s nakanom očuvanja i njegovanja, unapređivanja i promicanja kulturnih i tradicijskih vrijednosti Šokaca, prelijepih običaja i još ljepših narodnih nošnji s područja Slavonije, Baranje, Srijema i Bačke te drugih krajeva koje Šokci nastanjuju.

Mada su istaknuli da ne žele politiku u svojoj udruzi, Šokci su jasno i glasno podvukli da ne žele biti na marginama društvenih zbivanja, niti družina za tamburanje i pivanje po šokački, kako bi bili samo glazbena i vizualna kulisa i dekor brojnih manifestacija. Šokci su u Osijeku domaćini, Šokci su u Osijeku starosjedioci, i žele skrenuti pozornost čitavog društva na nesrazmjer u zastupljenosti u pučanstvu u odnosu na zastupljenost u strukturama u politici ili gospodarstvu, čulo se na skupštini.

Skupština je usvojila Statut i program rada, a za predsjednicu jednoglasno je izabrana *mr. sc. Vera Erl*, profesorica na Filozofskom fakultetu u Osijeku ili po šokački, snaša Vera Odžina porijeklom iz Drenovaca. »Zahvaljujem se na izboru«, istaknula je nova predsjednica, »... to je za mene i čast i obveza, a ovo što ste maloprije čuli, nije srednjoročni plan, mada na prvi pogled tako izgleda. Dugo nam je trebalo da zadovoljimo formu, sada kada imamo našu udrugu, imamo bezbroj mogućnosti za realizaciju sadržaja i to svog bogatstva naših šokačkih sadržaja koje sada možemo pretočiti u praksu. O Šokcima će se još čuti, o Šokcima će se još pisati, baš kao što su to činili *Josip i Ivan Kozarac, Joza Ivakić, Matko Peić, Mara Garmašek-Švel* i mnogi drugi i prije i poslije njih, pa i naši suvremenici, od kojih su neki i večeras ovdje među nama. Mi Šokci smo Hrvati duhom i dahom, kako je to volio reći *Vladimir Rem*«, istaknula je snaša Vera na kraju.

U prigodnome su programu sudjelovali: *Tanja Bertok-Zubković*, dramska umjetnica iz HNK u Osijeku, ženska pjevačka skupina »Semeljačke snaše«, *Anita Tomoković* na gajdama i *Franjo Verić* na samici, glazbalima uz koje su pjevali i igrali naše bake i didaci, muška pjevačka grupa iz Babine Grede i ponajbolji šokački tamburaši »Slavonski bečari« pod ravnanjem *Antuna Tuće Nikolića*. Nakon zvaničnoga dijela svi nazočni kušali su delicije i slastice s bogatoga šokačkoga »astala«, uradak vrijednih i radinih Šokaca i njihovih još vrednijih snaša.

Slavko Žebić

Šokci su napunili dvoranu Kandit – Premijera u Osijeku

Muška pjevačka skupina iz Babine Grede

I Šokci iz Gibarca su nazočili skupštini

Jurići u Đurićima

I moj dida volio je konje

Obiteljsko gospodarstvo Jurić u Đurićima posjetili smo rano poslijepodne i svi su bili na okupu. Zanimljivo je da su Jurići starosjedioci u selu i da je selo sve do polovice 19. stoljeća nosilo naziv Jurići, prema brojnim obiteljima toga prezimena, a od 1827. godine spominje se pod nazivom Đurići. U selu je 1873. godine podignuta katolička crkva sv. Jurja.

»Jurići su se oduvijek bavili zemljom i poljoprivredom, s tim što je dada više uživao u traktorima, dok je dida više volio konje«, kaže *Marijan Jurić*, mladi poljoprivrednik, glava obitelji. »Ja sam izgleda na didu, pa i ja volim konje i imam pastuha lipicanske pasmine, *Plutrofta*, bijelca, i ždrecicu *Batostu*, žeravku. Konji su moja velika ljubav, a kada je ljubav u pitanju, ne pitate što košta. Naravno, danas konje ne držimo radi oranja i rada, konje držimo radi manifestacija, radi prevelike ljubavi, radi gušta. Ja sam sudjelovao na mnogim manifestacijama s mojim konjima, od Županskog sijela do Vinkovačkih jeseni, pa Konji bijelci u Babinoj Gredi, pa lokalne smotre u okolnim selima, pokladno jahanje u selu i u Drenovcima, Zanimljivo je da mi je najmilije pok-

Marijan sa svojim bijelcem lipicanske pasmine

ladno jahanje. Zima je, nema toliko posla, pa si možemo dopustiti da se opustimo, da se zabavimo. Ja sam s mojim pastuhom išao do Gundinaca, do Sikirevaca, Vrbanje, Županje, ta gdje sve nisam bio. Ove godine baš i nisam, malo je prošlo od kako je dida umro, pa nije zgodno, ali bit će toga još.«

Gospodarstvo raspolaže s 50 jutara dobre zemlje na kojemu siju ono što pogoduje njihovom stadi, a u staji je 20-tak goveda, od čega 6 muznih krava i 8 junica, te 6 junadi u tovu i nešto svinja, uglavnom za domaće potrebe.

»Što se proljetne sjetve tiče, ići ćemo na 15-17 jutara kukuruza, 7-8 jutara djeteline, 3 jutra zobi radi mojih konja, dok žito i uljarice sijem na nekih desetak jutara uglavnom radi plodoreda«, kaže Marijan. »Goveda hranim djetelinom, kukuruzom, tj. prekrupom s raznim premiksima. Trenutačno muzemo 5 krava, nisu uvijek sve u laktaciji. I moji su se bavili proizvodnjom mlijeka pa se i ja kanim time baviti, jer ostane tu nešto. Mjesečno, do 4 ili 4,5 tisuće kuna, a računamo, to je jedna plaća. Kada junice ostanu steone i kada bude 14 krava u staji, bit će valjda i dvije plaće. Žensku telad ostavljamo kao podmladak, a mušku stavljamo i tov, pa bit će i tu nešto. Od svinja imam 6 krmača, jedna se nedavno oprasila, a ostale će za tjedan, dva, kako koja. Čujte, ne hvalimo se, ali se i ne žalimo.«

S.Ž.

Bački Breg posjetili predstavnici Općine Sombor

Jovan Slavković

BAČKI BREG – U srijedu, 9. veljače, Bački Breg je posjetio predsjednik Općine Sombor *dr. Jovan Slavković* s članovima kabineta. U obilasku sela otišli su do graničnog prijelaza koji bi u skoroj budućnosti trebao biti prekategorižiran, a samim tim bi se stvorila i mogućnost otvaranja novih radnih mjesta za ljude iz ove sredine. Nakon obilaska graničnog prijelaza, u Osnovnoj školi »Moša Pijade« organiziran je sastanak, na kojem su bili predstavnici Mjesne zajednice, HKPD-a »Silvije Strahimir Kranjčević«, Crkve, škole, FK »Dinamo«, DVD-a Bački Breg i drugi. Prisutne je pozdravio predsjednik savjeta Mjesne zajednice *Željko Ilić* i podnio izvještaj o radu za 2004., te je govorio o problemu vodoopskrbe, i o prioritetu Mjesne zajednice za prošlu i ovu godinu, a to je popravak ceste

kroz šumu koja vodi prema ataru. O problemu Doma kulture, koji se prema katastarskim papirima nalazi na parceli DPP »Kolut«, govorio je predsjednik HKPD-a »S. S. Kranjčević« *Adam Tubić* i zatražio sredstva od Općine za dogradnju garderobe i adaptaciju kuhinje, a od predsjednika Općine je dobio potvrdno obećanje.

Počasní predsjednik Društva *Joza Kolar* je tražio sredstva iz proračuna Općine za renoviranje crkvenog tornja i predložio da se u osnovnu školu uvedu odjeli na hrvatskom jeziku. Šef kabineta predsjednika Općine Sombor *Milan Stepanović* je podržao očuvanje običaja, njegovanje etničke pripadnosti i rekao da hrvatska nacionalna manjina treba iskoristiti sve što joj je zakonom omogućeno.

Jedan pogled na položaj Hrvata u Vojvodini (10.)

Cenzurirane emisije

Time što su prikazali protestno okupljanje članova uglavnom Srpske radikalne stranke autori »TV divana« optuženi da se služe »govorom mržnje«!

Piše: Tomislav Žigmanov

Kada je riječ o televizijskom programu, Televizija Novi Sad je do prije šest mjeseci bila samo u ulozi emitera programa na hrvatskom jeziku, koji je prethodne tri godine pripremala neovisna produkcijska grupa. Radilo se o polusatnoj emisiji pod nazivom »TV divani«, koja se na drugom kanalu TV NS emitirala svake druge nedjelje.

»TV divani« su na programu TV NS bili od srpnja 2001. do srpnja 2004. godine, a emisiju je reemitiralo još nekoliko lokalnih televizijskih postaja u Vojvodini (Sombor, Šid, Subotica...). Pri tomu, na Televiziji Novi Sad postoji šest redakcija (srpska, mađarska, rusinska, slovačka, rumunjska i romska) čiji se rad financira iz pokrajinskog proračuna. Hrvatska zajednica, iako je druga po veličini nacionalna manjina u Vojvodini, još uvijek ne ostvaruje to pravo. Pri tomu, rad, angažman, putne i tehničke troškove za pripreme »TV divana« TV NS nikada nije nadoknađivala, niti pokrivala, pravdajući se potpisanim ugovorom s producentom, u kojem to nije bilo predviđeno. U svakom slučaju, TV NS nikada nije poduzela niti jedan korak da hrvatsku zajednicu tretira ravnopravno s ostalim manjinskim zajednicama u Vojvodini. Sva nastojanja da se pri TV NS formira i redakcija na hrvatskom, financijski i tehnički podržana kao i ostale, nisu urodila plodom.

Pa ipak rukovodstvo te medijske kuće sebi je uzimalo za pravo da utječe na uređivačku koncepciju emisija. Aktualno rukovodstvo TV NS tri puta je do sada zabranilo ovu emisiju zbog njezinog sadržaja, a četvrti put, 17. listopada 2004. godine, definitivno je zaustavila emitiranje emisije, koja se, nakon što je producerska prava nad njom preuzela NIU »Hrvatska riječ«, dajući joj, u dogovoru s čelnicima RTV NOS, novi naziv – »Tragom hrvatskim«.

Prvi puta, emisija je zabranjena u prvom tromjesečju 2002. zbog stavova jednoga sugovornika »TV divana« u kojima je on tumačio svoje viđenje tzv. bunjevačkog pitanja – nastajao je dokazati hrvatsko podrijetlo Bunjevaca. Njegove su riječi ocjenjene kao propaganda, napad i negiranje Bunjevaca te je emisija zabranjena.

Vjerojatno pod pritiskom javnosti ona je ipak dva tjedna kasnije emitirana. Zbog ovog spora direktor TV NS uvjetovao je nastavak suradnje smjenom tadašnjeg urednika »TV divana«, što je i ispunjeno.

Razlog za cenzuru: prosvjedno okupljanje pred Hrvatskim domom u Slankamenu

Drugi put, emisija je zabranjena sredinom kolovoza 2002. zbog priloga s proslave obnavljanja Hrvatskog doma kulture u Novom Slankamenu, mjestu u Srijemu, odakle je prognano više stotina Hrvata tijekom devedesetih. Pomoćnik direktora RTV NS nije dopustio emitiranje emisije jer je u sklopu priloga prikazano i okupljanje osoba s četničkim znamenjima koje su prosvjedovale zbog obnavljanja Hrvatskog doma i reaktiviranja rada hrvatskog kulturno-umjetničkog društva u Novom Slankamenu.

Time što su prikazali protestno okupljanje članova uglavnom Srpske radikalne stranke autori »TV divana« optuženi su da se služe »govorom mržnje«! Emitiranje emisije i priloga iz Slankamena uvjetovano je izbacivanjem kadrova u kojima se vidi prosvjedno okupljanje. Dogovoreno repriziranje navedenih TV divana na subotičkoj lokalnoj televiziji Super TV također je zabranjeno od strane rukovodećih osoba u toj kući.

Treći put »TV divani« su zabranjeni početkom 2004. godine, u jeku incidenata u Vojvodini s antihrvatskim predznakom. Zbog priloga o incidentima usmjerenim

protiv ovdašnjih Hrvata i o njihovim mogućim uzrocima, emisija je nenajavljeno i bez bilo kakvog službenog objašnjenja ukinuta. Naime, jedan od sugovornika je rekao i to kako su elektronski mediji u Srbiji, među njima i TV Novi Sad, slabo ili nikako izvještavali o tada aktualnim protumanjinskim incidentima na sjeveru Bačke. Isto tako on je rekao kako dio krivnje za stvorenu antimanjinsku i antihrvatsku klimu spada i na medije, spomenuvši ponovno izravno TV Novi Sad, koja je, kako je naveo, u jesen 2003., bez ikakvih ograda i naknadnih komentara, emitirala emisiju »Otkopčano«, u kojoj je povjesničar Jovan Pejin grubo vrijeđao nacionalne manjine u Vojvodini, a za Hrvate je ustvrdio da oni u Vojvodini niti ne postoje.

Kada se govori o ometanju slobode izražavanja i davanja informacija na jeziku hrvatske manjine u Vojvodini u tu skupinu spadaju svakako i prijetnje ubojstvom novinarima »Hrvatske riječi« početkom 2004. Naime, u utorak 13. siječnja 2004. anonimnim telefonskim pozivom članovima redakcije »Hrvatske riječi« priječeno je smrću. Muški glas odrasloga čovjeka, ijekavskog izgovora, službenici »Hrvatske riječi« zaprijetio je: »Ustaše! Ako još jednom izađu vaše novine, sve ću vas pobiti. Vi ste ubili moje dijete«. Desetak minuta iza toga isti glas ponovno se javio telefonskom porukom: »Svi ste mrtvi!« Nakon toga obaviještena je policija, te su petorica policajaca subotičkog SUP-a došli u prostorije »Hrvatske riječi«, zapisali izjave i obećali da će učiniti sve kako bi se otkrio anonimni izgređnik. Petnaestak minuta poslije odlaska policajaca telefon »Hrvatske riječi« zazvonio je i treći put. S druge strane žice opet se javio isti anonimni glas, ovoga puta psovkom.

Sljedećeg dana, redakcija je još u dva navrata dobila telefonske prijetnje: »Želim vam sretnu četničku novu godinu. Mi smo subotički četnički pokret, pobit ćemo vas sve.« Na sreću sve je ostalo samo na prijetnjama, a prostorije NIU »Hrvatska riječ« desetak dana bile su čuvane 24 sata dnevno od strane djelatnika MUP-a, a nakon toga novih prijetnji nije bilo.

Nastavit će se

Priča o Hrvatima – novi vijek (35.)

Banska Hrvatska

Osim otpora hrvatskih plemića bečkom apsolutizmu, obilježio je Bansku Hrvatsku u 17. stoljeću procvat znanosti i kulture. Napisana su vrsna literarna djela, rječnici, a počela su kružiti djela iz ostalih hrvatskih zemalja – nastalo je jedinstveno kulturno područje Hrvata, koje je imalo nekoliko središta

Piše: Zdenko Samaržija

Bečki je dvor nastojao centralizirati i germanizirati Habsburšku Monarhiju, uspostaviti apsolutizam i slomiti moć plemstva. Stvaranjem Vojne krajine plemstvo je ostalo bez dijela posjeda. Hrvatsko se plemstvo pozivalo na svoja prava i obveze *Habsburgovaca* preuzete 1527. godine, međutim bez uspjeha.

Hrvatski intelektualci ozaljskog kruga, kao i još neki javni djelatnici, primjerice povjesničari *Juraj Rattkay* i *Ivan Lučić* svojim su djelima nastojali podići nacionalnu svijest hrvatskoga feudalnog plemstva. Kartu tiskanu u Amsterdamu 1666. godine, prilog knjizi »O kraljevstvu Dalmacije i Hrvatske«, Ivan Lučić posvetio je primjerice *Petru Zrinskom*, tadašnjem vođi hrvatskoga i mađarskog protuapsolutističkoga pokreta.

NEPOVOLJNI UVJETI MIRA: Povod otporu dali su nepovoljni uvjeti mira s Osmanlijama, koji su, zapravo, poništili uspjehe hrvatskih plemića na bojnopolju. Nemajući dovoljno unutarnjih snaga za borbu protiv apsolutizma *Habsburgovaca*, hrvatski su se plemići okrenuli inozemnim političkim čimbenicima, koji su saslušali njihove prijedloge, dijelom ih podržali, a dijelom se naslađivali untarhabsburškim sukobima. Kada je to odgovaralo dvoru, pozvali su Zrinske i Frankopane da opravdaju postupke. Zatočili su ih i nakon suđenja im odrubili glave.

OZALJSKI KRUG – SVIJEST O JEDINSTVU HRVATA: Za Ozalj, posjed obitelji Zrinski, možemo reći da je bio kulturno središte Banske Hrvatske. Pisci okupljeni u Ozlju nastojali su stvoriti jedinstven hrvatski jezik stapajući u cjelinu razne hrvatske dijalekte i objavljujući brojna književna djela. Među njima se posebice ističu rječnici. Isusovac *Juraj Habdelić* objavio je »Dictionar«, a pavlin *Ivan Belosteneć* »Gazophylacium«, u kojima je sakupljeno hrvatsko jezično blago ranoga novoga vijeka. Dictionar je kajkavski rječnik, a u *Gazophylaciumu* se navode riječi iz sva

tri hrvatska narječja (štokavskoga, kajkavskoga i čakavskoga).

U sklopu ozaljskoga književnog kruga djelovali su i vođe otpora bečkom dvoru, *Fran Krsto Frankopan* koji je u zatočeništvu u Bečkome Novom Mjestu napisao zbirku pjesama »Gartlic« za čas kratiti i *Petar Zrinski* koji je na hrvatski jezik preveo Adrianskoga mora Sirenu, djelo koje je na mađarskom jeziku napisao Nikola Zrinski. Supruga Petra Zrinskog, *Katarina Zrinski* s njemačkog je prevela molitvenik Putni tovaruš. Predgovor toj knjizi karakterističan je u cjelokupnoj hrvatskoj književnosti ranoga novoga vijeka – autori -

Vrsni intelektualci i misionari

Obitelj *Rattkay* dala je hrvatskoj kulturi nekoliko vrsnih intelektualaca i misionara. *Nikola Rattkay* (1601. - 1662.) bio je misionar u Indiji, a na Tibet ga je pozvao dalaj-lama. *Ivan Rattkay* (1644. - 1683.) bio je misionar u Meksiku i izradio je prve karte srednje Amerike

ca naime ističe potrebu objavljivanja knjiga na narodnom jeziku i prosvjećivanja hrvatskoga naroda.

Ostale u sićanju

Didine pripovitke

Piše: Alojzije Stantić

Danas više neg ikad ljude mož podilit na: one koji rado slušaju i uče iz poučni pripovijdanja i one koji to ne čine, katkad ji smatraju izmišljotinama, neistinom. Kad sam dobrim odrasto svatio sam koliko mi je bila od hasne sklonost da sam volio slušat pripovijdanje stariji.

Naslušo sam se pripovijdanja o događajima dalje od našeg salaša, pa i o tom ko je kako prošlo u životu, a najviše sam volio slušat pripovitke iz prošlosti. Bio sam najstariji unuk kod obadva dide, pa kad smo digod išli kolima sidio sam na sicu (sjedalo) nuz kočijaša, a u toj laganoj vožnji dida je skratio vrime da mi je štogod pripovido. Tušta puta sam s njim išo u varoš (Subaticu). Put od Đurđina do varoši el natrag trajao je oko pet sati. Kaki je onda bio red, kad je stariji pripovido, mlađi ga nije prikido el mu upado u rič. Tako sam i ja ćutio i slušo. U poznijim godinama sam svatio da mi je dida Ilija bio ritko dobar pripovidač, bio je uočan, kad mi je štogod pripovido onda je to opisao da najsitniji pojedinosti, a iz nji je znao izvuć i pouku.

Ostale su mi duboko usičene u pamćenju nike osobite rečenice el riči, srž pripovitke, događaja (na pr. veksle, njenjus, dropnja, Gomboš, itd.)

Od od pripovidača meni su bile najzanimljivije:

ČUDNA RIČ: Med didinim pripovitkama ova mi je ostala u sićanju rad onda mi čudne njegovi riči: »Kazali su stari ljudi da veksle nije slobodno potpisat, jel ćeš propast.« To mi je onda bilo zdravo strašno, a te riči mi još i danas odzvanjaju u ušima. Tako su svitovali jedni druge, čini mi se i rad tog, jel su svatili da je pametnije štogod izbić el ne uradit, ako nisi na čisto šta mož iz tog ispast (nastat). Kadgod su se ljudi oslanjali na svitovanje starije čeljadi koji su dotleg u životu prošli kroz sve *Scile* i *Haribde*, pogotovu ko je bio u katanšagu (vojski), pa još i u ratu, taj je vidio svita i obogatio se tuđim naukom. Ko na priliku tako je u đurđinski atar dospio način sadivanja *švapski krstina* (u kišnim krajovima oko Alpa naši su ljudi, katane /vojnici/ vidili kako tamo zemljodilci sadijavu krstine

/snopove pokošenog žita/, s uspravno namišćenim snopovima, a da se odozdol ne uplisnive, a da vlačće odozgor ne zakisne.)

Onda nisam bio sasvim na čisto šta to znači kad kogod propadne, kad priko noći spadne na prosjački štap, jedino sam svatio da je velika nesrića za čeljade el obitelj kome se to desilo, ljudi su se tog plašili i zato klonili taki poslova koji bi ji mogli dovest u propast.

U svemu tom najčudniji mi je bila rič *veksla*, čuo sam je samo onda divanu i posli nikad više. Valjda mi je i rad tog ostala u sićanju, jel me je posli često kopkalo da doznam šta je *veksla*. Dobrim posli u škuli, kad sam u financijama učio o bankarskom poslovanju, naučio sam da je *veksla*

Salaš u rano proliće

minica (mjenica), kako s njom triba baratati da je ona pouzdana da će po njoj novčan dug cigurno bit (na)plaćen u ugovorenom vrimenu. Rad tog su ljudi davno izmislili tu artiju od vridnosti da zajam na kratko vrime mož dobit friško i brez kojekaki zavrzlama, da virovnik bude ciguran da će mu dužnik u određenom roku vratit dug el će ga prinudno naplatit. (Ne zna se za poriklo veksle, spominje se i u antičkom vrimenu, a kaku danas hasniramo potiče iz sridnjeg vika.)

POTRIBA NOVACA: Da bi razumili zašto su se katkad naši preci zemljodilci morali mašit zajma tribamo imat u vidu da su oni do prija Drugog svitskog rata živili u dilovali u slobodnom tržištu, onda nisu u budelaru (novčaniku) čuvali gotov novac

jel njim nije donosio hasnu, već su ga uložili u napridak gazdašaga. Zemljodilci su u škuli života naučili da će njim novci bit od veće hasne ako ji ulože u gazdaluk, di će ji radom oplimenit. Zato su »velike novce«, odjedared tušta novaca: od prodanog žita, zimi ranjenika (tovljenika) i druge živine na vašarima, što prija uložili: u odranjivanje josaga, u kupovinu sermaja (poljodilske opreme). Katkad njim se ukazala prilika i u kupovinu zemlje, pa još kad se posrićilo da napare, sastave mrginje (međe oranice), to se dešavalo obično samo jedared u životu, a to nisu smili propuštiti. Od kopanja kuruza pa do vršidbe salašari su imadu velike izdatke za odranjivanje litine i josaga, a priliva novaca vrlo malo. Kad je kome iznenada rad bilo čeg i friško tribalo gotovi novaca, nji su na veksle mogo dobit za vrlo kratko vrime.

Zemljodilci su do novaca dolazili od prodatog ovršenog žita i odranjenog josaga u jesen i zimu. Od ovršenog žita za se su ostavili kriv i sime, a višak prodali. Sve drugo šta su odranili: kuruze, ječam, zob, slamu i manje važne: sino, muvariku, bundeve, blitvu, kuružnu... su poranili s josagom, pa su mu kroz ranu i piću (kabasta rana za živinu) i svojim radom uvećali vridnost i onda ga prodali. Kad su prodali josag od njeg dobiveni »veliki novaca« tekli su (uvećavali bogatstvo), ponavljali (odivali) divojku el momka, spremali štafir neudomljenim čerima, otpravili svatove i potrošili za druge slične prilike.

Sitne svakidašnje potrebe su podmirivali sitnim novcima, kojeg su većinom stekle žene, od prodati jaja, perja, pileža (perad), ukljukani gusaka, el muškarci od trske, katkad čutaka (oklasak), pa i ogrizina (ogoljena stabaljka kuružne (kukuruzovine)).

Velika mana ovakog gazdovanja je u neravnomirnom pritićanju novca, koje se obično ne poklapa s vrimeu potrebe za njim. Zemljodilcu najmanje novaca pritiće u kasno proliće do vršidbe, a onda ima najveće izdatke u odranjivanju litine i josaga (blaga.) Tu je tribala velika spritnost da je salašar znao izaći na kraj s velikim potrebama, a da se ne nije moro mašit zajma. ■

Piše: vlč. dr.
Andrija Kopilović

*Naš korizmeni
program je
dakle, čovjek.
Čineći dobro
jedni drugima
ostvarujemo
najviši stupanj
žrtve koji ima
smisao i za
nas koji
vjerujemo i za
one koji ne
vjeruju.
Ljubav koju
iskazujemo
bližnjima
»uvijek košta«.
Korizma je
vrijeme u
kojem ne
gledamo
»u desnicu što
radi ljevica«,
nego
pomažemo
i činimo djela
ljubavi,
ma koliko
ona bila žrtva*

Dar nije dar, ako nije žrtveni dar

Žrtva – otkriti Božje lice u čovjeku

Korizma je. Za kršćane je to vrijeme intenzivne molitve, bratske ljubavi i dobrih djela. Dobra djela su uvijek povezana sa odricanjem i žrtvom. Ima, dakle jedna čarobna riječ koja nas i zadivljuje i plaši, a to je riječ žrtva. Dok sam spremao ovo razmišljanje, listao sam literaturu. Među ostalim sam našao niz misli koje želim podijeliti sa vama. Ima jedno djelo, koje se trajno ponavlja u životu ljudi bez obzira na stupanj njihovog tehničkog napretka i kulturnog uzdizanja. Ima jedna riječ, koju ljudska usta u svim pokoljenjima na isti način izgovaraju, da označe ono prije spomenuto djelo. A ta riječ u našem govoru glasi: žrtva!

Žrtva... Jedna od onih riječi i pojmova, koji izviru iz najnutarnijih predjela naše razumne duše i znak su čovjekove svijesti, da sav u svakom času ovisi o Višem od sebe, koji mu daje sve, što ima i što jest. Jedan od onih izraza, koji je nužno povezan s čovjekom kao razumnim bićem i označuje njegovu religijsku svijest. I baš zato trajno živi u svim narodima svijeta i u svakom pojedincu.

Žrtva... Nije li to nešto što je uvijek povezano s Najvišim bićem, bez obzira na to, kako čovjek zvao to vrhovno Biće? Nije li to uvijek nešto vidljivo, neka stvar i stvorenje, koje čovjek sam ili čitava zajednica preko jednoga, odabranog pojedinca, prinosi i prikazuje Najvišem biću mjesto sebe, da tako pokaže svoju potpunu ovisnost o Najvišem kao i spremnost služiti Njemu, zahvaljivati Mu, a i zadovoljavati Mu zbog učinjenih prekršaja? Nije li to uvijek nešto sveto, uzvišeno, Božje?

ŽRTVA ZAHVALNICA: Žrtva... Zvuk te riječi budi u nama sjećanja. Doziva nam u pamet neke određene slike. Neke sigurne povijesne stvarnosti. Gledamo male Pigmeje, visoke 150 cm, dječaćkih crta lica, premda su u godinama, stanovnike afričke džungle, gdje u jeku dozrijevanja prvih plodova, koji uzdržavaju njihov tjelesni život, puštaju, da svi ti plodovi propadnu, a da ih se nitko od njih ni taknuo nije. I čudimo se tome, pa pitamo: Zašto ne berete ove prvine vaše hraniteljice džungle?... Zašto ih ostavljate nedirnute, da istrunu i propadnu? A na to pitanje odgovaraju primitivci, što još uvijek žive na najnižoj stepenici gospodarstva: Ne diramo ih radi Najvišeg bića, da priznamo Njegovo vrhovništvo nad

nama... Prinosimo ih Vrhovnome gospodaru svega kao vidljivi znak naše ovisnosti o Njemu...! na taj način očitujemo, da nam ono daje i uzdržava život... To je naša žrtva zahvalnica.

Žrtva... Na prostranim tajgama i tresetištima sjeverne Azije primitivno pleme Samojeda započinje svoj godišnji lov na sobove, kojima kao lovačko pleme uzdržavaju svoj tjelesni život. Vješti lovci Samojeda ubijaju prvog soba. Uz pjesmu dolaze k ubijenoj životinji. Režu joj glavu s dva vratna kralježnjaka i stavljaju je na lovački štit. Četiri lovca prilaze k štitu. Rukama ga dižu u zrak i uz neke riječi prinosе nekom Nevidljivome. Tada tu glavu spremaju u posebni odio svoje špilje, da ondje istrune s onima od prošlih godina. Vas to čudi, pa pitate: A zašto to činite?... Zašto ovu sobovu glavu na ovako svečani i neobičan način spremate? Na što vam lovci iz plemena Samojeda odgovaraju s najvećim ponosom: »Mi na ovaj način priznajemo da je naša tjelesna hrana znak dobrote i pažnje Najvišeg bića, Gospodara neba. Ovo je vidljivi znak naše ovisnosti o Njemu. Ovo je naša žrtva, koja očituje našu zahvalnost i našu odatost Gospodaru neba, što je dao, da ima sobova.

Žrtva... Jedne olujne noći nalazite se na otoku Malagi, gdje žive urođenici, Semang pleme. U sjaju munja i tutnjavi gromova gledate kako u najvećem strahu oko zapaљene vatre igraju Semang crnci. Pjevaju svoje obredne pjesme. Najednom opažate, kako jedna žena sjeda na zemlju. Izvadila je malu bambusovu trstiku i iz lista lijeve noge pustila je u nju malo svoje krvi. Tada je ustala. Uzela je u ruke luk i strelicu, koju je prije namočila u svoju krv, pa je ispustila prema olujnom nebu s povikom: »Idi!« Vas to začuđuje, pa joj prilazite i pitate je: A zašto to činiš? Zašto ovu strelicu, namočenu u vlastitu krv, bacaš prema nebu i vičeš: idi? Nježno prestrašeno lice odgovara: Želim umiriti Prastaroga tamo gore, koji se ljuti, jer sam sagriješila i prestupila njegovu zapovijed. Ja sam kriva, da on grmi i sijeja. Meni je žao i zato prinosim žrtvu svoje krvi kao zadovoljštinu. Ovo je žrtva zadovoljštine.

POTREBA RAZUMNIH BIĆA: Žrtva... Uvijek se s njom susrećemo, jer je ona naravna potreba razumnih bića, da se svome Stvoritelju klanjaju i priznaju ga svojim vrhovnim Gospodarom. Uvijek nas

ona prati, jer je zahtjev naše savjesti, koja želi popravljati svjesno poremećeni sklad i red u stvorenoj prirodi. Bez nje čovječanstvo nije bilo i ne može biti, jer je naravni plod religioznosti čovjekove duše.

Ovo nekoliko slika iz života najstarijih predstavnika ljudskog roda na zemlji, koje smo uzeli da osvjetlimo sadržaj riječi: žrtva, posve je dovoljno, da bez ikakvih predrasuda i nametanja možemo dati jasnu sliku pojma žrtve. Ali isto tako, da isključimo svako omalovažavanje starozavjetnih žrtava, o kojima nam govori Sveto Pismo.

No, ne želim ovu rubriku pretvoriti u katehetsko tumačenje. Naprosto želim upozoriti na vrijednost žrtve. Nama gore izneseni primjeri izgledaju pomalo čudni i strani. I jesu. Međutim, ne smijemo zanemariti postulat svoje nutrine, kojom se očituje ljudska želja da se s jedne strane nekoga prizna i s druge strane nekom daruje. Dar nije dar ako nije žrtveni dar. On nema moć dara ako nema moć žrtve. Ako me dar ništa ne košta, onda ne može ni biti znakom priznanja i ljubavi. Ovakvim razmišljanjem dolazimo do kršćanske antropologije. Jedna je stvarnost priznavanje Nadnaravnog bića i način na koji se očituje naša ovisnost o njemu. Tu nam religije svijeta nude obilno materijala za razmišljanje, divljenje, pa i čuđenje. No, mi smo ljudi kršćanske civilizacije. Naš se pogled ne diže samo vertikalno prema Nadnaravnom biću. Za nas je Krist postao čovjek. Ostavio je zapovijed i testament: što god učiniste jednom od moje najmanje braće, meni učinite. Naša žrtva dakle ne ide od stvorenih stvari i stvorenja do Stvoritelja, naša žrtva ide od čovjeka prema Bogu. Ne mogu Bogu bez čovjeka. Stoga je u središtu kršćanske antropologije čovjek, kome čineći dobro, otkrivamo i svoj put do Boga. Naš korizmeni program je dakle, čovjek. Čineći dobro jedni drugima ostvarujemo najviši stupanj žrtve koji ima smisao i za nas koji vjerujemo i za one koji ne vjeruju. Ljubav koju iskazujemo bližnjima »uvijek košta«. Korizma je vrijeme u kojem ne gledamo »u desnicu što radi ljevica«, nego pomažemo i činimo djela ljubavi, ma koliko ona bila žrtva. Tako ćemo gledajući brata i sestru u bližnjima najednom otkriti i lice Božje. Kako bi bila plodonosna ovogodišnja Korizma, kad bi u što više ljudskih lica pro našli i obrise Božjega lica!

Knjige na hrvatskom jeziku u Gradskoj knjižnici u Subotici

Što se može čitati na hrvatskom jeziku?

Rješavanje problema neprisutnosti novijih izdanja knjiga tiskanih na hrvatskom jeziku trebao bi biti u nadležnosti kulturne politike grada i realiziran prema stvarnim potrebama građana

Na posudbenom odjelu Gradske knjižnice u Subotici, odjelu koji je naslovljen »srpsko-hrvatske knjige«, pokušali smo uvidjeti kakva je prisutnost novijih knjiga tiskanih na hrvatskom jeziku.

Po riječima uposlenika knjižnice posljednje knjige na hrvatskom koje su stigle na police ove ustanove jeste biblioteka »Croatica« – tridesetak knjiga koje predstavljaju izbor klasika hrvatskog književnog stvaralaštva kroz povijest, vinkovačkog nakladnika »Riječ« iz 1998., koje su dar Hrvatskog konzulata u Subotici iz 2000. godine.

Uposlenici tvrde da se ove knjige vrlo rijetko izdaju tj. da članovi knjižnice ne pokazuju posebnu zainteresiranost za njih. Među posljednjim knjigama na hrvatskom, kupljenim za ovaj odjel, nalazi se i dvadesetak naslova ljubavne i kriminalističke beletristike, koje su u ovom konkretnom slučaju svoj put do čitatelja pronašle – sve ove knjige trenutačno su izdate. Znači, pisana riječ nije zanemarena, a pitanje kvalitete sadržaja koji se konzumira prevladava okvire i nastojanja ovog članka.

NOVA SISTEMATIZACIJA: Važno je napomenuti da je imenski i stručni katalog ostao na latinici, pisan ekavicom, što se obrazlaže odnosom s popisom stanovništva u općini, dok je u sistematizaciji knjiga zadržana i povijest hrvatske književnosti. Nove knjige koje pripadaju hrvatskom jeziku, također se vode u novoj sistematskoj cjelini. To su činjenice, a kako će se ovakvo stanje razvijati, ostaje da se vidi.

Ukoliko ste ovih dana raspoloženi za čitanje na hrvatskom jeziku, a uz to ste i član Gradske knjižnice preporučamo nekoliko naslova koje smo odabrali.

Tin Ujević – »Pjesme«. Ujević je, kako kaže pogovor, pjesnik psalamske jezgrovitosti i slikovitosti, intenzivan liričar moćan u izrazu, tvorac pjesme koja predstavlja ostvarene smjernice i zahtjev revolucionarne estetike, što predstavlja elementarnu snagu prkosa životu, prkosa smrti, prkosa svemiru. Sasvim dovoljno.

Dubravka Ugrešić – »Muzej bezuvjetne predaje«. Ova knjiga je novije izdanje iz 2002. godine, tiskana je na hrvatskom jezi-

ku, dok su izdavači, što i objašnjava njezinu prisutnost, na relaciji Zagreb-Beograd, »Konzor« i »Samizdat B92«. Ugrešić je spisateljica prevedena na nekoliko svjetskih jezika, dobitnica NIN-ove nagrade za

Silvije Strahimir Kranjčević – knjiga je koja obuhvata njegove pjesme, pjesničku prozu i kritike, a iz poznate je edicije »Pet stoljeća hrvatske književnosti«. Poezija hrvatskog realizma dala je europsku veličinu

Bez suvremenih djela hrvatske književnosti

roman godine 1988. (»Forsiranje romana – rijeke«). »Muzej bezuvjetne predaje« pripovijeda o susretu Istoka i Zapada u sjeni ratova na Balkanu koji je proizveo novu generaciju izbjeglica i otvorio bolna pitanja identiteta u Europi, zaokupljenoj snom o svojoj budućnosti bez granica. Ovo je roman o egzilu kao sudbini i kao izboru, ispričavan iz ženske vizure.

KLASICI, NIŠTA NOVIJE: *Miroslav Krleža* – »Hrvatski bog Mars«. U pitanju je zbirka pripovijedaka ovog centralnog spisatelja moderne hrvatske literature, gdje se tema rata, posebice mizerno stanje hrvatskih vojnika u Austro-Ugarskoj vojsci, preljeva i u gradske teme. Sadrži priče: »Bitku kod Bistrice Lesne«, »Kraljevsko ugarsku domobransku novelu«, »Tri domobrana«, »Baraku pet Be«, »Domobran Jambre«, »Smrt Franje Kadavera« i »Hrvatsku rapsodiju«.

u djelu S. S. Kranjčevića. Njegove pjesme upravo vrve slikama iz biblijske i rimske, ali i nacionalne prošlosti, a on je pjesnik koji je od nacionalnog došao do općehumanističkih i kozmičkih pjesničkih vizija.

Marin Držić – »Dundo Maroje i druga djela«. Knjiga spada u biblioteku »Croatica«. Držić je renesansni hrvatski književnik, petrarkistički pjesnik i vješt dramatičar. Dublje ulazanje u svijet njegovih drama, kakva je i »Dundo Maroje«, pokazuje da je riječ o iznimnim umjetničkim djelima, koja izlaze iz okvira konvencionalne i žanrovske zadatosti te uobličuju poseban držičevski prepoznatljiv svijet.

Rješavanje problema neprisutnosti novijih izdanja knjiga tiskanih na hrvatskom jeziku trebao bi biti u nadležnosti kulturne politike grada i realiziran prema stvarnim potrebama građana.

Davor Bašić Palković

Nova predstava »Šokadije«

Dramska sekcija KPZH »Šokadija« iz Sonte za ovu sezonu priprema dramsko-satirični komad »Novi knez nije knez«. Praizvedba ovog komada održat će se u Domu kulture u Sonti u subotu 19. veljače s početkom u 19 sati. Predstava je urađena na temelju stare šokačke pripovijesti objavljene u »Našem kalendaru« 1944. godine. Dramatizaciju je uradio *Ivan Andrašić*, koji je ujedno i redatelj predstave.

XI. Dani hrvatskog pučkog teatra u Hercegovcu

Dani hrvatskog pučkog teatra koji će biti održani od 25. do 27. veljače u Hercegovcu (Bjelovarsko-bilogorska županija), po 11 put za redom okupit će članove hrvatskih glumačkih družina iz inozemstva. Festival nema natjecateljski karakter, već želi vrednovati djelovanje hrvatskih kazalištaraca koji čuvaju materinski jezik i snaže narodnu svijest.

Publika u Hercegovcu ove će godine vidjeti 4 pučka igrokaza – domaćina iz Hercegovca i tri glumačke družine iz drugih država – Pinkovca (Austrija), Sonte (Srbija i Crna Gora) i Skoplja (Makedonija). Posljednje dvije družine po prvi put nastupaju na Festivalu. Prvog dana 25. veljače na programu će se naći kazališna predstava »Tihi kućni obrt« Pučke scene Hrvatske čitaonice iz Hercegovca, autora *Vjekoslava Dominija* i redatelja *Ivana Bratkovića*. Potom slijedi predstava »Novi knez nije knez« Dramske sekcije KPZH »Šokadija« iz Sonte u režiji *Ivana Andrašića*. Nakon završenih predstava slijedi otvorena pozornica »Pitajte nas o nama!« pod vodstvom redateljice *Nine Kleflin*, na kojoj će predstavljene ansamble provesti kratak razgovor s ostalim sudionicima koji su im te večeri bili publika, te neposredno izmijeniti dojmove o viđenim predstavama. Razgovor je zamišljen kao podjela dojmova o predstavi, ali i prilika da gledatelji postave pitanja o konkretnim detaljima o radu na predstavi ili o životu grupe.

Drugi festivalski dan, subota 26. veljače, otpočet će nastavkom radionice »Improvizacija i kazalište« a u kasnijem dijelu programa svoje će predstave prikazati Kazališna sekcija Zajednice Hrvata u Makedoniji – Skopje s predstavom »Escajg«, autorice i redateljice *Irene Dorčeve*. Kazališna predstava »Koliko smo, to smo« kazališne grupe »Dugava« iz Pinkovca u Austriji, autora *Augustina Blazovića* i redatelja *Brune Radakovića* zatvorit će program druge večer festivala nakon koje ponovno slijedi

sumiranje u vidu otvorene pozornice »Pitajte nas o nama!«.

Posljednji dan festivala 27. veljače otpočet će završnim dijelom radionice »Improvizacija i kazalište«, poslije čega slijedi službeno zatvaranje Festivala.

»Ero s onoga svijeta« u SNP-u

Srpsko narodno pozorište će u Spolu-sezoni 2005. godine početi ciklus »Opera gala«, tijekom koga će se publici predstaviti umjetnici koji su prije nego što su postigli svjetski renome bili česti gosti SNP-a ili su u Novom Sadu debitirali. Namjera kazališta je da kroz ciklus ostvari kontakte s drugim operskim kućama u kojima bi gostovali izabrani umjetnici Opere SNP-a. Opera »Ero s onoga svijeta« *Jakova Gotovca* u režiji *Egona Savina* otvorit će ciklus »Opera gala« 26. veljače. Izvođenje te opere upotpunit će i gosti, među kojima je i zagrebački dirigent, skladatelj i muzikolog *Zoran Juranić*. Juranić je ravnatelj Opere Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu i umjetnički savjetnik Opere HNK u Osijeku. Jedan od gostiju bit će i tenor iz Zagreba *Miljenko Đuran*, kao i sarajevski operni pjevač sa značajnom internacionalnom reputacijom *Ivica Šarić* koji je i ministar za kulturu Kantona Sarajevo.

Zoran Juranić

»Maškare« u Rumi

U subotu 5. veljače u prostorijama HKPD »Matija Gubec« u Rumi održane su ovogodišnje tradicionalne »Maškare«, običaj koji se u ovom Društvu obilježava i slavi otkako ono postoji. Kao i svake godine i ovaj put se mogao vidjeti niz lijepih i zanimljivih maski koje su nosili kako djeca tako i odrasli, a žiri je i ovoga puta imao težak zadatak da izabere najbolje i dodijeli im prigodne darove. Prostorije Društva su i ovoga puta bile pretijesne da prime sve članove ali i prijatelje društva koji su riješili da uz glazbu rumskih tamburaša provedu još jednu nezaboravnu večer koja je potrajala do ranih jutarnjih sati.

»Šokačko sijelo« u Županji

U Županji je i ove godine od 14. siječnja do 8. veljače održano tradicionalno 38. po redu »Šokačko sijelo«. U okviru ove kulturne manifestacije publici se predstavio Veliki tamburaški orkestar HKPD »Matija Gubec« iz Rume na čelu s dirigentom i umjetničkim voditeljem *Josipom Jurcom* i vokalnim solistima *Marijom Benčić* i *Dušanom Stuparom*.

Osim orkestra iz Rume nastupili su i najpoznatiji hrvatski tamburaški sastavi »Gazde«, »Dike«, »Slavonski bečari«, »Žute dunje«, »Kristali«, »Patria« kao i tamburaški orkestar iz Subotice »Sinovi ravnice«. Ukupan glazbeni dojam upotpunili su svojim nastupom izuzetni vokalni solisti *Vera Svoboda* i *Šima Jovanac*.

N. J.

Ovogodišnje »Šokačko prelo« u Bačkom Bregu

Bereška večer za pamćenje

Za dobro raspoloženje bili su zaduženi »Bereški tamburaši« uz koje je nastupila i gošća iz Osijeka, popularna pjevačica tamburaške glazbe Marta Nikolin * Uz pjesmu i ples, zabava u duhu šokačke tradicije trajala je do kasno u noć te je za pretpostaviti da su gosti na kraju još jednog »Šokačkog prela«, zadovoljno mogli otići svojim kućama

Promocija knjige o Društvu

U subotu 12. veljače u dvorani HKPD »Silvije Strahimir Kranjčević« u Bačkom Bregu održano je osmo po redu, tradicionalno »Šokačko prelo«.

Prelu su bili nazočni generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici *Davor Vi-diš*, predsjednik SO Sombor *Jovan Slavko-vič*, zamjenik pokrajinskog sekretara za upravu, propise i nacionalne manjine *Đorđe Čović*, dopredsjednik HNV-a *Stipan Šimunov*, predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić*, predsjednik Svetskog sajma pčelarstva *Stipan Pekanović*, župnik župe Sv. Miho-vila u Bačkom Bregu vlč. *Davor Kovačević*, te predstavnici društava – HKUD

Splet šokačkih igara

»Vladimir Nazor« iz Sombora, KUD Hrvata »Bodrog« iz Bačkog Monoštora, KPZH »Šokadija« iz Sonte, kao i brojni gosti iz Vojvodine, Mađarske (Vodenica-Baćin, Baja, Santovo) i Hrvatske (Bektež, Petrijevi, Marijanci, Beravci).

U punoj dvorani, na samom početku programa koji je vodio predsjednik Društva Adam Tubić održana je promocija knjige »Hrvatsko kulturno prosvjetno društvo 'Silvije Strahimir Kranjčević' u Bačkom Bregu« autora Ivana Kovača i Marina Katačiča koja je tiskana zahvaljujući pomoći Hrvatske matice iseljenika iz Zagreba. U predstavljanju ove knjige Matija Đanić je istaknuo kako knjiga govori o povijesti Društva koja je istovremeno i povijest sela i manjinskog naroda koji ovdje živi, a posvećena je onima koji više nisu s nama te je stoga cilj knjige da ostane kao prikaz i mlađoj generaciji.

U nastavku programa preljsku pjesmu »Sve nas je manje« autora Zlatka Gorjanca pročitao je Ivana Ivošev. Predstavili su se i članovi sekcije recitatora, koji su nastupili na prošlogodišnjoj Pokrajinskoj smotri recitatora na hrvatskom jeziku u Subotici: Milica Lerić, Andrijana Dekić, Ines Košec, Ivana Ivošev i Branislava Daraži.

Potom su se publici predstavili i najmlađi članovi folklornog odjela domaćina koji su odigrali splet šokačkih igara. Ovom prigodom je po prvi puta u Bačkom Bregu javno izvedena i himna Društva koju je napisao Željko Gorjanac, a otpjevao mladi Damir Gorjanac.

Za dobro raspoloženje bili su zaduženi »Bereški tamburaši« uz koje je nastupila i gošća iz Osijeka, popularna pjevačica tamburaške glazbe Marta Nikolin.

Domaćini su organizirali bogatu tomboļu, a u sklopu zabavnog programa priređene su i humoristične nagradne igre, kojih nije bila pošteđena ni zvijezda večeri Marta Nikolin.

Uz pjesmu i ples, zabava u duhu šokačke tradicije trajala je do kasno u noć te je za pretpostaviti da su gosti na kraju još jednog »Šokačkog prela«, zadovoljno mogli otići svojim kućama.

Davor Bašić Palković

Humoristične igre

Uzvanici prela

Marta Nikolin i Bereški tamburaši

Ples kao simbol zajedništva

Premijera »Ždripca zlatne grive« u Tavankutu

Predstava koja i dalje živi

*U sklopu Dana OŠ »Matija Gubec«, Dramska je sekcija izvela predstavu »Ždribac zlatne grive« *
Sama priča, koja je bila osnova predstavi, narodna je bajka koju je čuo i zapisao Balint Vujkov *
Gledatelji su uživali, a djeca, glumci, su se zapravo igrali i to dalo ljepotu i spontanost *
Svoj trud mladi glumci iz Tavankuta će pokazivati i u drugim školama*

Piše: Rajko Ljubić

Utorak, deveti veljače, dvije tisuće pete godine bio je divan zimski dan u Tavankutu. Sunce je sijalo i vedrina neba se gotovo osjećala. Bać Mate, kako Tavankučani od milja zovu bistu *Matije Gupca* u dvorištu osnovne škole koja nosi njegovo ime, kao da je i sam uživao u tom suncu. Ubrzo su ga opkolila djeca i na njegov postament položila vijenac. Bio

va iz škole koji su ih veoma pažljivo gledali i slušali. Sama priča, koja je bila osnova predstavi, narodna je bajka. Čuo ju je i zapisao *Balint Vujkov*, možda baš u Tavankutu, prije oko šezdeset godina. I sada se ta bajka u punom sjaju vratila među pra-pranuke onih koji su je smislili i generacijama kroz usmeno »pripovijedanje« prenosili i čuvali.

nije bilo teško govoriti tekst na ikavici, jer njeni majka i dida tako skoro stalno divane. *Marku* je bilo sve super i želio bi ponovo raditi novu predstavu. Najviše mu se dopala njegova uloga, ali i kako su svi ostali glumili.

ZADOVOLJSTVO DJECE: *Ljubica Vučković*, nastavnica u školi, podnijela je veliki teret rada na ovoj predstavi. Uvježbavala je tekst s djecom, vodila brigu o ispravnom akcentiranju i izgovoru manje uobičajenih riječi i koordinirala raspored proba.

Ljubica je ovako sažela svoje dojmove nakon predstave: »Ova današnja premijera je ispala najbolja od svih proba koje smo imali. Tako to i treba biti, a djeca su se stvarno potrudila i svladala tremu i pokazala ono najbolje svojim drugarima. Meni ovaj rad nije teško pao, jer vidim da mladi imaju volje i želje angažirati se, a osobito kada se vide rezultati i kada su oni zadovoljni, kao što su sada. Mislim da i dalje treba njegovati ovakve predstave i to kako na dijalektalnoj ikavici tako i na književnom hrvatskom jeziku. Djeci jako paše ikavica, mada ona nestaje čak i u Tavankutu. Predstave jako dobro dolaze da to znanje izgovora i akcentiranja održe živim.

Ono što je sada njima potrebno je podrška starijih, koji su više zaokupljeni svakidašnjim životom i ne stignu obraćati pažnju na potrebe mladih. Druga stvar je potreba za prostorom, adekvatno velikim i zagrijanim, jer je sada djeci hladno u Domu kulture. To bi za početak, za amaterizam bilo dovoljno, dok bi kasnije trebalo razmišljati i o stručnoj pomoći koja je također neophodna«.

USTALITI DRAMSKU SEKCIJU: *Franjo Vujkov* je sin Balinta Vujkova i kao nasljednik očevog »blaga« veliku brigu polaže na zaostavštinu, a osobito na jednu od najvećih želja njegovog oca: vratiti sakupljene bajke tamo gdje su one i nastale, u narod. Stoga se rado odazvao pozivu i prisustvovao ovoj premijeri.

Znakovita pobjeda: izvedena je predstava »Ždribac zlatne grive«

je to znak sjećanja na dan kada je bać Mate poveo svoje seljake iz sela vrlo sličnih Tavankutu u bitku za dostojan i bolji život. Bilo je to prije skoro petsto godina, a sve bitke ni do danas nisu završene. Još i sada se mora tući za tako jednostavno pravo, kao što je učenje i upotreba svog materinjeg i književnog jezika bez straha i zaozračivanja od negativnih reakcija okoline.

No danas je bać Mate mogao odahnuti: jedna nevelika, ali znakovita pobjeda je izvojevana. U sklopu proslave Dana OŠ »Matija Gubec«, Dramska je sekcija, koju čine učenici osmih razreda, izvela predstavu »Ždribac zlatne grive« na dijalektalnoj ikavici. I dobili su veliki pljesak od drugo-

UTISCI: Predstava traje trideset minuta i u brzom ritmu se smjenjuju scene pune drame, smijeha i akcije. Do samog kraja, kada dobrota i ljubav pobjeđuju, a junaci dobiju ono što su zaslužili: dug i sretan život.

Nakon predstave porazgovarao sam s glumcima, pa mi je tako *Emilija Muranji* kazala da je jako uživala u igri i da joj je bilo najljepše što su zajedno sve odradili i što su super odradili. Sviđa joj se i ova priča i lutke, ali najviše njena »Babu«, lutka s kojom je radila. *Sunčica Kopunović* mi je kazala da prvo nije htjela bit »mlika-rica«, a sad jako voli svoj lik i drago joj je što je sudjelovala u ovome. *Maji Stantić*

Peoslava je završena, svjetla pogašena, ali predstava će i dalje živjeti

Pitao sam ga kakav je dojam na njega ostavila predstava: »Kada se uspoređi ova predstava s onom odigranom u Dječjem kazalištu u Subotici prije dvije godine, mora se kazati da je ova predstava odigrana u fiskalturnoj dvorani, što nije adekvatan prostor. Ali usprkos tome kao i činjenici da je to skupina djece koja to ne radi stalno, efekt koji je postignut za kratko vrijeme je možda i značajniji od onog što se odvijalo pod visoko stručnim vodstvom u Dječjem kazalištu. Za mene je izuzetno značajno to što se bunjevačka »pripovitka« sa svojim dijalektom vratila u mjesto koje predstavlja utvrdu naše ikavice. Jer ako ikavica nestane u Tavankutu, niti u Bačkoj je više nigdje neće biti. Mislim da je ovo pravi korak, jer djeca, kako sudionici i gledatelji, izuzetno prihvaćaju ovakav tekst. Gledatelji su uživali, a djeca, glumci, su se zapravo igrali i to je dalo ljepotu i spontanost. Ako je ovo bio prvi korak, ima jako puno razloga da se upravo u ovoj školi ustali dramska sekcija koja će uključiti i drugu djecu i dati prilike talentima da se pokažu i iskažu i koje ćemo moći jednog dana uputiti i na glumačke akademije. U današnjoj predstavi došla su do izražaja barem četiri djeteta čijeg talenta možda nitko nije bio svjestan. Ako se tako nastavi i u drugim školama, dobili bismo jedan rudnik mogućih glumaca i za amaterske skupine i za dječje kazalište, a što da ne, jednog dana i za hrvatsku dramu i veliko kazalište.«

BUNJEVAČKA IKAVICA: *Stanislava Stantić Prčić* je vršiteljica dužnosti ravna telja osnovne škole u Tavankutu od prvog

veljače ove godine. Zamolio sam je za malo podataka o školi: »Škola u Tavankutu je osnovana 1847. godine. Danas imamo tri objekta – tu u Tavankutu, u gornjem Tavankutu i Ljutovu. Djece ukupno ima oko 450, nastava se odvija na srpskom i hrvatskom jeziku. Na žalost broj djece je u stal-

djelo se to na djeci. Rado su odradila ovu predstavu baš zato što im to fali i što im je to blisko i u čemu oni nalaze sebe. Bunjevačka ikavica je dijalekt kojim djeca govore i prvi put se dogodilo da oni mogu u školi plasirati nešto što je dio njih samih. Mislim da bi trebalo nastaviti u tom pravcu, poticati ih, primijetiti njihov trud i nagraditi ih tako što će tu svoju igru pokazati i drugima. Potrebno je uvesti i mlade i stvoriti jednu tradiciju. Dobro bi bilo kada bi škola postala prepoznatljiva po dramskoj sekciji koja neguje dijalektalnu ikavicu, govor Bunjevaca koji žive u ovom kraju. Inače postoji kontinuirani rad nastavnika ove škole u njegovanju i književnog hrvatskog jezika i ikavice i to na satovima hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture. Tako da se nikako ne može kazati da je bunjevačka ikavica potisnuta ili zaboravljena u radu s djecom. Upravo suprotno, sve je više prilika gdje se djeca upućuju da punom snagom sudjeluju u njegovanju svojih običaja i materinjeg jezika. Sama djeca sve to jako dobro primaju i primala bi još i više, samo kad roditelji shvate.«

Proslava je završena, svjetla pogašena, ali predstava će i dalje živjeti. Svoj trud mladi glumci iz Tavankuta će pokazivati i

Djeca, glumci su se zapravo igrali i to je dalo ljepotu i spontanost

nom padu, pa će iduće školske godine u Tavankutu biti samo 12 prvaka od nekadašnjih tri razreda. S ovom današnjom proslavom Dana škole izuzetno sam zadovoljna i zahvalna. S ovom predstavom smo dobili nešto što nam već dugo nedostaje. Vi-

u drugim školama i ovo je poziv svima zainteresiranim da ih prime makar i u svoje gimnastičke dvorane, i otplove, na pola sata, u svijet bajke. A, bać Mate će i dalje stajati u dvorištu tavankutske škole i možda o nečemu brinuti. ■

O položaju i ulozi subotičkih intelektualaca

Pandorina kutija

Najčešće, pokretači hajke na intelektualce bili su članovi Saveza boraca * Ljudi su bez razloga odstranjivani s posla, oduzimane su im putovnice, zabranjivana djela, kao i mogućnost objavljivanja* Knjige su odnošene u podrum Gradske kuće, a potom na otpad

Piše: Vojislav Sekelj

U prošlom broju »Hrvatske riječi« načinili smo trijadnu podjelu intelektualaca. Međutim, postoji još jedna pogubnija podjela po intelektualce, ona generacijska, koja ima odraz na stanje kulture i duhovnog stanja u ovome podneblju sve do danas. Generacija rođena uoči Drugoga svjetskoga rata slovi kao generacija »autsajdera«. Nisu dobili svoju »stvaralačku« šansu od onih koji su sjedili u prvim redovima na raznim plenumima i kongresima i od njima vjernih trabanata. Pisali su oni, i stvarali dobra djela, to im se na neki način i priznavalo, ali do nekog značajnijeg položaja i moći odlučivanja na planu kulture nisu dospjevali. Rampa je bila spuštena. Ta njihova kvalitetna djela bila su označavana kao opasni slučajevi po pitanju »održavanja bratstva i jedinstva«. Samo djelo po sebi nije bilo bitno, važna je bila 'nakana', kao i imena autora s prizemnim pitanjem: što su zapravo oni s djelom htjeli? Tako od njihove 'nakane', pa do suđenja, put nije bio dug. I sudilo se! Procesiuralo!

Generacija rođena poslije Drugoga svjetskog rata, također biva uskraćena. To je generacija stvaralaca izgubljena ili žrtvovana za politički establišment, ona se nije smjela paćati u polje kulture, jer »kultura da, ali ne stvaraočima« – deviza je toga vremena. I tako, izgubljena generacija stvaralaca ponijela je etiketu nepodobnih. Generacija koja dolazi poslije, a sazrijeva u jeku »jogurt revolucije«, 'bačena' je generacija. Duhovne i kulturne vrednote se srozavaju, vladajuća politička garnitura se plaši europeizacije. Što ostaje mladima – put u Europu. Nacionalizam nezadrživo osvaja sve pore i ćelije društva. Nadire po liniji tla i krvi. Posljedica navedenoga jeste prekid kontinuiteta i u taj inter-regium se ubacuju neki novinari i razna »podobna« piskarala i truju svijest inače kritički »nesposobnog« i nepripremljenog pučanstva, a programiranog raditi u korist vlastite štetne. Na žalost i odradili su. U ovome raspo- nu, položaj i mjesto subotičkih intelektualaca-stvaraoca ima posebnu težinu. Ovom prigodom, na fonu literature, uzmimo period od 1971., hrvatskoga proljeća, pa do »jogurt revolucije«.

ŠIKANIRANJE: U Subotici se od 1971. intelektualcima ne prilazi ad rem već an homine. Jer djela za optužbu, obzirom na kasnije posljedice ne postoje, ali stoga postoje ljudi, postoje neke mutne i nedefinirane nakane, s aromom, »ta oni ipak nešto hoće«. A to »hoće« već u sebi nosi prizvuk »kontra-revolucije«, »separatizma« i sličnih nebuloza. Zeleno svjetlo otvara rečenica: »Što ti Bunjevci na sjeveru Bačke opet hoće«. Pandorina kutija je otvorena. Najčešće, pokretači hajke na intelektualce bili su članovi Saveza boraca,

Sudbina knjige: Nakon podruma na otpad

koji su po mjesnim zajednicama raspravljali i filovali po svojoj želji i zardalom okusu. Bilo je važno neprijatelja imenovati, a poslije je to »verificirao« Socijalistički savez, dok je egzekutor bio Savez komunista. Nepostojanje činjenične, konkretne krivice je za ovdašnje intelektualce bila velika krivica, jer su bili krivi stoga što nisu krivi. Ljudi su se bez razloga odstranjivani s posla, oduzimane su im putovnice, zabranjivana djela, kao i mogućnost objavljivanja, a bilo je i drugih šikaniranja, koja su išla toliko daleko da se pratilo tko se s kim druži i sastaje. Otiskane knjige, za nas kapitalne vrijednosti nakon tiska, odnošene su u vlažne podrum Gradske kuće, a potom na otpad kao stari bezvrijedan papir.

OPASNA LITERATURA: Knjige Geze

Kikića: »Antologija proze bunjevački hrvata« i »Antologija poezije bunjevačkih Hrvata«, zbirka narodnih pripovjedaka *Balinta Vujkova* »Cvijetovi mečave« i već složena i prelomljena zbirka pjesama *Lazara Merkovića* našle su se na indeksu komunista. Bila je to opasna literatura, zapravo imena autora. S javne i kulturne scene rukom moćnika su brisani: *Matija Poljakić*, *Balint Vujkov*, *Geza Kikić*, *Lazar Merković*, *Petko Vojnić Purčar*, *Naco Zelić*, *dr. Vinko Perčić*, moja malenkost i mnogi drugi. Jednom prigodom u Zagrebu sam o tome lamentirao kako je Zagreb ipak bolje prošao nego Subotica, jer u Subotici brisati cvijet inteligencije od stotinu imena je katastrofa, jer od tada više nije postojala stvaralačka, a ni kritička masa, koja bi mogla uspostaviti nov kontinuitet. U ljude je ušao strah, jer ako su takva imena tako prošla, što da očekuju anonimni? Nastupio je vakuum, koji traje do danas. Osvrnimo se na izdavačku politiku časopisa za umjetnost, kulturu i društvena pitanja »Rukovet«. Časopis je 'uređivao' Komitet SK na čelu s *Vladimirom Stevanovim*. U tom periodu jedino kulturno umjetničko društvo Hrvata »Bunjevačko kolo« biva pod udarom. Odmah se iz naslova briše prefiks hrvatsko, a umjesto umjetničko, stavlja »umetničko« društvo. Groteskno, u dva mandata predsjednici tog »umetničkog« društva »Bunjevačko kolo« bivaju Mađari. U cijeloj hrvatskoj populaciji u ono vrijeme ne nalazi se ni jedan »pošten Hrvat« koji bi tu funkciju mogao obnašati. Sic! Situacija po stvaraoce i inteligenciju je ponižavajuća. Postaju persona non grata u vlastitom gradu.

Muči me Haškova dilema, kada je pisao kronologiju »Stranke umjerenog napretka u granicama zakona« Treba li ljude imenom prozivati ili prešućivati, no bez konkretiziranja, to je mlaćenje prazne slame. Bez želje sa osvetom, već tek da se zna, ali o konkretnim imenima pisat ću u sljedećem nastavku, a u međuvremenu se nošim idejom osnivanja »Stranke umjerene gluposti u granicama nepostojećih zakona«.

Nastavit će se

Čurić može bolje

Pisac lake ruke

Roman je zakucavanje iz kontre – to je spoj Čurićevih opsesija: kvaziautobiografije, koja mu odista leži, odrastanja i povjeravanja čitatelju, što je trenutno pomodarski hir osječkih autora, te sporta. No, uvjeren sam da Čurić može bolje – u narednom će romanu uknjižiti tricicu. Ako promjeni urednika i savjetnike

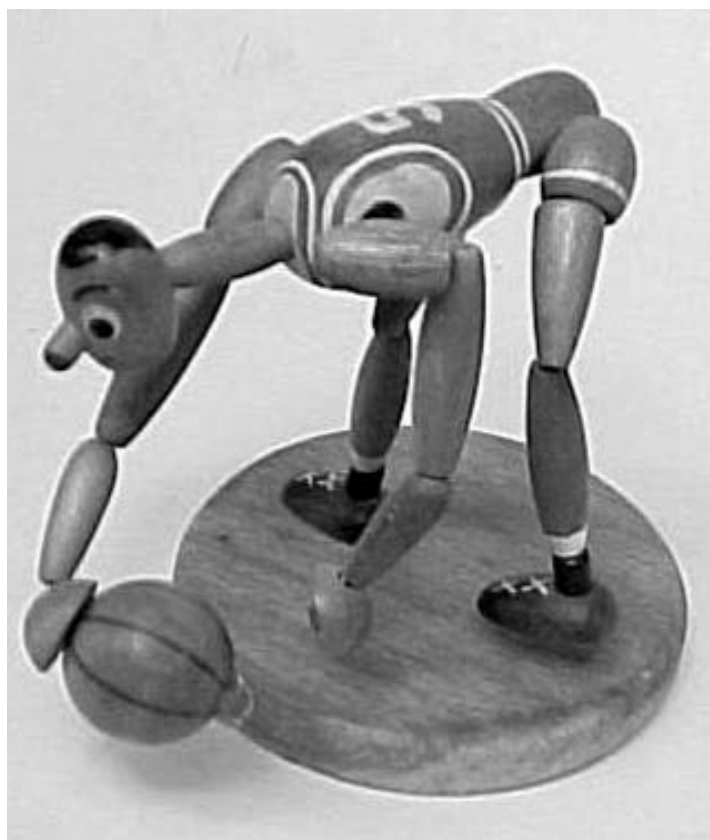
Piše: Zdenko Samaržija

Mirko Čurić, Đakovčanin, nije nepoznat autor. Objavio je nekoliko proza (»Povratak u doba jazza« i »Pavelićeva oporuka«) te monografiju o đakovačkoj košarki (KK Đakovo 1974. -1994.) te sijaset kritika razasutih diljem novina te slavonskih godišnjaka i časopisa, koje je, na žalost, ukoričio – kri-tike kratko traju, kolumne su uradci lucidnih; grijeh je pretakati ono što je jednom vremenu nasušno, a drugom vremenu nepotrebno i pomalo blasfemično.

Čurićev roman *Košarkaš* na mjesecu, kojeg su zajednički izdali ogranci Matice hrvatske iz Osijeka i Đakova te tiskarska tvrtka Grafika iz Osijeka popratio je *Goran Rem* riječima kako je Čurić pisac lake ruke, što se za Rema, koji piše nerazumljivo, ne može reći. Roman je uknjiženi koš iz kontre – to je spoj Čurićevih opsesija: kvaziautobiografije, koja mu odista leži, sporta, te odrastanja i povjeravanja čitatelju, što je trenutno pomodarski hir osječkih autora (*Cvenić* je za pisanje o odrastanju dobio čak i pulsku Arenu, *Matovinićka* je objasnila sve svoje laži; te uspješnice samo pokazuje skromnu zahtjevnju razinu kritičara te prostodušnost hrvatskih čitatelja; »formu i sadržaj je uskladio, kao da nije odavde«, napisao je nedavno kritičar čije ćemo ime spomenuti na kraju ovog skromnog prikaza, za pisanje *Stanka Andrića* u »Dnevniku iz JNA« i drugim glosama i arabeskama). Čurić je autor pun nostalgije koji vrlo sugestivno piše u prvom licu.

PETA OSOBNA ZA KOŠARKAŠA: Prvo lice romana »Košarkaš na mjesecu«, dakle, sam ne-baš-perspektivni košarkaš, priženio se u bogatu kuću. Seli se u Metropolu – ni u Slavoniji mu ništa nije nedostajalo – te traje uz ženu-psihičkoga bolesnika, kojoj racionalni svijet ne predstavlja stvarnost (možebitna šizofrenija, ali ne mora biti), te punca kleptomana, čija se djelatnost ozakonila plaštom poduzetništva. I dugo se u tom romanu ništa ne događa, osim što su svi likovi, doslovce, produljili mladost. Nije problem ako netko sa 18 godina postane koncertni majstor ili sa 20 zna što hoće – problem je ako netko s 40 ide u disko, ako medijima vladaju vječni mladenci. I dok se čitatelj pomalo već ljuti na dosadnu, uljulkanu bezličnu hrvatsku stvarnost preslikanu u roman »Košarkaš na mjesecu«, glavni junak, ako je junak, ako je lik, ako je košarkaš, dobio je petu osobnu kod supruge. I nađe se na onom mjestu koje je svojim radom i zaslužio – dakle nigdje.

STVARNOST ČETRDESETOGODIŠNJAKA: Imao sam čast upoznati mnoge takve produžene mladiće i tridesetogodišnjakinje s manirama adolescentica. Bojim se priznati, ali živim u sredini kakvu je Čurić opisao; tatini sinovi i mamini sinovi i sinovi ma-

Hoće li pisac uknjižiti tricicu?

minih ljubavnika uzeli su pozicije vječne mladosti. I ne rađaju više djecu – čekaju dozvolu za kloniranje. Ako je Čurić u mnogim elementima strukture romana promašio, što je promaklo i uredniku Cveniću i kritičaru Remu sugerirati Čuriću dok je još bilo vrijeme, odlično je opisao bezličnu i bezizražajnu hrvatsku stvarnost četrdesetogodišnjaka.

Roman nije bog zna što, Čurić nije uzdanica slavonske književnosti, nije ni slavonska književnost na svjetskoj razini, osim često spomenutog izuzetka Andrića te svakim danom boljeg kritičara i kroničara kojem ne treba dati šansu – izborio se sam; *Darija Grčića* (to je onaj kritičar na kojeg valja obraditi pozornost). Međutim, uvjeren sam da Čurić može bolje – u narednom će romanu uknjižiti tricicu. Ako promjeni urednika i savjetnike te fabulu počne rastakati prije pedesete stranice, a ono prepričano pretvori u dijaloge.

O knjizi »Hrvatsko kulturno prosvetno društvo 'Silvije Strahimir Kranjčević'«

Vrijedan dokument o Bregu

S mnogo razloga je u pogovoru knjige istaknuto da je monografija »historija Društva, ali je, istovremeno, mala historija sela i jedne nacionalne manjine« * Iznijeti sadržaji ovog djela u cijelosti se baziraju na dokumentima s točno navedenim datumima, nositeljima aktivnosti, sadržajima i slično

Piše: mr. Matija Đanić

HKPD »Silvije Strahimir Kranjčević« u Bačkom Bregu izdalo je monografiju svoga Društva. Autori teksta su *Ivan Kovač* i *Marin Katačić*, tisak »Garden Printa« u Somboru 2004., a izdavača zastupa *Adam Tubić*, predsjednik Društva. Tekst je lektorirao profesor *Milenko Popić*, tiraž iznosi 500 primjeraka, obim 194 stranica, a sadrži i 100 fotografija. Knjiga je štampana zahvaljujući pomoći Hrvatske matice iseljenika iz Zagreba.

Autori monografije su tajnici Društva – nekadašnji i sadašnji. Ivan Kovač je sačinio prvi dio teksta, zaključno s 1969. godinom, a Marin Katačić drugi dio – od 1970. do današnjih dana. Monografija je pisana na osnovu dostupne dokumentacije, sačuvane u Bačkom Bregu, Somboru, Novom Sadu ili nekom drugom mjestu, a navedena je u prilogu.

OČUVANJE OD ZABORAVA: S mnogo razloga je u pogovoru knjige istaknuto da je monografija »historija Društva, ali je, istovremeno, mala historija sela i jedne nacionalne manjine«. Djelo je namijenjeno »Onima kojih nema« kako bi se njihov rad, trud i doprinos Društvu sačuvao od zaborava.

Bački Breg je malo seosko naselje smješteno na tromedi Vojvodine (SiCG), Mađarske i Hrvatske. Prema posljednjem popisu iz 2002. godine u njemu je živjelo 1388 stanovnika, dok je primjerice 1921. ovdje bilo 2604 žitelja. Za ovo, relativno kratko vrijeme, broj je stanovnika skoro prepolovljen. Izmijenjena je i ukupna struktura njegovih pučana, pokraj ostalog i nacionalna. Pri prvom popisu oko 76 posto njegovih stanovnika bili su Hrvati, dok ih danas ima 53,17 posto. Granice koje ovdje još uvijek razdvajaju, a ne spajaju narode i države, utjecale u i utječu na ukupan društveni i gospodarski razvoj sela. Bez danska tiskara je ovdje imala svoj pogon, koji sada ne funkcionira, a propala je i Zemljoradnička zadruga. U selu ne postoji niti jedna radna organizacija koja bi an-

gažirala radno sposobno stanovništvo. Ovi, ali i drugi razlozi, uvjetovali su opadanje broja žitelja ovog malog mjesta.

Najstarije kulturno-prosvjetne aktivnosti u selu vezuju se za austrougarski period, premda je malo dokumenata iz tog razdoblja. Stvaranjem zajedničke jugoslavenske države aktivnosti na ovom planu se intenziviraju. Nacionalna svijest stanovništva se u većoj mjeri pokreće, te se aktivnosti u velikoj mjeri usmjeravaju ka matičnom narodu. Hrvatska seljačka stranka, s sjedištem u Zagrebu, sve više stiče pristalice i u ovom naselju. Putem nje je i poticana

Društvo je imalo brojne nastupe u Bregu, kao i van njega. U mjestu su organizirana brojna predavanja prigodne i raznovrsne tematike, značajna za podizanje kulturne i nacionalne svijesti ovog vrijednog naroda. Aktivnost Hrvatskog prosvjetnog društva »Seljačka sloga« ugašena je okupacijom Jugoslavije 1941. godine.

HRVATSKI PREDZNAK DRUŠTVA: Nakon oslobođenja ponovno se rasplamsa vaju aktivnosti. Kulturno-prosvjetni amaterizam se sve više i više razvija. Obnavljanjem Hrvatske kulturne zajednice, koja je okupljala hrvatska kulturna društva i in-

djelatnost na kulturnom i prosvjetnom planu. Hrvatsko-prosvjetno društvo »Seljačka sloga« osnovano u Zagrebu 1925. godine, već 1927. se osniva i u Bregu. Sa svoje tri sekcije: diletantskom, zbornom i folklornom ono se razvilo u značajnu i raznovrsnu aktivnost, a povezanost s Zagrebom bila je neprekidna i veoma značajna.

stitucije na teritoriji Bačke i Baranje, i u Bačkom Bregu se aktivira rad. Za potrebe Doma kulture, pod imenom Hrvatski kulturni dom, u selu je 1945. godine adaptirana jedna napuštena zgrada, te na nju postavljen navedeni natpis. Petog kolovoza 1947. godine održana je i osnivačka skupština Hrvatskog kulturnog društva. U

Knjiga koju će Berežani nabaviti zbog sebe, svoje djece i potomstva

pravilima ovog Društva (član 3.), uz ostalo stoji: »društveni jezik je hrvatski, a pismo latinica«. Politička klima u zemlji doprinijela je da se nakon dvije godine hrvatski predznak društva briše. Godine 1952. naziv Društva je dopunjen te je glasilo Kulturno prosvjetno društvo »Silvije Kranjčević«. Konačno, 21. siječnja 2004. godine Društvu se vraća hrvatski predznak te ono sada glasi Hrvatsko kulturno prosvjetno društvo »Silvije Strahimir Kranjčević« u Bačkom Bregu.

Od svoga osnivanja 1947. godine aktivnost Društva je bila raznovrsna i, uglavnom, stalno u usponu. Posebno su za paženi rezultati kazališne i folklorne sekcije, što ne znači da i druge aktivnosti nisu postizale lijepe rezultate. Opće aktivnosti Društva i njegovih pojedinih segmenata velikim su djelom zavisile od ukupnog stanja u državi i društvu. Kada su uvjeti bili povoljni i rad Društva je bio bolji i obratno. Ratno stanje devedesetih godina se negativno odrazilo na opću situaciju u selu, što je imalo odraza i na rad Društva. Sa zadovoljstvom se može konstatirati da su posljednjih godina stvoreni uvjeti za ukupnu sigurnost i bolje djelovanje.

1997. godine Društvo je obilježilo svoj zlatni jubilej – 50. obljetnicu djelovanja. U godinama nakon toga organizirana su broj-

na gostovanja i nastupi diljem Hrvatske (primjerice na »Đakovačkim vezovima«, »Vinkovačkim jesenima«, Međunarodnoj smotri folkloru u Zagrebu, nastupima u Novom Vinodolskom, Bribiru i dr.), više gostovanja u Mađarskoj i Austriji. U selu su redovito organizirane »Šokačko prelo«, »Mikini dani« i druge manifestacije. Kao rezultat svih aktivnosti u 2004. godini uslijedilo je i usvajanje sadašnjeg imena Društva.

DOKUMENTACIJA O AKTIVNOSTIMA: Iznijeti sadržaji ovog djela u cijelosti se baziraju na dokumentima s točno navedenim datumima, nosiocima aktivnosti, sadržajima i slično. Točno su navedeni nastupi pojedinih sekcija u selu, mjestima Vojvodine, diljem bivše Jugoslavije, Mađarskoj, Austriji, a od devedesetih godina minulog stoljeća u Hrvatskoj, počevši od Baranje i Slavonije, do Zagreba i primorskih gradova. Isto su tako navedena i sva gostovanja drugih KUD-ova iz zemlje i inozemstava u Bačkom Bregu, kao i profesionalnih kazališta, pjevača i drugih umjetnika. Citirani su i novinski članci koji daju ocjenu o nastupima Berežana na strani i slično.

Značajna je djelatnost Društva izražena i na održavanju objekata. Nova zgrada Doma građena je, u zavisnosti od raspo-

loživih financijskih sredstava, između 1960. i 1965. godine. Izuzetno vrijedan spomenik najpoznatijem bereškom muzičkom virtuozu, čuvenom *Miki Ivoševu Kuzmi* izgrađen je 1998. u prirodnoj veličini. U njegovu se čast svake godine redovito održava i manifestacija »Mikini dani«. Također, 2004. godine na rodnoj kući književnika *dr. Ante Jakšića* otkrivena je spomen ploča.

Kako je već istaknuto želja autora knjige je bila da raspoloživu dokumentaciju stavi na uvid članstvu i drugoj javnosti. Pri tome se, ponegdje, išlo u nepotrebno detaljiziranje, prvenstveno u onim godinama neposredno nakon rata, tijekom 1945. i 1946.

Od 1927. godine do danas, hrvatski je predznak u nazivu Društva tri puta istican. Kada je prije godinu dana prihvaćeno ime sa hrvatskim predznakom, mišljenja imo da je tekst monografije trebalo dati u hrvatskoj ijekavici.

U prilogu knjige tiskano je i 7 preljskih pjesama *Zlatka Gorjanca*, člana Društva.

Zahvaljujući donacijama, cijena knjige je veoma popularna, svega 250 dinara. Iz tih razloga očekujemo da će se ovaj vrijedan povijesni dokument Društva naći u svakoj kući vrijednih Berežana. Oni će je nabaviti radi sebe, svoje djece i potomstva.

U novom broju revije »Matica«

Učenje hrvatskoga kao drugoga jezika

Mi smo jedan od naroda s najvećim brojem onih koji svoj materinski jezik uče u inozemstvu, pa im on postaje drugi jezik, iznosi dr. sc. Zrinka Jelaska * Višejezični »Morfološki rječnik« i rukopis knjige »Hrvatski kao drugi i strani jezik« pripremljeni za tisak

Mjesečna revija »Matica« Hrvatske matice iseljenika za hrvatske zajednice u svijetu, čiji je glavni urednik *Nenad Zakarija*, u siječanjском broju 1. za 2005. godinu, donosi niz priloga o aktivnostima HMI u svijetu i domovini, O Hrvatima u svijetu, te iz oblasti školstva, znanosti, kulture, gospodarstva i sporta.

O posjetu HMI Hrvatima Crne Gore piše *Branka Bezić Filipović*, kada su u suradnji sa splitskim uredom Hrvatske matice iseljenika i pod pokroviteljstvom Poglavarstva grada Splita, članovi dječjeg zbora »Srdelice« koji vodi dirigent i glazbenik *Jovica Škaro*, nastupili na koncertu u povodu Božića u katedrali svetog Tripuna u Kotoru, dok *Marija Hećimović* piše o posjetu HMI Hrvatima Vojvodine, kada je u prosincu posjećena u Somboru manifestacija 100. obljetnice Karmela i 68. obljetnice djelovanja Društva »Vladimir Nazor«, a potom su posjećene i »Šokačka večer« u Sonti i godišnji koncert HKPD-a »Matija Gubec« u Tavankutu.

KULTURA HRVATSKOGA JEZIKA: Od brojnih priloga izdvajamo razgovor s voditeljicom Sveučilišne škole hrvatskog jezika i kulture dr. sc. *Zrinkom Jelaska* o znanstvenom skupu »Hrvatski kao drugi i strani jezik«, te o rječniku i rukopisu knjige koji su pripremljeni za tisak. Prvi znanstveni skup »Hrvatski kao drugi i strani jezik«, održat će se u Zagrebu listopada 2005. godine, a organizator je Hrvatsko filološko društvo, Odjel za kulturu hrvatskoga jezika čija je voditeljica dr. Jelaska. »Mi smo jedan od naroda s najvećim brojem onih koji svoj materinski jezik uče u inozemstvu, pa im on postaje drugi jezik. Usvajanje i učenje drugih i stranih jezika u današnjoj je višejezičnoj Europi jedno od vrlo važnih područja i znanstveno, i stručno, i kulturno, ali i politički. Ako mi Hrvati ne budemo promicali sami sebe, bit ćemo negdje u zapećku. Današnje je doba za male jezike poput hrvatskoga u nečemu sretnije, jer se promiče višejezičnost, učenje manjih i malih jezika, susjednih«, kazala je dr. Jelaska o važnosti organiziranja toga znanstvenog skupa koji je važan ne

samo za Hrvatsku i za njezin odnos prema iseljenicima, nego i za udio Hrvatske u današnjoj višejezičnoj Europi.

MORFOLOŠKI RJEČNIK: Dr. Zrinka Jelaska iznijela je u razgovoru kako je višejezični »Morfološki rječnik«, čiji je autor uz *Lidiju Cvikić*, spreman za tisak. U tome morfološkom rječniku hrvatskih riječi prevedeno je najčešće značenje izabranih riječi na engleski, njemački, francuski, talijanski, španjolski i švedski. »Polaznici naše Sveučilišne škole smatraju taj rječnik jako korisnim i bit će od pomoći potomcima hrvatskih iseljenika koji ozbiljno žele naučiti hrvatski standardni jezik. A većina potomaka hrvatskih iseljenika hrvatski nije dovoljno usvojila spontano u djetinjstvu ili ranoj mladosti, nego ga trebaju naučiti da bi u njemu napredovali i njime dobro ovladali«, kazala je dr. Jelaska, napominjući kako je i rukopis knjige »Hrvatski kao drugi i strani jezik«, također spreman za tisak. Ta knjiga se bavi hrvatskim jezikom iz perspektive drugoga i stranoga jezika i u njoj se iznose znanstvene i stručne spoznaje o hrvatskome jeziku pogledom s druge strane-onih koji ga nisu spontano usvojili. »Knjiga je osim znanstvenicima koji se bave ovim područjem, namijenjena i profesorima hrvatskoga jezika na sveučilištima, ali i nastavnicima koji poučavaju hrvatski«, kazala je dr. Jelaska o knjizi u kojoj se objašnjavaju procesi učenja i usvajanja hrvatskoga kao drugoga jezika i iznose načela njegova poučavanja.

Z. Sarić

Iz knjige »Lira naiva 2004«

Katarina Miloš

Sivo nebo

Danas je sivo i sumorno nebo.
Nadvili su se strašni oblaci
i neki nemir se osjeti u zraku.
Ljudi su uplašeni,
sklanjaju se sa ulica
jer čudni zvuci dopiru iz daleka.
Ne čuje se glas ptica...
Samo vjetar donosi miris paljevine,
miris truleži je tu oko nas.
Ljudi krišom gledaju kroz zastore
i čekaju...
Još bi neko dijete pitalo -
Kakve su ovo ptice majko?
Zašto tako čudno zvuče?
Tako nevino, ne znajući što je život.
Možda je baš ono ostalo bez oca
čiji miris vjetar donosi.
Zemlja se trese,
plamen je u zraku
miris paljevine je sada jači,
miris gorućeg mesa, miris smrti.
Djeca vrište i plaču,
majke ih umiruju iako se same plaše.
Molim ti se Bože da bude ovo san,
ružan san koji sam sanjala.
Sklopim oči sa željom
da sve u trenu prođe,
da se zlo iz moga sna zбриše
jer sam i ja uplašena
i nemam koga zagrliti
osim tebe – Bože.

Katarina Miloš je rođena 1976. godine u Somboru. Završila je Višu tehničku školu u Subotici i postala inženjer mašinstva. Donedavno je bila članica folklornog odjela HKUD »Vladimir Nazor« u Somboru. Osim poezije bavi se i slikanjem.

Radovi su joj objavljivani u kalendaru »Subotička Danica« i katoličkom mjesečniku »Zvonik«. Sudjelovala je na prvom susretu pjesnika »Lira naiva 2003«.

Le Tigre – »This Island«

Strummer Records, 2004.

Ovo je treći album skupine iz New Yorka, Le Tigre, koja njeuguje prilično čudan, ali inovativan zvuk. Naime, riječ je o prilično komunikativnoj fuziji mekog punk-rock zvuka, eklektičnog popa i lo-fi elektronike.

Pjevačica Le Tigrea *Kathleen Hanna*, poznata je u svijetu alternativne glazbe iz zaleđa feminističko-pobunjeničkog rocka njezi - ne prijašnje skupine *Bikini Kill*. Na hrvatskoj glazbenoj sceni ovakvoj pojavi namjernog minimalizma analognih synthesizera, kućne produkcije, jeftinije trash melodičnosti, kičaste estetike osamdesetih, doduše s oduzetim elementima gitara, odgovarao bi fenomen ženskog dua – *Lollobrigida*. Jer, priroda njihove glazbe-

ne igre jest poigravanje s bazičnim i elementarnim kompjuterskim programima za prizivanje banalnog ritma na koji kaleme banalne melodije i isto takve tekstove. Jednostavnost prije svega...

PUNK U STILU PLESNIH KLASIKA: Većina pjesama među četrnaest, koliko ih »This Island« sadrži, odlikuje ritmička različitost tako da se u zbiru albuma sudaraju primjerice punkoidne pjesme poput »Don't Drink Poison« ili »Punker Plus« i nešto laganije varijante poput uvodne »On The Water« sve do »Viz« ili najsporije na albumu, »Tell You Now«. Na pjesmama poput »Nanny Nanny Boo Boo« se osjeća jaki breaks utjecaj, koji se manifestira prvenstveno kroz sami beat i groove pjesme, ali, uko-

liko poslušate malo bolje, shvatit ćete da je cijela pjesma aranžirana i producirana na način na koji to rade producenti klupske glazbe. Također, neke od pjesama svojim zvukom i stilom jako podsjećaju na glazbu koju je njemačka electro diva *Miss Kittin* predstavila na svome zadnjem albumu »I Com«, također iz prošle godine.

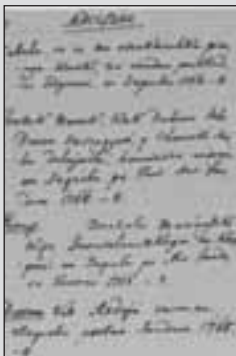
Od pjesama, koje čine izvodački specifikum Le Tigrea, na albumu se izdvajaju singl »Tko«, koja predvodi eminentan klupski zvuk, potom manifestno-revolucionarna »New Kicks«, a prijatno iznenađenje je prilično originalna obrada hita osamdesetih »I'm So Excited«.

Novonastali žanrovi – electro rock, disco trash, alter up slobodno se mogu nakalemiti na ovaj uradak na kome se pripadnice riot grrrl generacije sada izobličavaju do granica prepoznatljivosti i kroče putem komercijalnosti na račun njihovih internih sistema duhovitosti. Za one kojima glazbeni apetiti ne zahtijevaju više od duhovite zabave i žanrovske igre te pomodnih zvučnih oblića, ovo bi mogla biti sasvim odgovarajuća ploča.

D. B. P.

Adam Alojziji Baričević (1756. -1806.)

Adam Alojziji Baričević, latinist, bibliofil i polihistor, rođen je u Zagrebu 12. rujna 1756. a preminuo 21. ožujka 1806. u Brdovecu. Osnovnu školu i šest razreda gimnazije završio je u Zagrebu 1773. Potom polazi na studij u Beč, gdje je 1773. -1779. slušao filozofiju i teologiju, a sveučilišne matrikule spominju ga kao slušača povijesti. Nakon završena studija zaređen je za svećenika krajem 1779. u Zagrebu. Početkom 1782. imenovan je na Zagrebačkoj arhigimnaziji izvanrednim, a 1784. redovitim profesorom. Uz to je kao akademski historicus od 1784. do 1790. pisao njezinu kroniku. Kao župnik zagrebačke župe Sv. Marije (1790. -1803.) temeljito je obnovio župnu crkvu, gotovo uništenu u požaru 1786., kada je stradao i veliki dio njegove biblioteke. Nakon gubitka biblioteke, Baričević je uspio nanovo sabrati vrlo bogatu zbirku. Zbirku kroatike darovao je *Ljudevitu Gaju*, pa je zajedno s njegovom bibliotekom dospjela u Sveučilišnu i nacionalnu biblioteku u Zagrebu. Bio je član napuljske (»Arcadia reale«) i torinske (»Unanimum«) akademije, a Carska ruska akademija odlikovala ga je po odredbi carice Katarine II zlatnom spomen-medaljom.

Baričević je više od četvrt stoljeća vodio vrlo razgranatu korespondenciju na latinskom jeziku s mnogim stranim i domaćim latinistima i književnicima (prijepis u zbirci »Epistolae latinae ad diversos«). Preko pismenih veza pratio je kulturna kretanja i književno stvaranje u slavenskom i europskom svijetu, obavještavao svoje inozemne prijatelje o izdanjima hrvatskih autora i posredovao u razmjeni knjiga i književnoznanstvenih vijesti. Sustavno je sabirao i proučavao građu iz hrvatske kulturne i književne baštine te radio na povijesti hrvatske književnosti.

HRCKOVA SVEZNALICA

ZAŠTO JE NAKIT NAJČEŠĆE OD ZLATA?

Zlato je rijedak i lijep metal. Njega na svijetu ima vrlo malo i zato je dragocjeno. Osim toga, ono nikada ne gubi svoju boju i sjaj, niti može zardati. Zlato se može obrađivati i od njega vještii majstori zlatari prave prekrasan nakit.

KAKO SLIJEPI LJUDI MOGU ČITATI?

Slijepi ljudi čitaju prstima. Za njih je napravljena posebna abeceda, čija se slova označavaju točkastim ispupčenjima. To je Brajeva abeceda, koju je napravio u 19. stoljeću Francuz Luis Braille koji je i sam bio slijep. Slijep čovjek pipa prstima po tim ispupčenim točkama i tako čita.

ZAŠTO NEKE ČAŠE SVIRAJU?

Najbolje sviraju čaše napravljene od plemenitog stakla – kristala. Kristal je fino staklo s čistom i čvrstom strukturom i zato zatreperi na svaki udar. Ako lako vučemo prstom po rubu kristalne čaše, ona će treperiti uvijek u istom tonu.

Priredio i ilustrirao: Zoltan Sič

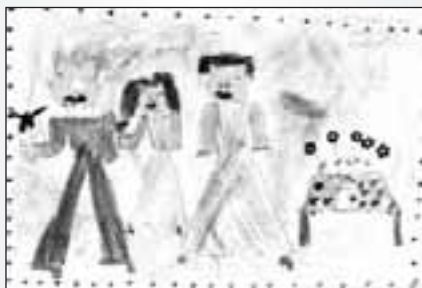
ZA MENE LJUBAV ŠTO JE?

Učenici IV. c razreda OŠ »Matija Gubec« u Ljutovu:

Danijel Šarčević: Za mene je ljubav kada nekoga držim za ruku i kada se volimo.

Sandra Stantić: Moja ljubav je mama, jer me pazi i mazi, kupuje za mene i brata. Lijepo mi je s njom. Sretna sam što mi je mama.

Aleksandar Milunović: Za mene je ljubav kada osjećam u srcu da nekoga volim, neku djevojčicu. To se zove ljubav.

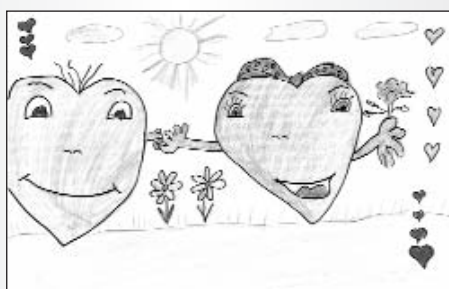
Tatjana Zadić, II. b
OŠ »Matija Gubec«, Gornji Tavankut

Minea Zlatar, I. a
OŠ »Ivan Goran Kovačić«, Sonta

Igor Gurinović, I. b
OŠ »Matija Gubec«, Donji Tavankut

Ivona Mihaljev, I. b
OŠ »Ivan Goran Kovačić«, Sonta

MOJA SIMPATIJA

Moju simpatiju sam upoznao u Domu kulture. Kada sam je ugledao, odmah sam otišao iza stabla da je promatram. Usta su joj bila nasmiješena. Kosa joj je bila duga i lijepa. Gledao sam je sve dok me nije ugledala. Onda je došla do mene, a ja sam se ukočio. Malo smo pričali. I za kraj me je poljubila u obraz.

Tomislav Vojnić Mijatov, III. a
OŠ »M. Gubec«, D. Tavankut

KAKO SU SE UPOZNALI I ZAVOLJELI MOJI MAMA I TATA

Moji mama i tata su se upoznali dok je ona radila. Mada su iz istog sela, nikada se nisu družili i pričali. Na posao su putovali istim prijevozom. Zajedno su ujutro išli, a u pola tri su se vraćali. Moja mama nije ni obraćala pažnju na tatu. Tata je uvijek gledao gdje mama ide i u koja kola šinobusa će ući. Njihov susret se desio u šinobusu. Jednoga dana je tata došao kod mame, donio joj kalendar i veliku čokoladu. Mama je pitala zašto je to donio, a on je smješkajući se rekao da je lijepa i da je voli. I tako su se počeli češće viđati i izlaziti, dok je tata nije oženio. Taj kalendar i čokoladu moja mama uvijek spominje i nije se pokajala što je to primila od mog tate. Još uvijek se vole i sretni su.

Suzana Ovari, III. b, OŠ »Sveti Sava«, Bikovo

Nikol Kokošček, II. h
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

VALENTINOVO

To nije dan kao drugi,
na taj se dan darivaju ljudi.
Uvijek netko nekog voli,
Da l' u kući il' u školi.
Mali darak buket cvijeća,
Valentino je za sve sreća.

Bonita Elek, III. h
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

I. Ispremještaj slova i dobit ćeš dva ženska i dva muška imena:

EJNALE J _ _ _ N _ (ž)

KORDA D _ _ _ _ (m)

EJAMAT _ A _ _ J _ (ž)

IAMOR _ _ R _ _ (m)

II. Nikola ima dva novčića. Njihova ukupna vrijednost je 15 dinara. Ako jedan od njih nije novčić od 5 dinara, koliku vrijednost predstavlja jedan, a koliku drugi novčić?

III. Ako imaš osam crnih i osam bijelih čarapa u ladici i hoćeš složiti u mraku par istih, koji je najmanji broj čarapa koji trebaš izvući, da bi složio par istih?

Igre na sreću

Lotomanija

Piše: Dražen Prčić

Neovisno od toga je li noć prošlog utorka donijela nekom famoznu »sedmicu« od čistih milijun eura (100 milijuna dinara minus 20 posto poreza na dobit) ili nije, ostaje činjenični fenomen povratka na veliku društvenu scenu najjednostavnije i vjerojatno najpopularnije igre na sreću. Raspadom zajedničke države, u kojoj je posve jednostavna igra pogađanja sedam dobitnih brojeva od 1-39 dostigla svoj vrhunac u milijunskim iznosima tada još respektabilne i konvertibilne dinarske valute, loto je doživio razne transformacije od strane nekoliko priređivača i utopio se u mnoštvu ostalih igara na sreću. Nemogućnost ostvarivanja velikih uplata rezultirala je malim novčanim iznosima potencijalne glavne nagrade i brojna armija nekad pasioniranih igrača odustala je od kontinuiranog popunjavanja tiketa s ponuđenim brojevima. Sve do prije par tjedana kada je loto postao ponovno jedinstvena nacionalna igra s ozbiljnijim potencijalnim novčanim dobitkom.

I kada poslije par »jačih« kola u kojima nije bilo dobitne sedmice, glavni zgoditak je narastao do respektabilne sume od 100.000.000 dinara i »lotomanija« je zahvatila prostore cijele državne zajednice.

POVRATAK LOTO-a: u svim zemljama, bez obzira bile one visokog ili niskog standarda, igre na sreću predstavljaju primamljivu priliku ostvarenja svih životnih snova, naravno, pod uvjetom da se redovito igraju i da se kogać životne sreće jednog dana zaustavi na željenim odrednicama. Redovito smo, putem sredstava javnog informiranja, svjedoci brojnih dobitnika loto igre diljem našeg planeta, no, naravno, samo oni najveći zaokupljaju pažnju i postaju predmetom zanesenih priča. Američki, britanski, njemački, talijanski loto ipak prednjače u svojim astronomskim glavnim zgodicima izraženim u milijunskim dolar-skim ili euro iznosima, izazivajući uzdahe svih smrtnika željnih »dobitka života«. Poslije dugih godina, kada smo se divili i relativno većim premijama loto-a u susjedstvu, pa čak i odlazili preko granice da bi uplatili koji tiket, (Hrvatska ili Mađarska) koje su za naš skromni životni standard

predstavljale ogromnu sumu, loto se vratio na velika domaća vrata. S milijunskim eu-ro glavnim zgoditkom, kod nas su svoje dobitne kombinacije počeli uplaćivati i stranci iz okruženja. Jer veliki dobitak mi-jenja sve...

izabrali svoje brojeve i uplatiti tiket na vrijeme. Izbor brojeva, u koje se vjeruje da bi mogli »iskočiti« iz dobitnog bubnja, stvar je čisto individualnog izbora pasioniranog ili običnog, slučajnog igrača. Prva katego-rija, moglo bi se reći »profi« igrača, cijeloj

DOBITNA KOMBINACIJA: prema nekim matematičkim proračunima postoji 16 milijuna potencijalnih kombinacija koje mogu tvoriti dobitnu kombinaciju od sedam točnih brojeva s ponuđenog popisa od 1-39. Vjerojatnoća dobitka, posve logično, ovisi o broju uplaćenih kombinacija. Prema nekim naznakama priređivača igre ovog puta je bilo uplaćeno barem 10 milijuna (a možda i više) kombinacija, što znatno povećava mogućnost »sretnog dobitnika« ili možda više njih. U želji da se stigne do milijunaškog vrha i vječite titule sretnog dobitnika, potrebno je »samo«

Brojevi

Igrači, bili oni »profiji ili amateri«, na svoje sistemske ili obične listiće, stavljaju brojeve za koje misle da bi mogli biti »talićni«. Ponekad su to važniji datumi iz života, ponekad neki brojevi koji znaju pratiti određene situacije, a najčešće su to samo nasumce izabrani brojevi.

stvari pristupa na potpuno ozbiljan i organizirani način. Najčešće se, čak, i udružuje određena skupina istomišljenika koja sistemski igra na više brojeva uplaćujući znatno ozbiljnije novčane uloge. Od izvlačenja do izvlačenja brojevi se prate, njihova izlaznost, pripadnost manjim ili većim grupacijama i slično. Za ovakve skupine vrlo su česte pojave brojne petice ili, pak i šestice, ali konačni, glavni dobitak nije čest slučaj. Kako to biva u svakoj igri na sreću, upravo ona, fortuna, na koncu izabere svoju »miljenicu ili miljenika« i milijunski iznos glavne nagrade se pojavi na običnom listiću tzv. »divljaku«. Pojednostavljeno za one koji se još nisu oprobali u ovoj igri, to je kada netko uplati jednu ili dvije kombinacije (sedam brojeva u koloni od 1-39 čini jednu kombinaciju, pa koliko kolona toliko kombinacija) i za sumu od par desetina dinara odnese dobitak »profijima« koji ulažu i desetine hiljada u nadi da bi ovog puta »moralo upaliti«. U petak, kada ovaj tekst bude pred vama, znat ćemo je li nekome doista upalilo! ■

Kompjutorska zabava

Mreženje

Razgovarao i napisao: Dražen Prčić

Pošast kompjutorskih igrica zavládala je gotovo istog trenutka kada su i personalna računala (PC) postala po - sve normalni dio »pokuštva« u prosječnoj obitelji današnjice. Uz praktičan, poslovni ili edukacijski način uporabe raznovrsnih softwarea i hardwarea, daleko najrasprostranjenija je »armija igrača« koji se u fantastičnom animacijskom svijetu maštovitih PC igara svakodnevno po nekoliko sati nalaze ispred svojih monitora. Ali, od prije nekoliko godina, individualni način igranja postupno se počeo povezivati u više računalskih jedinica povezanih u određenu cjelinu i nastao je novi oblik igre – »mreženje«.

Odgovore na brojna pitanja, kako sve to izgleda u »praksi«, kao i ostale pojedinosti u svezi svijeta kompjutorskih igara, dao nam je *Goran Skenderović* iz Subotice, dugogodišnji hobi igrač.

NOVA ERA: Većinu svog slobodnog vremena koristim uz svoj PC, baveći se svojim omiljenim hobiem, kompjutorskim igrama. Druženje s računalima započeo sam još prije dvadeset godina, danas već davne 1985. godine na prvom dostupnom modelu, Spectrumu. Od tog, danas već muzejskog primjerka do današnjih najsuvremenijih »strojeva«, promijenio sam nekoliko računala, već kako su se pojavljivali na tržištu. Interesiranje za kompjutorski svijet i tehniku, koja ga čini neraskidivim dijelom suvremenog života, osjetio sam još kao školarac, prije svega zbog okolnosti što je to bilo nešto posve novo i moderno, a pritom gotovo nepoznato i ne dovoljno istraženo. Svoj prvi PC, tadašnji model 286 uspio sam nabaviti 1990. godine i od tada počinje moje ozbiljnije druženje s personalnim računalima. S tim jednostavnijim modelima i igrama, koje su se mogle igrati na njima, postojao je jedan osnovni problem, koji je »morio« mnoge pasionirane igrače. Igrajući sam kod kuće, ubrzo bi se igra »provalila« tj. pronašao bi se šablonski način efikasnog pobjeđivanja i samim tim više ne bi bilo one osnovne draži. Ali, s pojavom nove tehnologije i najsuvremenijih osobnih računala, prije svih generacije »Pentium«, započinje nova era u svijetu igara. Današnje »četvorke«

sposobne su podnijeti najsofisticiranije i najkompliciranije igre, koje se permanentno »osvježavaju« novim pojedinostima i faktor jednostavnog šablona je posve iščezao. Svijet igara je »oživio« novom snagom i vođen ogromnim mogućnostima suvremenih strojeva jednostavno izašao iz kućnih okvira. Mogućnošću povezivanja više računala u jednu radnu ili igračku cjelinu, stvoren je novi oblik udruženog igranja tzv. mreženje. Naravno, to nije ništa posebno, s obzirom kako se ono koristi ipak najviše u radne svrhe i za potrebe

većih sustava, ali je u igračkom smislu donijelo jednu fantastičnu novinu i mogućnost socijalizacije. Za razliku od individualnog sjedenja u sobi, sada se igrači okupljaju u igraonicama i druže se tijekom nekoliko sati koliko traje jedan »susret«.

KAKO IZGLEDA JEDNO »MREŽENJE«? Prema dogovoru postoje određeni dani koji su »rezervirani« za »mreženje« i tada se momčadi od prosječno desetak igrača okupi u nekoj od gradskih igraonica. Najčešće se igra »Battlefield 1942«, ratnička igrica koja se bavi

Svakodnevno za računalom: Goran Skenderović

Pribor za igru

Da bi se mogli oprobati u svijetu kompjutorskih igara i na koncu se »umrežiti« i oprobati snage u kolektivnom duelu, prije svega je potrebno imati solidnije računalo novije generacije i kvalitetnu grafičku karticu. Cijena jednog takvog stroja kreće se oko 60.000 dinara, ali se vremenom i on mora nadograđivati, jer novije verzije igara su tehnički sve zahtjevnije i ukoliko se želi biti u toku, jednostavno se mora pratiti trend...

tematikom Drugog svjetskog rata i cilj udruženog igranja je osvajanje nekog objekta ili simbola (na primjer protivničke zastave). U prosjeku jedna igra traje oko pola sata, tijekom koje je potrebno osvojiti tri poena (tri protivničke zastave). Kada se završi jedna partija, prelazi se na drugu sliku i počinje se iz početka. S obzirom da smo tijekom igranja povezani i on line (putem interneta), postoji mogućnost da se konektirani igrači iz cijelog svijeta uključe u našu igru. Jedan ovakav susret »mreženja« u prosjeku traje nekoliko sati, ali je bilo i maratonskih igranja od dvanaest i više sati. ■

Gljive u bijelom vinu

Specijalitet istarske kuhinje

Sastojci:

800 g gljiva
2 šalice ulja, 2 manje glavice luka, 2 dl bijelog vina
1 limun
sol, papar, peršinov list

Opis:

Očistiti i dobro oprati gljive. Ocijediti ih i narezati. Ulje zagrijati, dodati sitno nasjeckani luk, dodati gljive i sve prepržiti. Dodati sok od limuna, nasjeckani peršinov list, papar i sol. Na kraju dodati bijelo vino i lagano prokuhati još nekoliko minuta. Maknuti sa štednjaka, ohladiti i poslužiti

Pečeni luk

Specijalitet hrvatske kuhinje

Sastojci:

(za 4 osobe)
50 dag luka
ulje, papar, sol

Opis:

Luk stavite na roštilj i pecite ga sa svih strana. Pečenom luku skinite vanjske suhe ljuske, prelijte ga uljem, posolite i popaprite. Poslužite uz meso s roštilja.

V I J E S T I

Skijanje

Janičin zlatni hat-trick

Pobjedom u slalomskoj utrci Svjetskog skijaškog prvenstva u Santa Caterini, *Janica Kostelić* je osvojila i treću zlatnu medalju, postavši najuspješnija učesnica summita najboljih skijaša i skijašica. Ponovivši trostruki uspjeh osvajanja najvišeg mjesta na pobjedničkom podiju (kao i na OI), najbolja hrvatska i svjetska skijašica ušla je u povijest snježnog sporta kao najuspješnija natjecateljica svih vremena.

Tenis

Ljubičić finalist u Marseilleu

Po drugi puta u ovoj godini najbolji hrvatski tenisač Ivan Ljubičić zastao je na posljednjoj, finalnoj prepri do osvajanja ATP turnirskog naslova. Poslije poraza od Švicarca *Federera* u Dohi, u finalnom susretu turnira u Marseilleu (510.000

eura) bolji od njega je bio Šved *Johansson* (7:5, 6:4). No, ovaj turnir će ostati zabilježen i kao prvi, poslije duljeg vremena na kojemu su se u polufinalu našla dva hrvatska tenisača jedan protiv drugog. Ljubičić je bio bolji od Ančića (7:5, 2:6, 6:4)

Nogomet

94. rodendan »Hajduka«

U nedjelju 13. veljače nogometni klub »Hajduk« iz Splita proslavio je svoj 94. rodendan, na dan kada su davne 1911. godine splitski studenti registrirali svoj klub, koji će ubrzo postati simbolom dalmatinskog nogometa. Po svojim ostvarenim rezultatima splitski Hajduk je najtrofejniji hrvatski nogometni klub, što je potvrdio osvajanjem 16 titula prvaka, 13 osvojenih nacionalnih kupova, 3 plasmana u četvrtfinale kupa šampiona (Liga prvaka), uz nastupe u polufinalima kupa Kupa i kupa Uefe.

Rukomet

Povratak klupskim obvezama

Srebrni rukometaši hrvatske reprezentacije vratili su se redovitim klupskim obvezama u momčadima za koje profesionalno nastupaju. *Goran Šprem* je, sa sedam golova, debitirao za novi klub, njemački Tus Nettelstedt-Lubbecke, s četiri gola *Blaženko Lacković* je doprinio pobjedi svog Flensburga, *Mirza Džomba* je ostvario svoju normu od barem 6 pogodaka u pobjedi španjolskog Ciudad Reala, ali je najbolji učinak ipak ostvario veteran i bivši reprezentativac *Patrik Čavar* sa čak je - danaest golova za svoj Granollers.

Goodyear liga

22. kolo, 12. veljače

Zagreb – Reflex 72:90
Domžale – Zadar 88:78
Split – Olimpija 85:97
Šibenka – Bosna 93:71
Slovan – C. Zvezda 63:62
Hemofarm – Budućnost 99:80
Partizan – Laško 88:73
Široki – Cibona 70:89

Tablica: Hemofarm 38, Olimpija 38, Zadar 37, Partizan 37, Cibona 36, Reflex 36, C. Zvezda 35, Laško 34, Bosna 33, Slovan 33, Budućnost 31, Zagreb 29, Šibenka 29, Split 26, Široki 26, Domžale 25

Uspjeh hrvatskog stolnoteniskog igračko-trenerskog dvojca na turniru u Subotici

Borna opravdao status favorita

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Proteklog vikenda Subotica je bila domaćin 6. otvorenog prvenstva Srbije u stolnom tenisu za kadete i juniore. U velikoj konkurenciji natjecatelja iz 12 zemalja u okruženju, te mladih stolnotenisača iz dalekog Perua, koji su u sklopu europske turneje stigli i do Vojvodine, u svojoj starosnoj kategoriji (kadeti rođeni 1990. godine i kasnije) uvjerljivo je trijumfirao najbolji mladi hrvatski stolnotenisač *Borna Kovač* iz Zagreba. U njegovoj pratnji je bio trener i izbornik hrvatske kadetske i juniorske reprezentacije *Boris Baniček*. Njih dvoje su u kraćem razgovoru, vođenom prije finalnih rezultata i Borne pobjede, iznijeli svoje dojmove o nastupu u Subotici.

Borna Kovač i Boris Baniček

► Gospodine Baniček kakvi su Vaši prvi dojmovi poslije višegodišnjeg izbjivanja s vojvodanskih prostora?

Poslije gotovo petnaestogodišnje stanke ponovno smo došli na jedan turnir u Suboticu, točnije Vojvodinu, koja je kolijevka stolnog tenisa na prostorima bivše države i na čijem sam teritoriju svoje dobio kao aktivni igrač često puta nastupao. Probudio sam stare uspomene i prijateljstva iz igračkog perioda i mogu reći da sam ugodno iznenađen domaćinskim prijamom.

► Profesionalno ste angažirani kao trener u klubu, te kao izbornik kadetske reprezentacije s kojom ste došli na ovo natjecanje?

Kao trener radim u stolnoteniskom klubu »Industrogradnja« iz Zagreba, a honorarno, ili bolje reći volonterski, već dvanaest go-

dina vršim dužnost izbornika hrvatske kadetske i juniorske selekcije.

► Kakvu ste momčad doveli u Suboticu?

Došli smo s najboljim igračima s kojima raspolazemo u ovom trenutku, u momčadskom dijelu turnira učestvovali smo s dvije selekcije i naša prva ekipa je ovdje osvojila treće mjesto u kadetskoj konkurenciji.

► Kako biste iz trenerskog kuta usporedili hrvatski i stolni tenis u SiCG?

Mislim da trenutačno nema neke veće razlike i da su obje države na sličnom igračkom nivou. Nedostatak jačeg ligaškog natjecanja ponajviše utječe na podizanje kvalitete s kojom bi se moglo ravnopravnije nositi s konkurencijom iz ostalih zemalja. Mislim da će u budućnosti biti pronađen adekvatni modus zajedničkih turnira i ligaških natjecanja, koji bi mogao pomoći daljnjem razvoju stolnog tenisa u obje države.

► Što očekujete od Vaših pulena na ovom turniru?

Borna Kovač je postavljen za prvog nositelja i bio bih zadovoljan ukoliko bi uspio ući u finale, a pogotovo ukoliko bi uspio osvojiti turnir.

Borna Kovač, najbolji hrvatski kadetski stolnotenisač

Mislim da je turnir izuzetno jak, da ima mnogo kvalitetnih igrača i truditi ću se opravdati ulogu prvog nositelja. Što se tiče momčadskog dijela mislim da smo igrali dobro, izborili smo plasman u polufinale i na koncu osvojili treće mjesto, što je s obzirom na mladost ostalih igrača odličan rezultat.

► Tko bi ti mogao biti najveći konkurent u borbi za naslov najboljeg na ovom turniru?

Mislim da bi realno bilo da se u finalnom susretu sastanem s Lupulescuom iz SiCG, po igri smo tu negdje i mogao bi biti odličan susret. (U finalnom susretu Kovač je pobijedio baš Lupulescu s 3:0 op. a)

► Koliko godina si aktivan u stolnom tenisu?

Stolnim tenisom se aktivno bavim od svoje sedme godine, treniram u zagrebačkom klubu »Industrogradnja« i hrvatski sam prvak u kadetskoj konkurenciji. Nastupao sam na nekoliko turnira u inozemstvu (Slovačka, Mađarska), zabilježio druga i treća mjesta.

► Tko je tvoj stolnoteniski uzor?

Prije svih to je *Zoran Primorac*, veliki igrač i stolnoteniski uzor ■

Odlična organizacija

Šesto otvoreno prvenstvo Srbije u stolnom tenisu za kadete i juniore odigrano je u subotičkoj dvorani sportova u odličnoj organizaciji domaćih stolnoteniskih radnika. U masovnoj konkurenciji igrača iz 12 zemalja odigrani su turniri u četiri pojedinačne konkurencije (kadeti i juniori u muškoj i ženskoj), te natjecanja u igri parova. Domaći ljubitelji stolnog tenisa mogli su uživati dva dana u izvrsnoj igri budućih asova celuloidne loptice.

Relja Fišer Dulić, teniski trener

U novoj ulozi

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Prije godinu dana *Relja Fišer Dulić* spremio se za još jednu profesionalnu tenisku sezonu, najavljujući još koji izvrstan rezultat kojima je njegova igračka karijera obilovala, kulminirajući pozicijom među 330 najboljih svjetskih igrača. Dolaskom novog proljeća Relja se našao umjesto na terenu uz njegov rub i u novoj ulozi. Aktivnu igračku karijeru zamijenio je poslom glavnog trenera u TK »Spartak« iz Subotice, uz angažman u Tenis savezu SiCG koji obuhvaća rad s nacionalnom Davis Cup momčadi.

► **Kako je uopće došlo do odluke da napustite aktivnu igračku karijeru?**

U svibnju mjesecu prošle godine donio sam tešku odluku da prekinem s aktivnim igranjem tenisa iz dva velika razloga. Prvi je bio zamor višegodišnjim neprekidnim igranjem na brojnim profesionalnim turnirima ranga satelita i futuresa, a drugi, i mnogo veći, razlog očitovao se u problemu financijske prirode i nemogućnosti, uslijed objektivno loše situacije u cijelom sportu i pronalaženja adekvatnog sponzora za nastavak profi karijere. I tako sam poslije osam profesionalnih sezona u 28. godini života završio aktivnu igračku karijeru, odigravši svoj posljednji turnir na Futuresu (10.000 \$) u Somboru.

► **Je li Vam danas žao zbog te, pomalo, iznenadne odluke?**

Iskreno govoreći, bilo mi je izuzetno teško donijeti takvu odluku, prelomiti u sebi i odjednom napustiti igrački tenis i svakako da mi je žao, ali život ide dalje svojim tijekom. I danas, gotovo godinu dana poslije povlačenja, često puta mi se javi želja za igranjem turnira...

► **Ali odlazak iz igračkog tenisa nije Vas odvojio od ovog lijepog sporta kojemu ste podredili gotovo cijeli život. Kako se osjećate u novoj ulozi i trenerskom pozivu, za koji ste se odlučili već u posljednjim godinama igračke karijere?**

Pred kraj natjecateljskog bavljenja tenisom usporedio sam već počeo prakticirati trenerski poziv, radeći s igračem *Denisom Bejtulahijem*, te sam ušao u Teniski savez SiCG, obnašajući dužnost saveznog trenera u radu s Davis Cup reprezentacijom. Radeći isključivo kao trener od lipnja 2004.

godine, često puta se nalazim u znatno težoj poziciji nego kada sam igrao, jer u svakom trenutku moram ostati pribran i miran, unatoč često puta slabijoj partiji nekog od svojih pulena. Također, kada je to potrebno, iznimno je važno pokazati zadovoljstvo i daljnju podršku prilikom dobre igre.

uspio prenijeti tajnu svoje igre na njega, te da je višemjesečni trud imao smisla.

► **Što je po vašem mišljenju najvažnije na putu stasavanja u kvalitetnog tenisača?**

Pod broj jedan je svakako potrebno da se tenis voli i želi u svakom trenutku, uz ogromnu dozu motiviranosti za ozbiljan

Relja Fišer Dulić (prvi s desna) skupa s reprezentativcima SiCG

► **S obzirom na još uvijek mlade životne godine često puta ste, prirodom vašeg posla, primorani »spustiti« se na nivo mladih igrača s kojima radite. Što je najvažnije u ostvarivanju dobre komunikacije u relaciji igrač-trener?**

Ovisno o odnosu koji se razvije između igrača i trenera, a praksa dokazuje da je to potrebno često puta, trener je primoran da se u određenim situacijama »spušta« na određeni starosni nivo natjecatelja s kojim radi, a sve u cilju ostvarivanja boljeg kontakta i upoznavanja njegove ličnosti. Iznimno važna komponenta svakog takvog odnosa je i ogromno obostrano povjerenje.

► **U Vašem dosadašnjem trenerskom radu, mahom s mladim igračima, još uvijek stoji nepobitna činjenica da Vas niti jedan pulen još ne može nadjačati na teniskom terenu.**

U određenom smislu to godi, ali bi mi mnogo više godilo raditi s igračem koji je već bolji od mene i jedva čekam da se to dogodi na terenu, jer to bi značilo da sam

rad i trening oličenu u gotovo stopostotnom davanju sebe ovom sportu.

► **Na poziciji glavnog trenera u TK »Spartak« iz Subotice već od ove sezone imate priliku, da svoje bogato sportsko znanje iskoristite u radu s budućim igračima pred kojima je teška zadaća da pokušaju dostići svog trenera?**

Želio bih istaknuti da je, uz mene kao glavnog trenera, u trenerskom kadru mog matičnog kluba oformljena mlada ekipa perspektivnih stručnjaka (*Demeter, Šakić*), uz asistenciju trenera *Fezea* koji vodi školu tenisa za početni uzrast, koja će nastojati da već u idućoj ljetnoj sezoni formira osnovu buduće momčadi i natjecatelja koji će se svojim rezultatima nametnuti u budućnosti tenisa na ovim prostorima. S moje strane mogu samo obećati ozbiljan, sustavni rad prema svjetskim standardima i moju potpunu posvećenost trenerskom pozivu.

T j e d n i v r e m e p l o v

Tvorac glagoljice

13. veljače 1956. godine *Nikita Hruščov* osudio je *Staljinov* kult ličnosti.

13. veljače 1945. godine počelo je savezničko bombardiranje Dresdena. Ubijeno je približno 245.000 ljudi.

13. veljače 1883. godine u Veneciji umro je *Rihard Wagner*.

14. veljače 869. godine umro je *Ćiril, Metodov* brat. Nakon smrti *Karla Velikoga* i raspada njegova carstva, neka-

dašnji slavenski vazalni knezovi pobunili su se protiv njemačkih careva i nastojali uspostaviti neovisne države. Kako bi se oslobodili njemačkoga utjecaja, slavenski su knezovi od Bizanta tražili svećenike vješte propovijedanju kršćanstva na slavenskome jeziku. Bizantski su carevi u tome vidjeli mogućnost da prošire svoj utjecaj na Slavene, a kada je velikomoravski knez Rastislav (846. -870.) zatražio pomoć, bizantski mu je car poslao braću *Konstantina* i *Metoda*. Pripremajući se za službu, Konstantin je sastavio glagoljicu – pismo koje će se proširiti slavenskim svijetom.

Braća su propovijedala u Moravskoj, no naišla su na žestoko protivljenje njemačkoga svećenstva. Nakon tužbe, papa je pozvao braću u Rim, gdje ih je saslušao i odobrio im upotrebu slavenskoga jezika u bogoslužju. Konstantin se u Rimu razbolio, ušao u samostansku zajednicu, uzeo ime *Ćiril* i umro 869. godine.

Metod se vratio u Moravsku, ali ondje je počeo građanski rat. *Rastislavov* nećak *Svatopluk* (871. -894.), koji je vladao područjem današnje Slovačke, uz pomoć Nijemaca svrgnuo je Rastislava. Kada je Metod 885. godine umro, počeli su progoni njegovih učenika. Neki su pobjegli i u *Branimirovu* Hrvatsku, a središte ćirilometodske tradicije iz Velikomoravske premješteno je u Ohrid u Makedoniji.

14. veljače 1899. godine rođen je *Lovro von Matačić*, hrvatski dirigent.

14. veljače 1779. godine poginuo je *James Cook*, britanski moreplovac, prirodnjak i istražitelj.

15. veljače 1573. godine počela je Seljačka buna.

17. veljače 1895. godine u Dubravi pokraj Čazme rođen je pjesnikar književnosti, pripovjedač, pjesnik i jedan od najuglednijih urednika izdanja hrvatskih pisaca *Slavko Ježić*. Umro je 5. svibnja 1969. godine u Zagrebu.

17. veljače 1848. godine rođen je *Fran Folnegović*, hrvatski političar pravaške orijentacije. Pisao je pripovijetke, memoare, putopise i političke portrete. Najvažnija mu je knjiga satiričnih feljtona pod nazivom »Zanovietanja« u kojoj realistično oslikava život seljaštva u odnosu spram zagorskog plemstva.

Povukavši se iz politike, umro je radeći, s perom u ruci, u Zagrebu 18. kolovoza 1903.

17. veljače 1856. godine umro je *Heinrich Heine*, njemački književnik..

18. veljače 1931. godine pretučen je u Dalmatinskoj ulici u Zagrebu *Milan Šufflaj*, hrvatski povjesničar i političar. Na smrt su ga teškim štapovima pretukli agenti jugoslavenske policije. Iste je noći umro.

18. veljače 1564. godine u Rimu umro je u svojoj 89. godini *Michelangelo di Lodovico Buonarro*.

AMERIČKI GLAZBENIK (SLIKA). LANI JE PRE MINUO, A U NEDELJU MU JEDODUŠEJENO S NAČELNICA "LIGAMINT"	UMNE, FAMNOSTI FAMNOSTI	VRSTA VOLUP MAJMINA LEMUR	UDILU ST. RAN UROTE	KLATNA	ŠLEK	GLUMICA BASINCER	OZDRAV IJI NII (I AT)
GLAVNI JOJ JE CIGRO BILIKU ST							
UKRASNA BILJKA VRSTA SUNO- VIRATA							
VITIKA JAPANSKA LUKA							
RJEČKI SARAJEVSKI VITIK- MAJSTOR OGNJE						"DUŠKI"	
						ZLATO TOPKA	
GRČKO SLOVO			RI AVNA ULICA U ZAGREBU ŽIVOTINJE SA SVIT- KOM				
SUPROTNI VEZNIK		LIK IZ DJELE DŽIČKA ŽENA IZ AUSTRA- LIE					
KATVAC PREDAJE KOD MUSLI- MANA				70ME JEŠNI MVERE ZLATKO KALUŠA- RIČ ...			
GLUMICA DITIA NOCE					SLAVKO JURAGA GLUMICA RANČOVIĆ		
OSJEČAJ ZA LJUBO							
"STOLNO TENISKI KLUB"			SKLAŠKA JELUŠIĆ MUSLIM. ZI NEKO IMT		ITIKKA GRATE D- VICA MJEŠTO BLIZU CIGRIJE		
GLAVNI UREDNIK INFORMATIVNOG PROGRAMA NA HTV-u, VLADIMIR PRAVOŠUBE (LAT.)							
ZRELA STVARN- OST				TEKUĆINA U BEL- KAMA NAZIV ZA MAGARICA		STARI NAZIV ZA PROMETU KOKOSKA ZAMJENICA	
GRAD U CRNOSOR- SKOM (HIMKALU)				OTIK KOD DUBROV- NIKA MALI TOP MUŽAR			"ATLETSKI KUP EUROPE" SKANDINAV- MUSKO IME
SVLAČITI					SLIKA VOENIM REJAMA AFRIČKE GAVITIT		
POKAZNA ZAMJENICA		SACREM VEZE, FLOVEZ- NIO				GLUMICA MAY- WERTII OLUMAC HAWKE	
"ITALIJA"	GLUMICA NESRETN MITSK LETAČ		SKO ADA- TELU HAČA TURJAN PJEŠNIK KOD VIK		PERVOLINA ZAMJENICA IZUZEV		"AVITNIA" TRLJATI
POSTOJA					PJEŠNIK PLAUNJI, PITIKKA		"TUNA" STARI SLAVEN
POSTOLJE /A IKLONE						ŽIČNO GLAZBALO "MAZURU"	
GLUMICA FONDA				IZOLIK NAZIV ZA BORNEO "TEMPUS"			
ZATVOR, UVT					NAIKA KOD SE SAMI CENJEM RIČKA		

RJEŠENJA IZ PROŠLOG BROJA:

JEDRILICA, ADRENALIN, NOVČANICA, I, CETINA, COEN, IMP, AT, ILIJAŠ, KALCIT, CE, OKTAVIJAN, SAD, ANU, I, TR, ZDENAC ŽIVOTA, E, AMARENA, SALON, LAKIRATI, MUTANT, ILIJ, RITMIKA, DE, ČORAK, NAILA, KIK, NARONA, NOTORNO, SI, ILA, NESITI, V, AMO, ESKORT, EMMA, L, POSTER, ISL, EČ, EPIDAU, SVILARI, PETAR PRERADOVIĆ.

PETAK 18. 2. 2005.

HRT 1

06.20 – TV kalendar
 06.30 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 – Promet danas
 09.15 – Lugarnica 9., serija
 10.00 – Vijesti
 10.10 – Putovanje oko svijeta: Laos i Vijetnam, blago Indokine
 11.05 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 11.20 – Kruške i jabuke – kuharski dvoboj
 12.00 – Dnevnik
 12.15 – Bioproгноза
 12.16 – Panorama Europe – pitanje
 12.17 – TV kalendar
 12.30 – Sedam žena, serija
 13.20 – Maja, talk-show
 14.00 – Vijesti
 14.10 – Par-nepar, serija
 14.55 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 15.05 – Batman, crtana serija
 15.30 – Nora Fora, igra za mlade
 16.00 – Hrvatska danas
 16.20 – Život uživo – sa stilom
 17.10 – Vijesti
 17.20 – Život uživo – tema dana
 18.00 – Promet danas
 18.05 – Savršeni svijet
 18.40 – Villa Maria, serija
 19.30 – Dnevnik
 20.00 – Panorama Europe – odgovor
 20.10 – Bad Company, američki film
 22.10 – Dnevnik
 22.20 – Bioproгноза
 22.25 – Umrstva u Midsomeru 6., mini-serija
 00.05 – U uredu 1., humoristična serija
 00.35 – Bram i Alice, humoristična serija
 01.00 – Zlikavci, zabavni program
 01.10 – Par-nepar, serija
 01.55 – Alias 2., serija
 02.40 – Snaga valova, serija
 03.30 – Putovanje oko svijeta
 04.20 – Film
 06.25 – Maja, talk-show
 07.00 – Sedam žena, serija

HRT 2

07.50 – TV kalendar
 08.00 – Teletubbies, lutkarska serija
 10.30 – Sjednica Hrvatskog sabora, prijenos

13.35 – TV kalendar
 13.45 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 14.00 – Res publica: Među nama
 14.45 – Res publica: Iz jezične riznice – Um
 15.00 – Sjednica Hrvatskog sabora, prijenos
 16.30 – Vijesti za gluhe
 16.40 – Pleme 5., serija
 17.30 – CIA 2., serija
 18.15 – Panorama Europe – pitanje
 18.20 – Županijska panorama
 18.45 – Dokumentarna emisija
 19.30 – Bram i Alice, humoristična serija
 20.05 – Kome zvoni Dora?
 20.35 – Zlatna ruža Večernjaka, prijenos
 22.05 – Promet danas
 22.10 – Snaga valova, serija
 23.00 – Vijesti na Drugom
 23.10 – Alias 2., serija
 23.55 – Zlikavci, zabavni program
 00.05 – Zona sumraka, serija
 00.50 – Prijetnja, francusko-kanadski film
 02.45 – Savršeni svijet

nova

07.00 NOVA KIDS TV
 Djeca iz učionice 402
 Diabolik
 Nevjerojatni Hulk
 Harvey Toons
 Djeca iz učionice 402
 Diabolik
 Nevjerojatni Hulk
 09.40 TV prodaja
 09.55 Uljez, serija
 10.40 Izlog strasti, serija
 11.10 Ljubav bez grijeha, serija
 12.00 Zatočenica, serija
 12.50 TV prodaja
 13.05 Po ure torture, zabavna emisija
 13.50 Swiss Toni, serija
 14.20 Lude 70-e, serija
 14.45 Mr. Bean, serija
 15.10 Um oženjenog muškarca, serija
 15.35 TV prodaja
 15.45 Zatočenica, serija
 16.35 TV prodaja
 16.45 Ljubav bez grijeha, serija
 17.35 Vijesti
 17.40 Izlog strasti, serija
 18.10 Uljez, serija
 19.00 24 sata
 19.45 Laku noć Hrvatska, crtana serija
 19.55 Vrijeme
 20.00 Drugo lice – Petar Vlahov show
 21.00 Samo ti, igrani film
 23.00 Zakon u New Yorku,

serija

23.50 V. I. P., serija
 00.40 Zgodne djevojke, igrani film
 02.15 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 02.25 Vrijeme sutra
 06.30 Osveta ljubavi, telenovela (R)

REL

07.15 Anastasia, sapunica (R)
 08.00 Voljeni doktor Martini, humoristična serija (R)
 08.55 Simpsoni, humoristična animirana serija (R)
 09.20 Sabrina, mala vještica, humoristična serija (R)
 09.45 Roseanne, humoristična serija (R)
 10.10 Bračne vode, humoristična serija (R)
 10.35 Dadilja, humoristična serija (R)
 11.00 Sanja, talk show (R)
 11.55 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
 12.25 Anastasia, sapunica
 13.10 Osveta ljubavi, telenovela
 14.00 Voljeni doktor Martini, humoristična serija
 14.50 Eksploziv, magazin (R)
 15.25 Simpsoni, humoristična animirana serija
 15.50 Sabrina, mala vještica, humoristična serija
 16.15 Roseanne

16.35 Bračne vode, humoristična serija
 17.00 Dadilja, humoristična serija
 17.30 Sanja: Muškarci govore o ljubavi?!, talk show
 18.30 Eksploziv, magazin
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Eksploziv, magazin
 19.45 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.15 Gas do daske, igrani film, akcijska komedija
 21.55 Zavjera, igrani film, akcijski
 23.35 Vijesti, informativna emisija
 23.45 Imitatori, igrani film, znanstveno-fantastična drama
 01.15 Druga prilika, igrani film, komedija (R)
 03.00 Cobra 11 – specijalci s autoputa, kriminalistička serija

SUBOTA

HRT 1

07.15 – TV kalendar
 07.25 – Vijesti
 07.30 – Kojoti, američki film za djecu i mlade

09.00 – Parlaonica
 09.50 – Vijesti
 10.00 – Promet danas
 10.05 – Briljanteen
 10.55 – Kad zvoni?, serija za mlade
 11.25 – Kruške i jabuke – kuharski dvoboj
 12.00 – Dnevnik
 12.15 – Bioproгноза
 12.16 – TV kalendar
 12.30 – Sedam žena, serija
 13.20 – Odjednom agent, američki film
 15.15 – Vijesti
 15.20 – S Meunarodne smotre folklor: Litva, Indija, Udmurtija
 15.50 – Reporter
 16.50 – Vijesti
 17.00 – Promet danas
 17.05 – Inspektor Rex 6., serija
 17.50 – Wildlife Specials: Morski pas
 19.30 – Dnevnik
 20.05 – Studio 10, show program
 21.40 – Raskrižje, američko-francuski film
 23.15 – Dnevnik
 23.30 – Sretni potez, američki film
 02.45 – Newyor1|ki plavci 10., serija
 03.30 – Bez odu1|evljenja, molim 2. – humoristična serija
 04.00 – Inspektor Rex 6., serija
 04.45 – Simpsoni 12., humoristična serija
 05.10 – Crno-bijelo u boji
 05.40 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 05.55 – Studio 10, show program
 07.25 – Sedam žena, serija (12)

19. 2. 2005.

HRT 2

08.00 – TV vodič
 08.40 – Villa Maria, serija
 10.50 – Kućni ljubimci
 11.20 – Reprizni program
 12.40 – Glas domovine
 13.10 – Duhovni izazovi
 13.25 – Prizma – multinacionalni magazin
 14.30 – Krugovi – sigurnost u cestovnom prometu
 14.50 – Crno-bijelo u boji
 15.20 – Filmska klasika: The Barefoot Contessa, američki film
 17.25 – Zadar: Košarkaški Kup Hrvatske – polufinale, pr.
 19.15 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 19.30 – Glazbena TV
 20.05 – Newyorški plavci 10., serija
 20.50 – Bez oduševljenja, molim 2. – humoristična serija
 21.20 – Vijesti na Drugom
 21.35 – Dodjela britanskih glazbenih nagrada, snimka
 23.05 – Simpsoni 12., humoristična serija
 23.30 – Promet danas
 23.35 – Sport danas
 23.45 – Reporter
 00.45 – Wildlife Specials: Morski pas

01.35 – National Geographic: Otrov

06.40 TV prodaja
 07.00 NOVA KIDS TV
 Djeca iz učionice 402 Diabolik
 Nevjerojatni Hulk
 09.15 Dinotopia, serija
 10.05 Smallville, serija
 10.55 Djevojke s Beverly Hillsa, serija
 11.25 Futurama, serija
 11.55 Ski magazin

12.25 Are: Skijanje Super G ž, prijenos
 13.35 Goodyear liga – sažeci
 14.05 VH 1 Put do slave: J. Lo
 14.55 Djevojke sa sela, igrani film
 16.55 Vijesti
 17.00 Samo ti, igrani film
 19.00 24 sata
 19.45 Vrijeme
 19.50 Da pukneš od smijeha
 20.00 Hrvatski Idol – prijenos
 21.30 Doba nevinosti, igrani film
 23.50 Mentor, serija
 00.40 Firefly, serija
 01.30 Vrijeme sutra

01.35 TV prodaja
 07.30 Beyblade, crtana serija
 09.00 Moja cura je zvijezda, humoristična serija
 09.20 Rock Me Baby, humoristična serija
 09.45 Lud za tobom, humoristična serija
 10.05 Zabranjena ljubav, sapunica – maraton (pet tjednih epizoda)
 12.25 Priča o Natalie Wood, dramska mini serija, prvi dio

13.50 Tarzan: Kralj New Yorka, kriminalistička serija
 14.35 Cijena savjesti, dramska serija
 15.20 Pravi poziv, akcijsko-fantastična serija
 16.10 Gas Do daske, igrani film, akcijska komedija (R)
 17.50 Zvijezde Ekstra: Dobro je biti Pamela Anderson i Demi Moore, zabavna emisija
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Eksploziv vikend, magazin
 20.15 Godzilla, igrani film, znanstveno-fantastični
 22.40 Na pragu, igrani film, triler
 00.20 Playboy: Put strasti za Vegas, igrani film, erotski
 01.50 Zavjera, igrani film, akcijski

NEDJELJA 13. 2. 2005.

HRT 1

08.20 – TV kalendar
 08.30 – Vijesti
 08.35 – Teletubbies, lutkarska serija
 09.00 – Vikendica
 09.50 – Aladdin, crtana serija
 10.10 – Timon i Pumbaa, crtana serija
 10.35 – Promet danas
 10.40 – Ciklus Columbo: Zločin u stihu, američki TV film
 12.00 – Dnevnik
 12.15 – TV kalendar
 12.30 – Plodovi zemlje
 13.20 – Rijeka: More
 14.00 – Nedjeljom u dva
 15.05 – Vijesti
 15.15 – Promet danas
 15.20 – Domovnica: Dubrovnik

16.05 – Obojena kuća, američki film
 17.40 – Kad zvoni?, serija za mlade
 18.15 – Piramida, zabavni program
 19.30 – Dnevnik
 20.05 – Tko želi biti milijunaš?, kviz
 21.05 – Duga mračna noć, dramska serija
 22.00 – Dnevnik
 22.15 – Evergreen: Pink Panther, američki film
 00.05 – Nedjeljom u dva
 01.05 – Balzac, mini-serija
 02.40 – Simpsoni 12., humoristična serija
 03.05 – Obojena kuća, američki film
 04.40 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 04.50 – Rijeka: More
 05.20 – Domovnica: Dubrovnik

HRT 2

08.10 – Najbolji, dokumentarna serija
 08.40 – Radoznali vrtlari, dokumentarna serija
 09.10 – Villa Maria, serija

10.40 – Biblija
 10.50 – Portret crkve i mjesta
 11.00 – Sveta misa, prijenos
 12.05 – National Geographic: Lovci na zmije – sjeverna Amerika

13.00 – Mir i dobro
 13.30 – Umrorstva u Midsomeru 6., mini-serija
 15.10 – TV raspored
 15.15 – Opera Box
 15.45 – Balzac, mini-serija
 17.25 – Košarkaški Kup Hrvatske – prijenos finala
 19.15 – Nogomet: Magazin Lige prvaka
 20.00 – Pet plus – sportski program
 21.20 – Vijesti na Drugom
 21.30 – Pet plus – sportski program
 23.45 – Promet danas
 23.50 – Simpsoni 12., humoristična serija
 00.10 – Zvezdane staze: Voyager 5., serija
 00.55 – Zvezdane staze: Voyager 5., serija
 06.40 TV prodaja

07.00 NOVA KIDS TV
 Djeca iz učionice 402 Diabolik
 Nevjerojatni Hulk
 09.25 Are: Skijanje vsl ž, 1. vožnja, prijenos
 10.15 Buffy – ubojica vampira, serija
 11.05 Angel, serija
 11.55 Mr. Bean, serija
 12.25 Are: Skijanje vsl ž, 2. vožnja, prijenos
 13.15 Automotiv, auto-moto magazin
 13.45 Tajne veze, dokumentarna serija
 14.10 U sedmom nebu, serija
 15.00 Pet minuta slave, zabavna emisija
 15.55 Sve je relativno, serija
 16.25 Vijesti
 16.30 Plešimo do kraja, igrani film

NEDJELJA

18.00 Jamiejeva kuhinja, kulinarski show
 19.00 24 sata
 19.30 Vrijeme
 19.35 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 20.00 Zona smrti, serija
 20.45 Red Carpet, zabavna emisija
 21.45 Prvi vitez, igrani film
 00.05 Hrvatski Idol, show
 01.30 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 01.40 Vrijeme sutra

07.35 Astro Boy, crtana serija
 08.00 Dexterov laboratorij, crtana serija
 08.25 Ed, Edd i Eddy, crtana serija
 08.45 Johnny Bravo, crtana serija

09.10 Beyblade, crtana serija
 10.20 Brucoš, igrani film, komedija
 10.55 Priča o Natalie Wood, povijesna mini serija, drugi dio
 12.05 Godzilla, igrani film, znanstveno-fantastični (R)
 15.55 Robert Knjaz – Mjenjačnica, zabavna emisija (R)
 16.50 Mijenjam ženu – hrvatska verzija, dokumentarna sapunica
 17.40 Salto, zabavna emisija
 18.15 Ekkluziv, magazin
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Nova zvijezda, informativna emisija
 19.25 Eksploziv vikend, magazin
 20.15 Ljubavni život Budimira Trajkovića, jugoslavenski igrani film, komedija
 21.50 FBI: Istraga, dokumentarno-kriminalistička serija
 22.45 Novi forenzičari, dokumentarno-kriminalistička serija
 23.45 Autopsija, dokumentarno-kriminalistička serija
 00.15 Na pragu, igrani film, triler (R)
 01.55 Playboy: Put strasti za Vegas, igrani film, erotski (R)

PONEDJELJAK 20. 2. 2005.

06.20 – TV kalendar
 06.30 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 – Promet danas
 09.12 – TV raspored
 09.15 – Lugarnica 9., serija
 10.00 – Vijesti
 10.10 – Putovanje oko svijeta: Ekstremna Malezija
 11.05 – Oprah Show
 12.00 – Dnevnik
 12.15 – Panorama Europe – pitanje
 12.16 – TV kalendar
 12.30 – Sedam žena, serija
 13.20 – Maja, talk-show
 14.00 – Vijesti
 14.10 – Par-nepar, serija
 14.55 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 15.05 – Batman, crtana serija
 15.30 – Nora Fora, igra za mlade
 16.00 – Hrvatska danas
 16.20 – »ivot uživo – sa stilom
 17.00 – Vijesti
 17.10 – »ivot uživo – tema dana
 17.50 – Promet danas
 17.55 – Najslabija karika, kviz
 18.40 – Villa Maria, serija
 19.30 – Dnevnik
 20.00 – Panorama Europe – odgovor
 20.10 – Latinica: Hipohondrija
 21.50 – Konstruiranje nemogućeg: Prva podmornica, dokumentarna serija
 22.40 – Bioproгноza
 22.45 – Otvoreno
 23.40 – Dnevnik
 23.55 – Dobro ugoena večer: Natjecanje Vlacav Huml
 01.30 – Loše cigarete, grčki film
 02.50 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 03.05 – Latinica: Hipohondrija
 04.35 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 04.50 – Maja, talk-show
 05.25 – Sedam žena, serija

07.50 – TV kalendar
 08.00 – Teletubbies, lutkarska serija
 09.20 – NULTI SAT
 10.25 – Fudge, serija za djecu
 10.45 – Batman, crtana serija
 11.10 – Direkt
 11.40 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 12.00 – Zvezdane staze:

Voyager 5., serija
 12.45 – Res publica: Religijski program
 13.35 – Bram i Alice, humoristična serija
 14.00 – NULTI SAT
 15.00 – Ciklus Columbo: Zločin u stihu, američki TV film
 16.20 – Vijesti za gluhe
 16.35 – Pleme 5., serija
 17.25 – Panorama Europe – pitanje
 17.30 – CIA 2., serija
 18.15 – Panorama Europe – pitanje
 18.20 – »upanijska panorama
 18.45 – Internacional, vanjskopolitički magazin
 19.30 – Glazbena TV
 20.05 – Kome zvonit Dora? Glasovanje
 20.40 – Bez traga, serija (12)
 21.25 – Vijesti na Drugom
 21.40 – Shpitza, zabavna emisija
 22.30 – Promet danas
 22.35 – Oz 2., serija
 23.30 – Filmska večer s erotskim trilerima: Sliver, američki film
 01.15 – Par-nepar, serija
 02.00 – Bram i Alice, humoristična serija
 02.25 – Bez traga, serija

06.45 TV prodaja
 07.00 NOVA KIDS TV
 Djeca iz učionice 402
 Digimoni
 Nevjerojatni Hulk
 Harvey Toons
 Djeca iz učionice 402
 Digimoni
 Nevjerojatni Hulk
 09.55 Uljez, serija
 10.40 Izlog strasti, serija
 11.10 Ljubav bez grijeha, serija
 12.00 Zatočenica, serija
 12.50 TV prodaja
 13.00 Red Carpet, zabavna emisija
 13.55 Swiss Toni, serija
 14.20 Lude 70-e, serija
 14.45 Sve je relativno, serija
 15.10 Um oženjenog muškarca, serija
 15.45 Zatočenica, serija
 16.45 Ljubav bez grijeha, serija
 17.35 Vijesti
 17.40 Izlog strasti, serija
 18.10 Uljez, serija
 19.00 24 sata
 19.45 Vrijeme
 19.50 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 20.00 Jedan na jedan –

talk show Alke Vuice
 21.00 Malo dobrih ljudi, igrani film
 23.20 Anđeli ne spavaju ovdje, igrani film
 00.55 Laku noć, Hrvatska, crtana serija

01.05 Vrijeme sutra
 06.25 Osveta ljubavi, telenovela (R)
 07.10 Anastasia, sapunica (R)
 07.55 Voljeni doktor Martini, humoristična serija (R)
 08.50 Simpsoni, humoristična animirana serija (R)
 09.15 Sabrina, mala vještica, humoristična serija (R)
 09.40 Roseanne, humoristična serija (R)
 10.05 Bračne vode, humoristična serija (R)
 10.30 Dadilja, humoristična serija (R)
 11.00 Sanja, talk show (R)
 11.55 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
 12.25 Anastasia, sapunica
 13.10 Osveta ljubavi, telenovela
 13.55 Voljeni doktor Martini, humoristična serija
 14.50 Eksploziv, magazin (R)
 15.25 Simpsoni, humoristična animirana serija
 15.45 Sabrina, mala vještica, humoristična serija
 16.10 Roseanne, humoristična serija
 16.35 Bračne vode, humoristična serija
 17.00 Dadilja, humoristična serija
 17.30 Sanja: Kocka je bolja od seksa!, talk show
 18.25 Ekkluziv, magazin
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Eksploziv, magazin
 19.45 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.15 Srolcovka, zabavna emisija
 21.15 Kraljevstvo sumraka, mini-serija (prvi dio), fantastični epsko-povijesni
 22.50 Cobra 11 – specijalci s autoputa, kriminalistička serija
 23.40 Vijesti, informativna emisija
 23.55 Ljubavni život Budimira Trajkovića, jugoslavenski igrani film, komedija (R)
 01.30 FBI: Istraga, dokumentarno-kriminalistička serija (R)
 02.15 Novi forenzičari, dokumentarno-kriminalistička serija (R)

UTORAK 21. 2. 2005.

HRT 1

06.20 – TV kalendar
 06.30 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 – Promet danas
 09.15 – Lugarnica 9., serija
 10.00 – Vijesti
 10.10 – Putovanje oko svijeta: Blaga Maroka
 11.05 – Oprah Show
 12.00 – Dnevnik
 12.15 – Bioproгноza
 12.16 – Panorama Europe – pitanje
 12.17 – TV kalendar
 12.30 – Sedam žena, serija
 13.20 – Maja, talk-show
 14.00 – Vijesti
 14.10 – Par-nepar, serija
 14.55 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 15.05 – Batman, crtana serija
 15.30 – Nora Fora, igra za mlade
 16.00 – Hrvatska danas
 17.00 – Vijesti
 17.10 – Život uživo – tema dana
 17.50 – Promet danas
 17.55 – Najslabija karika, kviz
 18.40 – Villa Maria, serija
 19.30 – Dnevnik
 20.00 – Panorama Europe – odgovor
 20.10 – Globalno sijelo
 20.45 – 100% ja, zabavno-glazbena emisija
 21.40 – Svete planine svijeta: Himalaja, putopisna serija
 22.10 – Bioproгноza
 22.15 – Otvoreno
 23.10 – Dnevnik
 23.25 – Na rubu znanosti: Templari
 00.25 – »ivot za život, britanski film
 02.15 – Globalno sijelo
 02.45 – 100% ja, zabavno-glazbena emisija
 03.35 – Svete planine svijeta: Himalaja, putopisna serija
 04.05 – Oprah Show
 04.50 – Maja, talk-show
 05.25 – Sedam žena, serija

HRT 2

07.50 – TV kalendar
 08.00 – Teletubbies, lutkarska serija
 08.25 – ŽUTOKLJUNAC
 09.20 – NULTI SAT
 10.25 – Fudge, serija za djecu
 10.45 – Batman, crtana serija
 11.10 – Dokumentarna emisija
 11.40 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 12.00 – Zvezdane staze: Voyager 5., serija

12.45 – Res publica: Normalan život, emisija o osobama s invaliditetom
 13.35 – Bram i Alice, humoristična serija
 14.00 – NULTI SAT
 14.40 – Život za život, britanski film
 16.30 – Vijesti za gluhe
 16.40 – Pleme 5., serija
 17.29 – Panorama Europe – pitanje
 17.30 – CIA 2., serija
 18.15 – Panorama Europe – pitanje
 18.20 – »upanijska panorama
 18.45 – Karte na stol, magazin iz kulture
 19.30 – Glazbena TV
 19.50 – Kome zvonit Dora? Glasovanje
 20.20 – Uvodna emisija
 20.35 – Nogometna Liga prvaka: Real M – Juventus, 1. pol.
 21.30 – Vijesti na Drugom
 21.40 – Promet danas
 21.45 – Nogometna Liga prvaka: Real M – Juventus, 2. pol.
 22.40 – Nogometna Liga prvaka – emisija i sažeci
 23.30 – Oz 2., serija
 00.25 – Filmska večer s erotskim trilerima: Striptease, američki film
 02.20 – Par-nepar, serija
 03.05 – Bram i Alice, humoristična serija

nova

06.45 TV prodaja
 07.00 NOVA KIDS TV
 Djeca iz učionice 402
 Digimoni
 Nevjerojatni Hulk
 Harvey Toons
 Djeca iz učionice 402
 Digimoni
 Supercure
 09.55 Uljez, serija
 10.40 Izlog strasti, serija
 11.10 Ljubav bez grijeha, serija
 12.00 Zatočenica, serija
 12.50 TV prodaja
 13.00 Jedan na jedan – talk show Alke Vuice
 13.55 Swiss Toni, serija
 14.20 Lude 70-e, serija
 14.45 Djevojke s Beverly Hillsa, serija
 15.10 Um oženjenog muškarca, serija
 15.35 TV prodaja
 15.45 Zatočenica, serija
 16.35 TV prodaja
 16.45 Ljubav bez grijeha, serija
 17.35 Vijesti
 17.40 Izlog strasti, serija
 18.10 Uljez, serija

19.00 24 sata
 19.45 Vrijeme
 19.50 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 20.00 Naša mala klinika, serija
 21.00 Po ure torture, zabavna emisija
 21.30 Izgubljeni, serija
 22.30 Svi vole Raymonda, serija
 23.00 Ispod površine, igrani film
 00.55 Laku noć, Hrvatska, crtana serija

RTL

01.05 Vrijeme sutra
 06.30 Osveta ljubavi, telenovela (R)
 07.10 Anastasia, sapunica (R)
 08.00 Voljeni doktor Martini, humoristična serija (R)
 08.55 Simpsoni, humoristična animirana serija (R)
 09.20 Sabrina, mala vještica, humoristična serija (R)
 09.45 Roseanne, humoristična serija (R)
 10.10 Bračne vode, humoristična serija (R)
 10.35 Dadija, humoristična serija
 11.00 Sanja, talk show (R)
 11.55 Zabranjena ljubav
 12.25 Anastasia, sapunica
 13.10 Osveta ljubavi, telenovela
 13.55 Voljeni doktor Martini, humoristična serija
 14.50 Eksploziv, magazin (R)
 15.25 Simpsoni, humoristična animirana serija
 15.50 Sabrina, mala vještica, humoristična serija
 16.15 Roseanne
 16.35 Bračne vode, humoristična serija
 17.00 Dadija, humoristična serija
 17.30 Sanja: Mama, lagao sam ti!, talk show
 18.25 Ekkluziv, magazin
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Eksploziv, magazin
 19.45 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.15 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 21.10 Kraljevstvo sumraka, mini-serija (drugi dio), fantastični epsko-povijesni
 22.45 Cobra 11 – specijalci s autoputa, kriminalistička serija
 23.40 Vijesti, informativna emisija
 23.55 Srollovka
 00.45 Kraljevstvo sumraka, mini-serija (prvi dio), fantastični epsko-povijesni
 01.35 Cobra 11 – specijalci s autoputa
 03.05 Eksploziv, magazin (R)

SRIJEDA

HRT 1

06.20 – TV kalendar
 06.30 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 – Promet danas
 09.15 – Lugarnica 9., serija
 10.00 – Vijesti
 10.10 – Najekstremnije životinje: Ekstremni ljubavnici
 11.00 – Govorimo o zdravlju
 12.00 – Dnevnik
 12.15 – Bioproгноza
 12.16 – Panorama Europe – pitanje
 12.17 – TV kalendar
 12.30 – Sedam žena, serija
 13.20 – Maja, talk-show
 14.00 – Vijesti
 14.10 – Karen Sisco, serija
 14.55 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 15.05 – Batman, crtana serija
 15.30 – Nora Fora, igra za mlade
 16.00 – Hrvatska danas
 16.20 – »ivot uživo – sa stilom
 17.00 – Vijesti
 17.10 – Život uživo – tema dana
 17.45 – Promet danas
 17.50 – Najslabija karika, kviz
 18.30 – Villa Maria, serija
 19.20 – Panorama Europe – pitanje
 19.30 – Dnevnik
 20.00 – Panorama Europe – odgovor
 20.05 – Do Not Disturb (Paklena noć u Amsterdamu), nizozemsko-njemački film
 21.45 – Negdje daleko, dokumentarna emisija
 22.25 – Otvoreno
 23.20 – Dnevnik
 23.35 – Transfer
 00.20 – Fussball ist unser Leben, njemački film
 01.55 – Najekstremnije životinje: Ekstremni ljubavnici
 02.45 – Dokumentarna emisija
 03.30 – Reprizni program
 04.05 – Oprah Show
 04.50 – Maja, talk-show
 05.25 – Sedam žena, serija

HRT 2

07.50 – TV kalendar
 08.00 – Teletubbies, lutkarska serija
 09.20 – NULTI SAT
 10.30 – Sjedinjena Hrvatskog sabora, prijenos
 13.35 – Bram i Alice, humoristična serija
 14.00 – Res publica: spoznaj

SRIJEDA 22. 2. 2005.

14.45 – Res publica: Heureka
 15.00 – Sjednica Hrvatskog sabora, prijenos
 16.30 – Vijesti za gluhe
 16.40 – Pleme 5., serija
 17.29 – Panorama Europe – pitanje
 17.30 – CIA 2., serija
 18.20 – Županijska panorama
 18.45 – Dokumentarna emisija
 19.30 – Glazbena TV
 19.50 – Kome zvoni Dora? Glasovanje
 20.20 – Uvodna emisija
 20.35 – Nogometna Liga prvaka: Barcelona – Chelsea, 2.
 21.30 – Vijesti na Drugom
 21.40 – Promet danas
 21.45 – Nogometna Liga prvaka: Barcelona – Chelsea, 2.
 22.40 – Nogometna Liga prvaka – emisija i sažeci
 23.30 – Oz 2., serija
 00.25 – Filmska večer s erotskim trilerima: Ljubavna ucjena, američki film
 02.00 – Karen Sisco, serija
 02.45 – Bram i Alice, humoristična serija
 06.45 TV prodaja

07.00 NOVA KIDS TV
 Djeca iz učionice 402
 Digimoni
 Supercure
 Harvey Toons
 Djeca iz učionice 402
 Digimoni
 Spercure
 09.55 Uljez, serija
 10.40 Izlog strasti, serija
 11.10 Ljubav bez grijeha, serija
 12.00 Zatočenica, serija
 12.50 TV prodaja
 13.00 Naša mala klinika, serija
 13.55 Swiss Toni, serija
 14.20 Lude 70-e, serija
 14.45 Svi vole Raymonda, serija
 15.10 Um oženjenog muškarca, serija
 15.35 TV prodaja
 15.45 Zatočenica, serija
 16.35 TV prodaja
 16.45 Ljubav bez grijeha, serija
 17.35 Vijesti
 17.40 Izlog strasti, serija
 18.10 Uljez, serija
 19.00 24 sata
 19.45 Vrijeme
 19.50 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 20.00 Zbogom ljubavi, igrani film
 21.40 U sridu – talk show
 22.40 Opasni životi ministranata, igrani film

00.30 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 00.40 Vrijeme sutra

06.30 Osveta ljubavi, telenovela (R)
 07.10 Anastasia, sapunica (R)
 08.00 Voljeni doktor Martini, humoristična serija (R)
 08.55 Simpsoni, humoristična animirana serija (R)
 09.20 Sabrina, mala vještica, humoristična serija (R)
 09.45 Roseanne, humoristična serija (R)
 10.10 Bračne vode, humoristična serija (R)
 10.35 Dadilja, humoristična serija (R)
 11.00 Sanja, talk show (R)
 11.55 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
 12.25 Anastasia, sapunica
 13.10 Osveta ljubavi, telenovela
 13.55 Voljeni doktor Martini, humoristična serija
 14.50 Eksploziv, magazin (R)
 15.25 Simpsoni
 15.50 Sabrina, mala vještica, humoristična serija
 16.15 Roseanne
 16.35 Bračne vode, humoristična serija
 17.00 Dadilja, humoristična serija
 17.30 Sanja: Jesu li kompjuteri opasni za djecu?, talk show

18.25 Ekkluziv, magazin
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Eksploziv, magazin
 19.45 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.15 Prijatelj na kvadrat, zabavna emisija
 21.10 Nestali, kriminalistička serija
 21.55 Tragovi zločina, kriminalistička serija
 22.50 Cobra 11 – specijalci s autoputa, kriminalistička serija
 23.40 Vijesti, informativna emisija
 23.55 Mijenjam ženu
 00.45 Kraljevstvo sumraka, mini-serija (drugi dio), fantastični epsko-povijesni
 02.25 Cobra 11 – specijalci s autoputa, kriminalistička serija (R)
 03.10 Eksploziv, magazin (R)

ČETVRTAK

06.20 – TV kalendar
 06.30 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 – Promet danas
 09.12 – TV raspored
 09.15 – Lugarnica 10., serija
 10.00 – Vijesti
 10.05 – Putovanje oko svijeta
 10.55 – Radoznali vrtlari 2., dokumentarna serija
 11.25 – Najbolji, dokumentarna serija
 12.00 – Dnevnik
 12.15 – Bioprogrnoza
 12.16 – Panorama Europe – pitanje
 12.17 – TV kalendar
 12.30 – Sedam žena, serija
 13.20 – Maja, talk-show
 14.10 – Karen Sisco, serija
 14.55 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 15.05 – Batman, crtana serija
 15.30 – Nora Fora, igra za mlade
 16.00 – Hrvatska danas
 16.20 – Život uživo – sa stilom
 17.00 – Vijesti
 17.10 – »ivot uživo – tema dana
 17.50 – Promet danas
 17.55 – Najslabija karika, kviz
 18.40 – Villa Maria, serija
 19.30 – Dnevnik
 20.00 – Panorama Europe – odgovor
 20.05 – Tko želi biti milijuna1? kviz
 21.10 – Brisani prostor
 22.05 – Pola ure kulture
 22.35 – Bioprogrnoza
 22.40 – Otvoreno
 23.35 – Dnevnik
 23.50 – Grimizna pisma, američki film
 01.30 – Putovanje oko svijeta
 02.20 – Brisani prostor
 03.10 – Pola ure kulture
 03.40 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 03.50 – Poslovni klub
 04.20 – Europa i mi
 04.35 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 04.50 – Maja, talk-show

05.25 – Sedam žena, serija
 07.50 – TV kalendar
 08.00 – Teletubbies, lutkarska serija
 08.25 – ŽUTOKLJUNAC
 09.20 – NULTI SAT

10.30 – Sjednica Hrvatskog sabora, prijenos
 13.35 – Rodbina, humoristična serija
 14.00 – Res publica: Meta, emisija za branitelje
 15.00 – Sjednica Hrvatskog sabora, prijenos
 16.30 – Vijesti za gluhe
 16.40 – Pleme 5., serija
 17.30 – CIA 2., serija
 18.15 – Panorama Europe – pitanje
 18.20 – Županijska panorama
 18.45 – Poslovni klub
 19.15 – Europa i mi
 19.30 – Glazbena TV
 20.05 – Kome zvoni Dora? Glasovanje
 20.35 – Zapadno krilo 5., serija
 21.25 – U uredu 1., humoristična serija
 21.55 – Vijesti na Drugom
 22.05 – Promet danas
 22.10 – Oz 2., serija
 23.05 – Filmska večer s erotskim trilerima: The Color of Night (Boja noći), američki film
 01.20 – Karen Sisco, serija

02.05 – U uredu 1., humoristična serija
 02.35 – Rodbina, humoristična serija
 03.00 – Zapadno krilo 5., serija

06.45 TV prodaja
 07.00 NOVA KIDS TV
 Djeca iz učionice 402
 Digimoni
 Supercure
 Harvey Toons
 Djeca iz učionice 402
 Digimoni
 Supercure
 09.40 TV prodaja
 09.55 Uljez, serija
 10.40 Izlog strasti, serija
 11.10 Ljubav bez grijeha, serija

23. 2. 2005.

TV TJEDNIK NA YU ECO

12.00 Zatočenica, serija
 12.50 TV prodaja
 13.00 U sridu – talk show
 13.55 Swiss Toni, serija
 14.20 Lude 70-e, serija
 14.45 Futurama, serija
 15.10 Um oženjenog muškarca, serija
 15.35 TV prodaja
 15.45 Zatočenica, serija
 16.35 TV prodaja
 16.45 Ljubav bez grijeha, serija
 17.35 Vijesti
 17.40 Izlog strasti, serija
 18.10 Uljez, serija
 19.00 24 sata
 19.45 Vrijeme
 19.50 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 20.00 Pet minuta slave, zabavna emisija
 21.00 Kućanice, serija
 22.00 Kevin Hill, serija
 22.30 Sedam najgorih, igrani film
 00.15 Košarka Euroliga: 15. kolo, snimka
 02.00 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 02.10 Vrijeme sutra

06.45 TV prodaja
 07.00 NOVA KIDS TV
 Digimoni
 Supercure
 Harvey Toons
 Djeca iz učionice 402
 Digimoni
 Supercure
 09.25 TV prodaja
 09.35 Uljez, serija
 10.25 Izlog strasti, serija
 10.55 San Sicario: Skijanje, Super G ž, prijenos
 12.00 Zatočenica, serija
 13.05 Po ure torture, zabavna emisija
 13.50 Crkni ljepotice, igrani film
 15.35 TV prodaja
 15.45 Zatočenica, serija
 16.35 TV prodaja
 16.45 Ljubav bez grijeha, serija
 17.35 Vijesti
 17.40 Izlog strasti, serija
 18.10 Uljez, serija
 19.00 24 sata
 19.45 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 19.55 Vrijeme
 20.00 Drugo lice – Petar Vlahov show
 21.00 Zelena karta, igrani film
 22.50 Zakon u New Yorku, serija
 23.45 V. I. P., serija
 00.35 Laku noć, Hrvatska, crtana serija

Emisija TV tjednik emitirat će se i večeras, 11. veljače, u terminu od 20 sati na programu YU ECO televizije. U ovoj emisiji moći ćete pogledati prilog o održanom Prelu mladih u organizaciji HKC "Bunjevačko kolo". Repriza ove emisije je u subotu, 12. veljače u 15 sati.

FILM TJEDNA

Subota, RTL 20.15

GODZILLA

znanstveno-fantastični,
 1998,
 140 min
 Redatelj: Roland Emmerich
 Uloge: Matthew Broderick,
 Jean Reno, Maria Pitillo,
 Hank Azaria, Kevin Dunn,
 Michael Lerner, Harry
 Shearer, Arabella Field,
 Vicki Lewis, Doug Savant

»Godzilla« je 1998. godine bio zaključni film kanskog festivala, uvrstivši se tako u skupinu filmova koji ne prestaju privlačiti europsku publiku i pored očiglednog nedostatka dubljeg značenja. Emerichov napeti, ubrzani film doživljava je najsretnije spojiv sa zaključavanjem vrata iza kojih se krije logika.

Nekoliko potopljenih brodova i pronađeni otisci neobjašnjive veličine primorali su američku vojsku i tajne agencije na pokretanje istrage, no odgovor se pojavljuje i prije donošenja zaključka: veliko čudovište, Godzilla, stiglo je u New York i poharalo grad monstruoznom snagom i nezaustavljivošću. Američki biolog Nick Tatopoulos (Matthew Broderick) zadužen je za rješavanje zagonetnog podrijetla čudovišta, a njegovu neobičnu ekipu čine bivša djevojka, Audrey (Maria Pitillo), pripadnik francuske tajne službe, Philippe Roaché (Jean Reno), i snimatelj nadimka »Animal« (Hank Azaria). No Nickove teorije vojska ne prihvaća, a čudovište nastavlja svoj rušilački pohod. Spašavanje New Yorka posve je na leđima Nickove male skupine...

Redatelj čiji su omiljeni filmovi »Posejdonova avantura« i »Pakleni toranj« redatelj je od kojega ne možete očekivati suptilnost, jer u akcijskom zamahu takvim detaljima jednostavno nema mjesta u filmu. Umjesto toga, možete uživati u zahuktaloj akciji i Emmerichovim šaljivim osvetama, poput nazivanja američkog gradonačelnika Ebert, a njegovog asistenta Gene, prema najpoznatijem američkom kritičarskom paru – Siskel & Ebert. Spomenuti par nije imao riječi hvala za Emmerichove uratke, a on je, posve u stilu naših proslavljenih umjetnika, Jakova Sedlara i Ivana Aralice, odlučio uzvratiti udarac.

Za razliku od prvotnih japanskih »Godzilla«, pomalo tugaljivog izgleda naspram današnje glamurozne, kompjuterizirane zvijeri, »Godzilla« modernog doba zamišljen je kao neumorni atleta, biće koje, unatoč enormnoj masi i veličini, ima gracilnost baletana. Nekadašnje čudovište glumio je čovjek u kostimu teškom približno sto kilograma, kaskader koji je često padao u nesvijest zbog iscrpljenosti i vrućine, dok je današnji stvor plod stotina animatora, scenskih radnika i kompjuterskih programa. I dok je nemoguće doznati jesu li i oni padali u nesvijest od napora, finalni rezultat sasvim je sigurno dovoljno zanimljiv, te će biti zanimljivo pratiti njegovo kasnije revaloriziranje.

Za izvrsne specijalne efekte bio je zadužen Volker Engel, dobitnik Oscara (»Dan nezavisnosti«), a iza kamere bio je Ueli Steiger, snimatelj novijeg Emmerichova filma, »Dan poslije sutra«.

Pretplatite se!

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci – 800 dinara

☐ 1 godina – 1.500 dinara

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže "Hrvatska riječ" svakog tjedna.

INOZEMSTVO

☐ 1 godina – 70 EUR.

BANK: VBUTU 22

(Vojvodanska banka a.d. Novi Sad Yugoslavia)

Beneficiary customer:

540101 320 5 NIU Hrvatska riječ,

Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Hrvatska riječ

Ime i prezime:

Ulica i broj:

Mjesto i zemlja:

Telefon i e-mail:

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU "Hrvatska riječ", Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa 355-1023208-69

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
telefon (danonoćno): (024) 55-44-33
- Horgoš, Borisa Kidriča 7,
telefon (danonoćno): (024) 792-202
Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.yu
e-mail: funero@funero.co.yu

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji: Subotica - Zagreb, da od 19. 1. 2003. važe nove, niže cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.728 din.)
- studenti uz prikaz indeksa uživaju popust od 30% (povratna karta je 2.420 din., a u jednom pravcu 1.920 din.)
- osobe starije od 60 godina imaju popust od 30%

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA DIREKTNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA PRAVCA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

RADIO SUBOTICA

24000 Subotica
Put Jovana Mikića 12
Tel: 024/55-22-00
Fax: 024/55-19-02

email: radio@radiosubotica.co.yu

- 91,5 MHz cjelodnevni program na srpskom jeziku
- 89,6 MHz cjelodnevni program na mađarskom jeziku
- 91,5 MHz od 19 do 21 sat program na hrvatskom jeziku

SHEMA programa na hrvatskom jeziku

19,00 h

- Najava programa
- Večernji dnevnik
- Agencijske vijesti iz zemlje
- Agencijske vijesti iz RH
- Jezični savjetnik

19,30 h

- »Iz života naših predaka« (ponedjeljkom)
- »Sportski vremeplov« (ponedjeljkom)
- »Na izravnoj vezi« (utorkom)
- »Otvoreni studio« (srijedom)

»Galerija« emisija o kulturi (četvrtkom)

»U društvu s mladima« (petkom)

20,00 h

- »Aktualije« (ponedjeljkom)
- »Iz hrvatske povijesti« (utorkom)
- »Putokazi« (srijedom)
- »Rock vremeplov« (četvrtkom)
- Vjerska emisija (petkom)

20,30 h

- Vijesti dana
- Pripovijetka Balinta Vujkova
- Hitovi hrvatskih izvođača
- Minute za ljubitelje jazz-a (petkom)

agria

AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I
REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
tel. i fax: 024-561-553
e-mail: agria@suonline.net

Pravi izbor

www.tippnet.co.yu Tel.: 555-765 E-mail: support@tippnet.co.yu

